

**İLKOKUL ORTAOKUL VE LİSEDE MATEMATİK
DERSLERİNDE KARŞILAŞILAN İSTENMEYEN
DAVRANIŞLAR VE ÖĞRETMENLERİN BU
DAVRANIŞLARLA BAŞ ETME STRATEJİLERİ -
ERZURUM MERKEZ ÖRNEĞİ**

Yusuf ÖZ

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2018

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**İLKOKUL ORTAOKUL VE LİSEDE MATEMATİK DERSLERİNDE KARŞILAŞILAN
İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE ÖĞRETMENLERİN BU DAVRANIŞLARLA BAŞ
ETME STRATEJİLERİ - ERZURUM MERKEZ ÖRNEĞİ**

(Undesirable Student Behaviours Encountered in Math Lessons in Primary, Secondary and
High Schools and Strategies of Teachers' Coping with These Behaviours- Example of
Erzurum City Centre

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf ÖZ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selami SÖNMEZ

Erzurum

Temmuz, 2018

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yusuf ÖZ tarafından hazırlanan “İlkokul Ortaokul ve Lisede Matematik Derslerinde Karşılaşılan İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri - Erzurum Merkez Örneği” başlıklı çalışması 16/07/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Ali Osman ENGİN

Atatürk Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selami SÖNMEZ

Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Şule Fırat DURDUKOCA

Kafkas Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

25 Temmuz 2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlkokul Ortaokul ve Lisede Matematik Derslerinde Karşılaşılan İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri - Erzurum Merkez Örneği” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

16 / 07 / 2017

Yusuf ÖZ

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmalarımın bir ürünü olan tezimin yazım sürecinde bana araştırma ve planlamada yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Selami Sönmez'e bilimsel katkılarının yanı sıra gösterdiği anlayış ve samimiyeti için teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarıma vakit ayıran, ciddiyet ve özenle sorularıma cevap verip gönüllü olarak katılım gösteren öğretmenlerimize ve idarecilerimize teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf ÖZ

ÖZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İLKOKUL ORTAOKUL VE LİSEDE MATEMATİK DERSLERİNDE KARŞILAŞILAN
İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE ÖĞRETMENLERİN BU DAVRANIŞLARLA BAŞ
ETME STRATEJİLERİ - ERZURUM MERKEZ ÖRNEĞİ

Yusuf ÖZ

Temmuz2018, 146 sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı, öğretmen görüşlerine göre bütün öğretim seviyelerinde matematik derslerinde karşılaşılan istenmeyen davranışları belirlemek, bunların sebeplerini öğretmen görüşlerine göre incelemek ve öğretmenlerin bu davranışlarla baş etme stratejilerini belirleyip öneriler sunmaktır.

Yöntem: Araştırma nitel bir araştırma olup durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Erzurum merkez okullarında görev yapan 34 ilkokul sınıf öğretmeni, 32 ortaokul matematik ve 29 lise matematik öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacının literatür yardımı ile oluşturduğu üç sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonucu elde edilen verilerin güvenilirliğini araştırmak için Miles ve Huberman'ın önerdiği formül kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda lise matematik öğretmenleri öğrencilerin en çok birbirleri ile konuşma ve gürültü yapma, ortaokul matematik öğretmenleri öğrencilerin konuşma, gürültü yapma, sınıf öğretmenleri öğrencilerin en çok ön yargılı yaklaşma davranışlarını istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. Bunların nedenlerine ise lise öğretmenleri ön öğrenme eksikleri, ortaokul öğretmenleri ön yargılı olma, sınıf öğretmenleri ise dersin somutlaştırılmaması cevaplarını vermişlerdir. İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerine lise öğretmenleri, öğrencileri derse dâhil etme, ortaokul öğretmenleri uyarma, sınıf öğretmenleri ise dersi somutlaştırma cevaplarını vermişlerdir.

Sonuç: Verilerin analizi ve literatür yardımı ile öğretmenlerin en çok gürültülü sınıflar ve ön yargılı öğrencilerden bahsettikleri tespit edilmiştir. Dersin soyut yapısının ve önceki öğrenmelerin yetersizliğinin sebep olarak görüldüğü belirlenmiştir. Öğretmenler dersi somutlaştırarak, öğrenciyi motive ederek ve dikkati derse toplayacak etkinlikleri uygulayarak istenmeyen davranışlarla baş etmeye çalıştıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstenmeyen davranışlar, sınıf yönetimi, disiplin, baş etme stratejileri.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIOURS ENCOUNTERED IN MATH LESSONS
IN PRIMARY, SECONDARY AND HIGH SCHOOLS AND STRATEGIES OF
TEACHERS' COPING WITH THESE BEHAVIOURS - EXAMPLE OF ERZURUM
CITY CENTRE

Yusuf ÖZ

July 2018, 146 pages

Purpose: The aim of this research is to determine undesired behaviours in math courses at all levels of compulsory education, to examine their causes according to teachers' opinions, to specify the strategies of teachers' coping with these behaviours, and to give solution suggestions.

Method: This is a qualitative research and a case study is used in this research. The study group consists of 34 primary school teachers, 32 secondary school math teachers and 29 high school math teachers working in Erzurum central schools in the academic year of 2017-2018. As a data collection tool, interview form consisting of three questions which the researcher created with the help of literature is used. The obtained data were analysed by content analysis. The formula proposed by Miles and Huberman is used to investigate the reliability of the data obtained as a result of the research.

Findings: As a result of the research, high school teachers indicated that students in high schools mostly talk to each other during the lesson irrelatively to the subject; secondary school math teachers indicated that students in secondary schools talk to each other during the lesson irrelatively to the subject, students make noise during teaching process, primary school teachers indicated that students in primary schools are mostly prejudiced against math lesson. The reasons of undesired behaviours are stated by high school teachers as preliminary learning deficiencies, by secondary school teachers as prejudices that students have against math by primary school teachers as students can not materialise the class. Solutions of coping with undesired behaviours are determined by high school teachers as adapting students more into class, by secondary school teachers as warning students about their unwanted behaviours, family interview, by primary school teachers as materialising and visualising the math class

Results: Analysis of the data and the help of the literature showed that the teachers mentioned the most noisy classes and students with prejudice. It has been determined that the abstract structure of the course and the inadequacy of previous studies are seen as the reason. It has been found that the teachers try to cope with the unwanted behaviours by embodying the lesson, motivating the students and applying the activities to collect attention.

Keywords: Undesirable behaviours, classroom management, discipline, coping strategies.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş	1
Problem	2
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Sınırlılıkları	3
Tanımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	5
Sınıf Yönetimi	5
Disiplin	13
İstenmeyen Davranışlar	18
Matematik Eğitimi	28
Yapılan Araştırmalar	30
Araştırmanın Önemi	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	37
Yöntem	37
Araştırma Modeli	37
Katılımcılar	37
Veri Toplama Teknikleri	40
Verilerin Analizi	41
Araştırmacı Rolü	42
Geçerlik	42
Güvenirlik	43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	45
Bulgular ve Yorum	45
İstemeyen Davranışlara Yönelik Bulgular ve Yorumlar	45

İstenmeyen Davranışların Sebeplerine Yönelik Öğretmen Görüşleri	70
Öğretmenlerin Baş Etme Stratejileri.....	94
BEŞİNCİ BÖLÜM	120
Sonuçlar ve Öneriler	120
Sonuç	120
Öneriler	125
Kaynakça	127
EKLER	135
Ek 1. Görüşme Formu.....	135
ÖZGEÇMİŞ	137

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Lise matematik öğretmenlerinin örneklem dağılımı</i>	38
Tablo 2. <i>Ortaokul matematik öğretmenlerinin örneklem dağılımı</i>	39
Tablo 3. <i>İlkokul öğretmenlerinin örneklem dağılımı</i>	40
Tablo 4. <i>Araştırmada bulunan tabloların güvenilirlikleri</i>	44
Tablo 5. <i>Lise öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar</i>	45
Tablo 6. <i>Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	50
Tablo 7. <i>Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	51
Tablo 8. <i>Lise öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	52
Tablo 9. <i>Ortaokul öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar</i>	54
Tablo 10. <i>Ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	60
Tablo 11. <i>Ortaokul öğretmenlerinin yaş değişkenine göre birinci soruya cevapları</i> ...	61
Tablo 12. <i>Ortaokul öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	62
Tablo 13. <i>Sınıf öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar</i>	63
Tablo 14. <i>Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre birinci soruya cevapları</i> ...	69
Tablo 15. <i>Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	69
Tablo 16. <i>Sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre birinci soruya cevapları</i>	70
Tablo 17. <i>Lise öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar</i>	71
Tablo 18. <i>Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	76
Tablo 19. <i>Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	77
Tablo 20. <i>Lise öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	78
Tablo 21. <i>Ortaokul öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar</i>	79
Tablo 22. <i>Ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	84
Tablo 23. <i>Ortaokul öğretmenlerinin yaş değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	85
Tablo 24. <i>Ortaokul öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	86
Tablo 25. <i>Sınıf öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar</i>	87
Tablo 26. <i>Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	92
Tablo 27. <i>Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	93
Tablo 28. <i>Sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre ikinci soruya cevapları</i>	94
Tablo 29. <i>Lise öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar</i>	95
Tablo 30. <i>Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üçüncü soruya cevapları</i>	100
Tablo 31. <i>Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre üçüncü soruya cevapları</i>	101

Tablo 32. <i>Lise öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre üçüncü soruya cevapları ...</i>	102
Tablo 33. <i>Ortaokul öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar</i>	103
Tablo 34. <i>Ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üçüncü soruya cevapları</i>	108
Tablo 35. <i>Ortaokul öğretmenlerinin yaş değişkenine göre üçüncü soruya cevapları</i>	109
Tablo 36. <i>Ortaokul öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre üçüncü soruya cevapları</i>	109
Tablo 37. <i>Sınıf öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar</i>	111
Tablo 38. <i>Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üçüncü soruya cevapları</i>	116
Tablo 39. <i>Sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre üçüncü soruya cevapları...</i>	117
Tablo 40. <i>Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre üçüncü soruya cevaplar</i>	118

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Lise matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların dağılımı.	46
Şekil 2. Ortaokul matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların dağılımı.	55
Şekil 3. Sınıf öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların dağılımı	64
Şekil 4. Lise matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların nedenlerinin ..	72
Şekil 5. Ortaokul matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların nedenleri ..	80
Şekil 6. Sınıf öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların nedenleri.....	88
Şekil 7. Lise öğretmenlerinin baş etme stratejileri.....	96
Şekil 8. Ortaokul matematik öğretmenlerinin baş etme stratejileri.....	103
Şekil 9. Sınıf öğretmenlerinin baş etme stratejileri	112

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik davranış değiştirme sürecidir (Ertürk, 1994). Şüphesiz eğitimin amaç ve hedeflerine ulaşabilmesi için bir takım özelliklere sahip olması gerekir. Bu özelliklerin başında eğitimin kalitesi gelir. Bir okulda verilen eğitimin kalitesi, hizmet verdiği toplumun ihtiyaç ve isteklerine cevap verebilirliği ile ölçülür. Bu kalitenin belirleyicisi ise okulun girdileri olarak kabul edilen öğrencilerin okuldan istendik özelliklere ne ölçüde sahip olarak ayrıldıklarıdır (Şentürk, 2010).

Akçay(2006)'a göre düşlenen Türkiye ilk önce nitelikli insan unsuruna bağlıdır. Bunun için yetişmiş insan gücünün en verimli şekilde kullanılması ve değerlerinin de ona uygun bir biçimde eğitilmesi gerekir .Eğitimin öneminden başka bir kaynakta şöyle bahsedilmektedir:

Her türlü müesseseyi eğitim müessesesinin çıkardığı kaliteli insanlarla donatmak, cemiyet fertlerine ilim zihniyetini aşlamak, milli kültürü yurt sathına teşmil ederek bir millet yaratmak az iş sayılmamalıdır. Fakat eğitim bu fonksiyonunu icra edemiyorsa işe onu ıslah etmekle başlamalıdır. Bizim memleketimizde ilk adımı bu teşkil etmelidir. Zira bu anlamda kalkınma bir eğitim meselesi olmaktadır.” diyerek eğitimin öneminden bahsetmektedir(Sönmez,2015, s. 17).

Sınıf içerisinde yürütülen eğitim süreçlerinin yukarıda bahsedilen amaçlara göre en iyi şekilde yürütülebilmesi için sınıfta öğrenmeyi kolaylaştırıcı, huzurlu ve güven verici bir hava oluşmalıdır. Sınıftaki atmosferin iyi olması hem öğretmenin performansını artıracak hem öğrencilerdeki motivasyonu artıracaktır. Bunun için de öğretmen, öğrenci davranışlarını kontrol altına alma ve yönetme becerilerinde etkili olmalıdır (Akçadağ, 2008). Eğitim sisteminde bütün yönetim birimleri çok iyi bir düzeyde işlese dahi öğretmenin sınıf yönetimi becerisi gelişmemişse, öğrencide istenen yönde davranış değişikliği oluşması çok zordur.

Ders içerisindeki eğitim öğretim ortamını olumsuz etkileyen önemli sebeplerden birisi öğrencilerin istenmeyen davranışlarıdır. İstenmeyen davranışlar ortaya çıktığı zaman

öğretmenler doğru zamanda ve doğru müdahaleyi yapmazlarsa, eğitim öğretim süreci istenen şekilde gerçekleşmeyebilir. Bu da eğitimin amacına uymayan durumları ortaya çıkaracaktır. Ayrıca matematik gibi öğretilmesinin ve öğrenilmesinin zor kabul edildiği bir ders için sınıf yönetimi hayati önem taşımaktadır. Çünkü öğrenme sürecindeki küçük sorunlar dahi öğrenmeyi olumsuz etkilerken, ciddi dikkat ve ilgi isteyen matematik gibi bir dersin istenmeyen davranışlardan olumsuz etkilenmesi kaçınılmaz olacaktır.

Öğretmenin oluşturduğu sınıf yönetimi stratejisi onun istenmeyen davranışlara karşı müdahale şekline etki edecektir. Sahip oldukları bu strateji öğretmenlerin istenmeyen davranışları algılamasına bağlıdır. Bu algı öğretmenin benimsemiş olduğu felsefi anlayışlardan etkilenmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde yeni yaklaşımlar öğrenci hatalarını ve bunların nedenlerini anlamaya yönelik yaklaşımları öngörmektedir. Ancak birçok öğretmen sınıf içerisinde kendini rahatsız eden, işleyişi bozan her türlü davranışı istenmeyen öğrenci davranışı olarak görmektedir(Şirin & Cebeci, 2017).

Eğitimin temelinde olumsuz davranışı düzelterek değiştirmenin yanında olumlu davranışlar kazandırma düşüncesi yatmaktadır. Eğitim ve öğretimi hedef davranışlara uygun bir şekilde yürütmenin esası, öğretmenin öğrencileri iyi tanıması ve öğrenci davranışları hakkında bilgi sahibi olmasıdır. Öğretmenin başarılı bir öğretim yapabilmesi için de sınıfı etkili bir şekilde yönetmesi gerekmektedir. Öğretmenin sınıf yönetimi açısından öncelikli görevi uygun bir sınıf düzeni kurmasıdır (Başar, 2003).

Problem

Matematik derslerinde ortaya çıkan istenmeyen davranışlar, bunların nedenleri ve öğretmenlerin onlarla baş etme stratejileri nelerdir?

Alt problemler.

1. Lise matematik, ortaokul matematik ve ilkokul sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar nelerdir?
2. Lise matematik, ortaokul matematik ve ilkokul sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre matematik derslerinde karşılaştıkları istenmeyen davranışların sebepleri nelerdir?
3. Lise matematik, ortaokul matematik ve ilkokul sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla baş etme stratejileri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen görüşlerine göre bütün öğretim seviyelerinde

matematik derslerinde karşılaşılan istenmeyen davranışları belirlemek, bunların sebeplerini öğretmen görüşlerine göre incelemek ve öğretmenlerin bu davranışlarla baş etme stratejilerini belirleyip öneriler sunmaktır. Böylece öğretmenlerin kullandığı yöntemler arasında ortaklıklar ya da farklılıklar olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Aynı zamanda konu hakkında bilgi isteyen öğretmenlere kaynak oluşturmak ve konu ile ilgilenen araştırmacılara yardımcı olmak için bazı öneriler sunmaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında Erzurum ili merkez ilçelerinde görev yapan 29 lise matematik öğretmeni, 32 ortaokul matematik öğretmeni, 34 sınıf öğretmeni olmak üzere 95 kişinin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim:Eğitim, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1994, s.12).

Eğitim en genel anlamıyla bireyde davranış değiştirme sürecidir. Eğitim sürecinden geçen bireyin davranışlarında olumlu yönde değişiklikler olması beklenir (Demirel, 2004).

Eğitim sözcüğünün farklı tanımlarının ortak yanı, onun, davranış değiştirme, davranış oluşturma amaçlı etkinlikler bütünü olmasıdır (Başar, 2003).

Eğitim, öğrenci, eğitim programı ve öğretmen olmak üzere üç temel öğeden oluşur. Eğer bu üç öğe uzlaştırılmaz ve kaynaştırılmazsa, başka bir deyişle organik bir bütün haline getirilemezse, eğitim kendisinden beklenilene veremez, doyurucu olamaz. Eğitimde verimlilik gerçekleştirilemez (İlgar, 2007).

Sınıf: Sınıf, eğitsel amaçların gerçekleştirilmesi için yapılandırılmış eğitim ortamıdır (Aydın, 2004).

Sınıf Yönetimi:Sınıf yönetimi uygun bir öğrenme ortamı ve atmosferi oluşturup geliştirmeyi, öğretmeyi ve öğrencilerin öğrenmelerini ve bütün sınıf çevresinin dikkatlice denetlenmesini içerir. Sınıfın fiziksel yapısı kadar, öğrencilerin katıldıkları sınıf etkinlikleri, öğretmenler tarafından öğrencilere verilen yanıtların biçimi ve öğretmenlerin öğrencilerin dikkatlerini etkileyen değişkenler hakkındaki farkındalığı da iyi sınıf yönetimini etkileyen etmenlerdendir (Snyder, 1998; Akt., Demirtaş, 2002).

Disiplin: Öğrenmeyi kolaylaştırmak ve verimli bir sınıf ortamı oluşturmak amacıyla, kuralların konulduğu ve istenmeyen davranışların önlenmeye çalışıldığı düzenin tamamıdır

(Çelik, 2003).

İstenmeyen Davranış: Okulda veya sınıfta benimsenmiş yazılı veya yazısız kuralların tam tersi şeklinde davranış, eğitim-öğretim faaliyetlerinin veriminin azalmasına neden olan davranışlar bütünü olarak nitelendirilmiştir (Öztürk, 2005).

Okul: Okul, bireyin davranışlarının planlı ve programlı olarak değiştirildiği ve toplumsal değişmeyi yönlendiren kurumlar olarak tanımlanmıştır. Okul bireyi yaşama hazırlayan korunmuş bir çevre değil yaşamın ta kendisidir (Aslan, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde önce sınıf yönetimi, disiplin, istenmeyen davranışlar ve matematik eğitimi ile ilgili kuramsal bilgiler verilmiş, ardından konu ile ilgili daha önce yurt içi ve yurt dışında yapılmış araştırmalar özetlenmiştir.

Sınıf Yönetimi

Değişen ve gelişen dünyada insanla beraber toplumun ihtiyaçları da değişmektedir. Sanayi devrimi ve ikinci dünya savaşı yıllarından sonra yükselen iyi eğitilmiş insan ihtiyacı günümüzde daha kalifiye ve eğitilmiş elemanlar aranması ile devam etmektedir. Böyle bir toplumda, toplumun ihtiyaç duyduğu insanların yetişmesinde ise en önemli görev eğitim vazifesinin verildiği kurumlara yani okullara düşmektedir. Bu kurumlar ülkesini böylesi zorlayıcı bir zamanda diri tutabilmek için kaliteli eğitim vermek zorundadır. Eğitimin kalitesi ise eğitimin asıl gerçekleştiği yer olan sınıf ortamının dolayısıyla sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır.

Öğretmenlerle öğrencilerin eğitim öğretim yapmak amacı ile bir araya geldikleri yeri sınıf olarak tanımlayabiliriz. Burada yapılacak eğitim ve öğretimin verimli ve etkili olması için belli bir düzene ihtiyaç duyulacaktır. Bu düzeni sağlayacak, öğrencilerin eğitim amaçlarına en iyi şekilde ulaşmasını sağlayacak kişi ise öğretmendir. Öğretmenin bu amaçla sınıf içerisinde öğrencilere ulaşma disiplini ise sınıf yönetimidir.

Kocabey (2008)'e göre sınıf yönetiminin tanımı“Sınıfın benzer ve farklı fiziksel özelliklere, hazır bulunuşluk seviyesine sahip olan insanların, istedik davranışları oluşturmalarını sağlayacak şekilde ve bir düzene göre yönetilmesi” şeklindedir.

Sınıf yönetimi zamanı, davranışları, kuralları ve sınıf atmosferini içine alan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Elbette sınıf yönetimi bunlarla beraber sınıfta yapılan faaliyet ve etkinlikleri, öğrenme eksenli olarak etkili ve verimli bir şekilde düzenleyip devam ettirme ve öğrencilerin sergiledikleri davranışlara da yön verme sürecidir. Başka bir deyişle sınıf yönetimi, sınıfta olumlu bir öğrenme iklimi meydana getirme, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerine ve potansiyellerini harekete geçirmek için fırsat verme sürecidir (Turan, 2006). Sabancı (2008) sınıf yönetimini “Öğrenme tabanını inceleyen, öğretimi

destekleyen ve öğrenci başarısını yükselten bir öğrenme alanı üretmek” olarak tanımlamaktadır.

Elbette sınıf yönetiminde asıl işler öğrencilerden daha çok öğretmenleri ilgilendiren durumlar olarak düşünülebilir. Sınıf yönetiminin başarısı, öğretmenin sınıf yönetimi alanında iyi yetişmiş olması ile ilişkilidir (Tertemiz, 2001). Eğer öğretmen bu alanda doğru ve zamanında kararlar verip bunları uygulayabiliyorsa sınıf yönetiminde de istenen sonuca ulaşılabilir.

Karip (2003)’e göre sınıf yönetiminin iki farklı amacı vardır. Bunlardan ilki, sınıftaki öğrencilerin motivasyonunu artıracak düzenli ve güvenli bir ortam sağlamaktır. Diğerisi ise, öğrenci sorumluluğunu sağlamak ve öğrencilere kendi davranışlarını düzenleyip kontrol etmeyi öğretmektir. Sınıfta güven ve huzur veren bir ortam olursa öğrenciler daha kolay şekilde başarıya güdülenebilir. Allday (2011)’e göre öğretmenlerin, öğrencilerin düşük düzeyde istenmeyen davranışlarına karşı daha basit ve olumlu müdahalede bulunmaları davranışları önlemede ve azaltmada en etkili yoldur.

Turan (2006)’a göre sınıf yönetimi sınıf içindeki etkinlikleri öğrenme alanına uygun olarak etkili bir biçimde düzenleyip sürdürme ve öğrenci davranışlarına rehberlik etme sürecidir. Başka bir ifade ile sınıf yönetimi, öğrencilerin sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmalarına, kendilerini doğru bir şekilde ifade edebilmelerine ve potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerine fırsat sağlar (Turan 2006).

Sınıf yönetimi; sınıfın kuruluş amacına ulaşması için hazır bulunan öğretim kaynakları ile öğrencileri eşgüdümleyerek faaliyete geçirme sürecidir (Celep, 2004). Başka bir deyişle sınıf yönetimi; önceden belirlenmiş eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesi için planlama, örgütlenme, uygulama ve değerlendirme işlevlerine bağlı olarak ilke, kavram, kuram, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli olarak uygulanmasıyla ilgili etkinliklerin bütünüdür. Öğretim süreciyle ilişkilendirilen sınıf yönetimi ise öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin asgariye indirilmesi, öğretim için ayrılan sürenin uygun olarak kullanılması, sınıf içerisinde disiplin sağlanması ve öğrencilerin derse etkin katılımının sağlanmasıdır (Başar, 2003; Ağaoğlu 2002).

Sınıf yönetimi, birbirinden farklı özelliklere sahip pek çok öğrenciyi aynı anda yönetmeyi içerdiği için zor ve karmaşık olabilir. Hatta Carotenuto (2011)’e göre aynı yöntemi uygulayan öğretmenler bile farklı sonuçlara ulaşabilir. Bu sebeple farklı boyutları ile ele alınabilir. Dersin anlamlı ve kalıcı olması için eğitim sisteminin en kritik ve işlevsel ögesi olan sınıfta fiziksel boyut olarak öğretimsel alanlar, oturma planı, sınıf trafiği, masa, ısı, ışık,

gürültü, renk, temizlik, estetik gibi konular yer alabilir (Açıkalın, 1997; Başar, 2003; Işık, 2006). Bunun yanında plan program etkinlikleri boyutunda öğretim lideri olan öğretmenin amaçları göz önüne alarak planları hazırlaması, araç, yöntem seçmesi, izleme, değerlendirmeyi düzenlemesi sınıf ortamını bozucu davranışları önleyici olabilir (Ağaoğlu, 2007; Demirtaş, 2014). Sınıf yönetiminin zaman düzeni boyutunda ise ders dışı şeylerle zaman harcanmaması ve zamanın amaçlara ulaşılacak şekilde doğru yönetilmesi, dersi sıkıcılıktan ve karmaşıklıktan kurtarmak hedeflenir. Öğretmen ile öğrenci arasındaki ya da öğrencilerin kendi aralarındaki ilişki düzenlemeleri sınıf yönetiminde öğrenci davranışlarını şekillendirici bir boyut olarak ele alınabilir. Sınıfta öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate alarak, , öğretmenin tecrübeleri ile iklimi ve öğrencilerin davranışlarını değiştirmesi, aile, öğrenci ve öğretmenler arasındaki iletişim sınıf yönetiminin davranış düzenlemeleri boyutunu oluşturacaktır (Başar, 2003; Yiğit, 2009).

Sınıf yönetimi yaklaşımları.

Öğretmenler kişilik özellikleri ve benimsedikleri eğitim felsefelerine göre, sınıf ortamında karşılaştıkları disiplin problemlerine karşı çeşitli sınıf yönetimi modellerine bilinçli ya da bilinçsiz olarak başvurumaktadırlar (Edwards&Watts 2010). Sınıf yönetimi yaklaşımları, eğitime olan felsefi bakış açısına göre değişkenlik gösterir. Öğretmenin koyduğu kurallara ve disipline odaklı yaklaşım geleneksel yaklaşımı oluşturur. Kural koyulurken öğrencilerin de söz hakkı olduğu, demokratik sınıf ortamı çağdaş yaklaşımı tanımlar. Bunlardan sadece birini tek başına kullanmak pek doğru olmayacaktır. Her iki yaklaşımda da faydalar görüldüğünden çoklu bir perspektifle yaklaşmak daha doğru olacaktır (Aslan, 2011).

Geleneksel yaklaşım.

Sınıf içinde yürütülen faaliyetlerin temel belirleyicisi öğretmendir. Öğrenciler sürecin lideri olan öğretmeni sorgulamaz. Bu sebeple öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri zordur. Baskıcı bir atmosfer sınıfa hâkim olur. Öğrenciler liderin istekleri dışında bir davranış sergilerlerse suçlanır ve cezalandırılır. Bu sebeple öğrenciler kendi davranışlarının sorumluluğunu almazlar. Doğrudan itaat etmeyi öğrenirler (Doğar, 2013; Hesapçıoğlu, 2008;Taş, 2008). Özet olarak bakıldığında, tepkisel olarak nitelendirilebilecek geleneksel sınıf yönetimidir. Böyle bir yaklaşımda öğretmen öğrencilerin hep doğru olanı yaptıklarını düşünür. Ancak otokontrolü olmayan öğrenciler cezanın olmadığı durumlarda çok ciddi yanlışlar yapabilirler. Bununla birlikte bireysel farklılıklara sahip öğrencilerin kendilerine ait davranış geliştirmelerini ve kendilerini tanımlarını geciktirebilir. Böylece öğretmen sınıfta bir uyum hissetse bile aslında bu uyumsuzluğu göremeyecektir. Çünkü öğrenciler kendileri

gibi değil öğretmenin dikta ettiği gibi davranmaktadır. Öğretmen otoritesinin boşluğunda doğru veya yanlış olarak tanımlamadıkları pek çok davranışı aynı anda görebilirler.

Çağdaş yaklaşım.

Çağdaş görüşler ise; öğretmenin yönetim ve liderliği öğrencileri ile paylaştığı, daha demokratik bir sınıf yönetimi şeklini ortaya çıkarmaktadır (Şirin & Cebeci, 2017). Öğretmen tutumları sınıf yönetiminde etkilidir. Ancak çağdaş yaklaşımda öğretmenin bu gücünü öğrencileri ile paylaştığı için, öğrenciler yönetimin sorumluluğundan da pay almaktadır. Bu yaklaşım, öğrencinin duygusal, düşünsel ve zihinsel gelişimine daha uygun daha insancıl bir modeldir. Çünkü insan koyulan kurallara itaat etmek yerine düşünmeye sorgulamaya ve anlamaya daha uygun bir varlıktır.

Bu yaklaşıma göre eğitim-öğretim faaliyetlerinin temelinde öğrenci yer alır. Başka bir deyişle, öğrenci sınıf yaşamının nesnesi değil, öznesidir (Doğar, 2013). Bu çağdaş ve küresel yaklaşıma göre, sınıf canlı bir sistemdir. Bu sistem sürekli değişir ve gelişir. Öğrenciyi, öğrenme ortamını ve ulaşılması hedeflenen kazanımları gerçek yaşamdan yalıtmaz. Dinamik süreç bağlantıları ile özgün koşullar oluşturur. Böylece öğrenci her zaman hazır ve dikkatlidir. Özetle, öğrenciye ve öğrenci haklarına önem verir (Özel & Bayındır, 2008).

Sınıf yönetimini etkileyen değişkenler.

İnsan pek çok yönden karmaşık bir varlıktır. Bu sebeple sınıfta pek çok değişkene bağlı olan bir ortam bulunmaktadır. Bu karmaşıklığı uygun şekilde yönetmek sınıfta bulunan öğeleri iyi tanımaktan geçmektedir. Sınıf yönetimi, sınıf ortamından, bireyin psikolojik özelliklerinden ve sınıf dışı etkenlerden etkilenir. Bu yüzden sınıf yönetimi bazı zorlukları içerir. Etkili sınıf yönetimi eğitimi almış ve öğrendiklerini uygulayabilen öğretmenler bu zorlukları önceden tahmin ederek gerekli önlemleri alabilirler. Bu zorlukları aşmak, sınıf yönetimini etkileyen faktörleri bilmeyi ve sorun çözmede yaratıcı olmayı gerektirir (Taş, 2008).

Sınıf yönetimini etkileyen öğelerin ilki öğretmendir. Öğretmen sınıfı eğitim için hazırlar, sınıf kurallarını öğrencilerle beraber hazırlar, öğretimi sürdürür ve onların uygun davranmalarını sağlar (Kaya, 2002). Öğretmenlerin okuttukları sınıflar zamanla öğretmenin kişiliğini yansıtmaya başlar. Eğer öğrencilerin sürekli sessiz ve pasif olarak oturmaları istenmişse sınıf da zamanla bu hali alır ve çağdaş yaklaşıma uygun olmayan eğitim ortamı ortaya çıkar. Oysa eğitim öğretim hedefleri artık yaparak yaşayarak öğrenme üzerine kurulmuştur (Arabacı, 2005). Ülkeler yüksek standartlar benimseyebilir, öğrencilerin nasıl

öğrendikleri konusunda en iyi araştırmaları yapabilir, ders kitaplarının ve değerlendirmenin yapısını değiştirebilir, etkili öğretim stratejilerini teşvik edebilir. Ancak bu tedbirlerin işe yarayabilmesi için öğretmenler bunları kavramalı ve plana bağlı kalmalıdır. Öğretmenlerin gelişimine yatırım yapmak, okulları değiştirmenin en etkili bir yoludur (Hawley & Valli, 1999; Akt., Paliç & Keleş, 2011).

Sınıf içinde istenmeyen öğrenci davranışlarının görülmesi kaçınılmazdır. Öğretmenlerin bu davranışlar karşısında çabuk sinirlenmeleri, kendilerine hâkim olamamaları, rahatsız olmaları, öğrenciyi cezalandırmaları gibi tepkilerde bulunmaları öğrencilere yaklaşımları konusunda yanlış düşmelerine, doğru ve sağlıklı tepkiler üretememelerine etki edebilir. Bundan dolayı da, istenmeyen davranışlar karşısında bilinçlenmeleri, istenmeyen davranışlara karşı doğru tutuma sahip olmaları eğitsel açıdan zorunludur (Tanhan & Şentürk, 2011).

Etkili öğretmenler yönetim açısından değerlendirilecek olursa sınıf içi davranışlarında, gösterdikleri duygusal özellikler bakımından, öğrenciye yakın duran, öğrencilerin sınıf içerisinde veya dışarısında problemlerine eğilen bir yöntem uyguladıkları söylenebilir (Terzi, 2002). Yönetimin temel ilkesi amacın gerçekleşmesi için mevcut insan ve madde kaynağını en etkili ve verimli biçimde kullanmaktır (Aydın, 2005). Öğretmenlerin eğitcilik özellikleri ile birlikte yönetici özellikleri de gelişmiş olmalıdır. Lemlech'e göre etkili sınıf yöneticisi sınıfta uyulacak kuralları belirleyip öğrencilere duyurur. Öğrencilerin bu kuralları benimsemesini sağlar. Öğretimi planlar ve ihtiyaçları önceden belirler. Öğrencilerin öz kontrol kazanmalarını sağlar. Kullanacağı zamanı iyi planlar (Akt., Keleş, 2010).

Öğretmenler sergiledikleri tutumlarıyla olumlu veya olumsuz olarak öğrencilerin davranışlarına rol model oluşturmakta aynı zamanda onların kişiliğini etkilemektedir. Çünkü bir bireyin çevresindeki bireylerle olan etkileşimi, kişiliğinin oluşumunda belirleyici bir unsurdur. Bu sebeple okul dönemlerinde öğrencileri ile sürekli etkileşim ve iletişim halinde olan öğretmenler öğrencilerin kişilik gelişimlerinde kritik bir role sahiptirler (Can, 2003).

Sönmez (1999)' e göre bir öğretmenin iki önemli amacı vardır:

1. Sınıf içi ve dışı etkinlikleri öğrencisinin zevk alacağı, neşeli bir iş haline getirmek
2. Öğrenme olayının kendisi, yansıması ya da ürünü olarak öğrencisinin davranışını değiştirmek.

Buradan hareketle öğretmenler arasında sınıf yönetimi açısından farklılıklar olduğu söylenebilir. Bunun sebebi öğretmenin bireysel özellikleri de olabilir. Hatta Özgan, Yiğit,

Aydın ve Küllük (2010)'e göre öğretmenler arasında okul türü, cinsiyet, yaş, kıdem ve branş değişkenlerinde öğretmenler arasında sınıf yönetimi becerilerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Ayrıca istenmeyen davranışlar, öğrencilerin yaş, cinsiyet ve bir dizi psikolojik özellikleri açısından farklılık gösterir (Aydın, 2004). Kişiliği oluşturan özellikler arasında tutumların önemli bir yeri vardır (İnceoğlu, 2004). Öğrenciler hem boy, kilo gibi fiziksel özellikler bakımından, hem ilgi, algı ve beklenti gibi psikolojik özellikler bakımından, hem gelir, eğitim, veli mesleği gibi sosyoekonomik özellikler bakımından bireysel farklılıklara sahiptirler. Bu farklılıklar sınıf yönetiminde ciddiye alınması gereken özelliklerdir. Çünkü bu özellikler öğrenciyi benzersiz bir kişiliğe dönüştürmektedir.

Sınıf yönetimini etkileyen bir diğer önemli madde ise çevredir. Öğretmenin sınıfı yönetirken mutlaka çevrenin olumlu veya olumsuz etkilerini dikkate alması gerekir. Çünkü çevrenin değerleri, beklentileri, imkânları öğrencilerle birlikte mutlaka sınıfın da içine girecektir. Öğretmen bu etkileri göz ardı etmeden öğrencileri istenen hedeflere ulaştırmada rehberlik etmeyi bilmelidir.

Eğitim programı da sınıf yönetimini etkileyen bir değişken olabilir. Demirel(2002)'e göre eğitim programı, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir. Öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerini devam ettirebilmesi için amaçlara nasıl ulaşacağını planlamalıdır (Kaya, 2002). Bu plan sınıf yönetimini de içine alırsa öğretmenin amaçlara daha kolay ulaşacağı söylenebilir.

Akar, Erden Tor ve Şahin (2010) araştırmasına göre öğretmenin sınıf yönetimi yaklaşımı fiziksel ortam, sınıftaki ilk günler, motivasyon, kurallar ve alışlagelmiş sınıf içi uygulamalar, dersin akışını bozan davranışlar ve veli-öğretmen-okul işbirliğine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir.

Sınıf yönetimi modelleri.

Öğretmenlerin sınıf ortamında kendilerine uyarlayarak birini ya da bir kaçını bir araya getirerek kullandıkları dört farklı model vardır (Gündüz, 2011).

Tepkisel model.

Bu model istenmeyen davranışa verilen öğretmen tepkileri gerektirir. Öğrenci davranışını kontrol altına almada olumlu veya olumsuz pekiştireç ya da ödül ceza yöntemini kullanır. Temelinde istenmeyen davranışı durdurmaya amaçlayan bu yaklaşım sınıf yönetiminde geleneksel yaklaşıma en yakın olanıdır (Peker & İnandı, 2011). Bu modelin çok

kullanıldığı bir sınıfta sınıf yönetiminin iyi olduğu söylenemez.

Öğretmen öğrencinin gönlünü almak için uğraşmaz. Herkes davranışlarının karşılığını alır. Kimsenin güdülenmesi gerektiği düşünülmez. Başarısızlığın altında yatan sebepler araştırılmaz.

Önlemsel model.

Bu modelin temeli hata yapmamak üzerine kuruludur. İstenmeyen davranış ortaya çıkmadan önce bu davranışların ortaya çıkabileceği durumları yok etme modelidir. Sorunun tespiti için uğraşılmaz. Planlar, istenmeyen davranışların ortaya çıkmaması amaçlanarak yapılır. Bireysellik ön planda olmaz. Faaliyetler bütün sınıfa uygulanır. Öğrencilerin birbirleri ile olan iletişimini tamamen kestiği ve fazla korumacı olduğu için dersi sıkıcı hale getirebilir.

Gelişimsel model.

Öğrencilerin hem duygusal, hem fiziksel, hem deneyimsel bakımdan gelişiminin hesaba katıldığı ve buna göre sınıf uygulamalarının planlandığı modeldir. Bu modele göre öğrenci bazı yaş dönemlerinde soyut düşünme becerisini kazanamadığı için sınıf kurallarını kavraması zor olabilir. Bu sebeple öğrencilerden beklenen davranışlar gelişim kurallarına göre belirlenir. Öğrenciler büyüdükçe kim olduklarını anlarlar. Nasıl davranmaları gerektiğini bilirler. Böylece yönetim kolaylaşır ve istenmeyen davranışlar azalır.

Bütünsel model.

Sınıf yönetiminde bütün modellerin yerine göre kullanıldığı model olarak söylenebilir. Sınıf yönetim yaklaşımlarında sistem modeli olarak da bilinir. İstenmeyen davranışları ortaya çıkmadan önlemeye odaklıdır. Ancak gruba değil bireysel olarak ilgilenme eğilimindedir. Gerek olursa tepkisel olmaktan kaçınmaz. Bütün planlar programlar yapılırken öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınır. Bu yaklaşımda ayrıca, öğrencilerin okul, aile ve arkadaş çevresi de dikkate alınır ayrıca çevrenin sınıf ortamına etkisi üzerinde durulur (Başar 2003).

Sınıf yönetim becerileri zayıf olan öğretmenlerin daha çok tepkisel model kullandıkları söylenebilir. Çünkü öğrenci istenmeyen davranışı sergileyinceye kadar pek plan yapılmaz. Davranış ortaya çıktıktan sonra tepki ve tavır oluşturulur. Bu durum hem öğretmen hem öğrenci için yıpratıcı olabilir. Sınıf yönetiminin esası gerekli müdahaleleri önceden yapıp kuralları benimseterek olumsuz davranışlarla uğraşmaya hiç gerek kalmamasıdır. Bu önlemsel modelde mümkündür. Ancak gerçek hayatta istenmeyen davranışın ortaya çıkmadığı, ya da tamamen önlenemediği bir sınıf düşünülemez. Bu sebeple gelişimsel modelde olduğu gibi sürecin getirdiği bütün durumları ele almak gerekir. Bütünsel model ise sınıf içi olumsuz

davranışları ortaya çıkıncaya kadar engellemek, ortaya çıktıktan sonra ise en iyi şekilde yönlendirmek için kullanılabilir.

Sınıf yönetiminin amacı ve önemi.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından yetersizliklerinin bulunması ve istenmeyen öğrenci davranışlarının önüne geçememeleri halinde eğitim ve öğretimde ciddi eksikliklerin olması kaçınılmaz olacaktır (Danaoğlu 2009). Yapılan pek çok araştırmaya baktığımız zaman, sınıflarda öğretmenlerin ders süresinin büyük kısmını istenmeyen davranışlara ayırdıkları ve bu olumsuzlukların öğrenme süreçlerini ciddi şekilde etkilediği görülmektedir (Bay, Mert ve Ozan, 2011). Etkili öğrenmenin en önemli öğelerinden biri sınıf yönetimidir. Öğretmenler hedefler yönünde öğretim etkinliklerini uygulamalarına rağmen, amaçlanan davranışları öğrencilere kazandıramadıklarının farkına vardıklarında sınıf yönetimine yönelmeleri gerekmektedir (Özyürek 2001). Etkili bir sınıf yönetimi sağlanamıyorsa, sınıf ortamında öğrenciye istenilen düzeyde davranış kazandırılabileceğini söylemek çok güçtür (Terzi 2002).

Öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin gerçekleştiği özel alanlar olan sınıflarda eğitim açısından belirlenmiş amaçlar gerçekleştirilir. Bu amaçlar önceden belirlenmiş bir programa ve düzene göre yürütülür. Bu düzeni bozan ve sınıf içerisindeki etkinlikleri tehdit eden her türlü değişken, öğrenme sürecinin ilerlemesinde olumsuzluklara neden olmakta, birçok kayba yol açmaktadır (Çelik, 2003). Sınıf yönetiminin amacı, öğrencilerin uygun öğrenme faaliyetlerine harcadıkları süreyi artırmak ve öğretmenin amaçlarına ulaşmasını sağlamaktır (Aydın, 2004). Etkili sınıf yönetiminin amacı, öğrenme için ayrılan zamanı artırmak, öğrencileri aktif olarak derse dâhil edip zaman kullanımının kalitesini geliştirmek, katılımın sürekli olmasını sağlamak ve öğrencinin kendini yönetmesini cesaretlendirmektir (Aydın, 2004).

Başarılı bir öğretmen olmak için ilk adım sınıfı iyi yönetmektir. İyi öğretmen olarak nitelendirilen öğretmenlerin sınıfı yönetmede başarılı oldukları söylenebilir (Demirtaş, 2014). Öğrencinin kendisini anlamaya çalışan, sorunları konuşarak çözen öğretmenlere verdiği tepki ile kendisine bağırان, azarlayan, ceza veren öğretmene verdiği tepki farklıdır (Ada & İnce, 2012). Bu açıdan bakıldığında ilerleyen bilim ve teknoloji sebebiyle öğretmenden beklenen roller farklılaşmıştır. Bununla beraber öğretmenler mesleğin ilk yıllarında enerjilerinin büyük bölümünü sınıfı kontrol etmeye harcamaktadır. Buna göre günümüzde görev yapmakta olan öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda çok daha yetkin, bilgili ve becerikli olması gerekir (Demirtaş, 2014).

Sınıf yönetiminde bir diğer önemli adım ise öğretmenin öğrenci ailesi ile işbirliği

içinde bulunmasıdır. Çünkü ailesi ile öğretmenin işbirliği yaptığını bilen öğrenciler daha yapıcı davranışlar içine girerler (Celep, 2008). Öğretmen, bu sebeple, öğrencilerin ailelerini eğitim ve öğretim sürecine dahil etmek için çaba göstermelidir. Konu ile ilgili pek çok araştırmada öğretmen veli iletişimi ve olumlu işbirliğinin çocukların akademik başarısını artırmada etkili olduğu görülmüştür (Yiğit, 2009).

Disiplin

Davranış denetimi olarak isimlendirilebilecek disiplin en çok kabul gördüğü haliyle mevcut yasa, kural, ilke ve düzenlemelere uygun davranma olarak bilinir. Disiplin önceden hazırlanmış ve uyulması beklenen kuralları ve bu kuralların uygulanış biçimini, derecesini, yoğunluğu ve sonucunu gösterir (Erdem, 2011).

Disiplin öğrencinin davranışlarını kontrol etmeyi öğrendiği bir süreç olarak düşünülebilir. Öğrencilere bu süreçte kazandırılan beceriler onlara hayatları boyunca önemli katkılar sunabilir. Çünkü okullarda yetişen öğrenciler aynı zamanda toplumu da oluşturan bireylerdir. Davranışlarının sorumluluğunu alan ve kendi davranışlarını doğru şekilde kontrol eden öğrenciler toplumsal sorunlara yol açmayacaktır. Ward (1998)'a göre okullardaki disiplin sorunlarının pek çoğu ilerde suç olarak adlandırılabilen nitelikler taşımaktadır. Elbette bu okulun içine görünür bir güvenlik önlemi getirmek anlamına gelmemelidir. Öğrencilere verilecek olan disiplin daha yapıcı ve olumlu olmalıdır. Çünkü Servoss (2017)'un yaptığı araştırmaya göre okulda polis bulunması ya da metal detektörü gibi önlemlerin öğrenciye kafese kapatılma hissi verdiği tespit edilmiştir. Bunun aynı zamanda okul personeline olan güveni azalttığını da belirtmiştir. Böyle bir okul ortamında öğrenme yaşantıları elbette istenen hedefe ulaştırmayacaktır. Çünkü öğrenci kendi disiplin anlayışını kazanmayacak sadece dışardan aldığı uyarılarla kurallara uyacaktır. Disiplinden beklenen ise öğrencinin toplum hayatına karıştığı zaman kendi davranışlarını kontrol etmesidir

Çelik (2003)'e göre disiplin, kural koymanın da içinde bulunduğu bir süreçtir. Öğretmene göre disiplin anlayışı da değişir. Bir öğretmen, kendisi ile konuşan öğrencinin ayağa kalkmasını öğrenci disiplini olarak görürken bir diğer öğretmen bunu görmezden gelebilir. Hatta öğrencilerin oturarak cevap vermelerini bekleyebilir. Bazı öğretmenler bu tarzda davranış zorlamalarını öğrenci ile iyi ilişkiler kurmaya engel olarak görebilir. Yani öğretmenlerin disiplin anlayışları birbirinden farklı olabilir (Küçükahmet, 1999). Ancak hangi öğretmene göre olursa olsun bir eğitim ortamında bir disiplin problemi çıkmışsa bunun mutlaka bir nedeni vardır. Bu sebeple bir disiplin problemi sınıftaki problemin nedenini bulmak için öğretmeni teşvik etmelidir (Yüksel, 2005).

Disiplin kavramı çok defa ceza kavramı gibi düşünülmektedir. Hâlbuki ceza ile disiplin birbirinden farklı kavramlardır. Ceza genellikle yıkıcı olan bir davranışa tepki olarak uygulanır. Disiplin ise yıkıcı olabilecek davranışlar ortaya çıkmadan önce belirlenir. Hem davranışı hem tepkiyi önlemek için uygulanır. Problemin öncesini ve sonrasını kontrol etmek amacındadır (Tertemiz, 2001). Sınıf yönetimi disipline göre genellikle daha geniş tanımlanır. Disiplin sınıf yönetiminin içinde bir parçadır. Disiplin özel olarak öğrencilerin davranışlarına odaklanır. Sınıf yönetimine karşın disiplin, öğrencinin kendi sorumluluğudur. Disiplin uygun davranışla alakalıdır. Öğretmen öğrenmeyi sürdürmekle yükümlü olsa da, kişi kendi davranışından kendisi sorumludur (Jeanpierre, 2004; Marshall, 2005; Akt. Özer & Bozanoğlu, 2016).

Disiplin öğrenme ortamında görülen istenmeyen davranışları ortadan kaldırmak için kullanılan bir yöntem olarak görülmemelidir (Kıran 2005). Disiplin hiçbir zaman ceza ile eşdeğer tutulmamalıdır. Disiplin olumsuzluk oluşmadan önce alınan tedbirleri ifade eder. Bununla beraber davranış ortaya çıktıktan sonra da ne yapıldığı önemlidir. Celep (2008) disiplinin, başka kişiler tarafından işbirliğine kapalı, saldırgan ya da diğer engelleyici tepkilere maruz bırakılmış insanların haklarını koruma olarak tanımlayarak, disiplinin uyulması gereken kurallar listesinden çok daha geniş bir anlam ifade ettiğini vurgulamaktadır.

Disiplinin amacı öğrencilerin davranışlarını kendilerinin kontrol etmesini, denetlemesini ve değerlendirmesini sağlamaktır. Bunun için öğretmenin öğrencilere içinde yaşanılan ortamın veya toplumun hangi davranışları nasıl değerlendirdiğini öğretmesi gerekir (Doğar, 2013).

Öğrenme etkinliklerinin düzenli bir şekilde planlanması, sınıf içi kurallara uyulması ve sınıftaki işleyişin net olması sınıf yönetimine katkı getirerek doğabilecek disiplin sorunlarını en aza indirebilir (Demirel, 2004). Yapılan araştırmalara göre öğretmenlerin sınıfta otoriteyi korumak için öğrencileri gerekenden daha fazla kontrol altında tutmaya çalıştıkları ve disiplin ile cezayı birbirine karıştırdıkları görülmüştür. Problemleri kendilerinin tanımladığı, öğrencinin gözünden problemi anlamaya çalışmadıkları, öğrencinin problemi nasıl anladığını sorgulamadıkları ve bunlara bağlı olarak kişiyi zedeleyici uygulamalara girdikleri, katı kurallar koydukları, öğrencileri azarladıkları ve disipline gönderdikleri görülmüştür (Keleş, 2010).

Eğitim ortamında hem disiplinden hem eğitim öğretim ortamından sorumlu kişi olan öğretmenin alanında yeterli ve disiplin hususunda başarılı olması gerekir. Ayrıca öğretmenin öğrencilerden beklentisi, kullandığı yöntem ve teknikler ve ders içi kullandığı materyaller disiplin ortamını etkileyecektir (Öztürk, 2005).

Bütün bunlara ek olarak eğitim ve öğretimde başarıya ulaşmak, öğrencilerin hareketlerinin ve davranışlarının geliştirilmesi için sistematik bir eğitim süreci olarak tanımlanan disiplin gereklidir (Humphreys,1999; Akt., Saygılı & Gürşimşek, 2008). Disiplin, eğitim sisteminde belirsizlikleri ve kararsızlıkları ortadan kaldırır. Tanımı yapılırken farklılıklar olsa da herkes tarafından gerekli ve başarıya giden yol olduğu kabul edilmektedir (Civelek, 2001).

Disiplin yaklaşımları.

Öğretmenlerin disiplin ile ilgili anlayışları farklılık gösterebilir. Öğretmenlerin disiplin modellerini bilmeleri kendilerine özgü disiplin tarzı geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu nedenle disiplin modellerini kısaca açıklayacağız.

Yapıcı disiplin.

Öğrenciye kendi kendini yönetme ve disiplin etme becerisi kazandırmak için sınıf içerisinde düzenlemeler yapma amacı taşır. Öğrencilerin önceden yönlendirilmesi ile sınıf kurallarının ihlal edilmesine imkan vermemek esastır. Uygun davranış alışkanlıklarının kazandırılması için davranışları etkileyen çevresel faktörler kontrol altına alınmalıdır (Sadık, 2006).

Önleyici (engelleyici) disiplin.

Öğrencileri korkutarak, gözdağı vererek hatta güç kullanarak davranışlarının kontrol altına alınmasıdır. Sert cezalandırma yöntemleri olan bağırma, dayak, tehdit, üzerine yürüme, iteleme, azarlama, zorlama gibi yöntemlerin kullanımını içeren disiplin anlayışıdır (Sadık, 2006).

Düzeltilici (iyileştirici) disiplin.

Bu yaklaşımın temelinde olumsuz davranışın nedenini öğrenmek ve ortadan kaldırmak vardır. İyileştirici disiplinde amaç, öğrenciye disiplini dayatmak yerine ona uymayı sağlayan bir düşünce yapısı kazanmasını sağlamaktır (Sarıtış, 2000).

Cezalandırıcı (müdahaleci) disiplin.

Öğrenci davranışlarını kontrol etmenin temel sorumluluğu öğretmene aittir. Bu nedenle öğretmen sınıfta kuralları açık ve net olarak belirtir ve öğrencileri buna uymaya zorlar. Benzer şekilde kurallar dışına çıkılınca da verilecek olan cezalar önceden belirlenip

ilan edilir. Böylece öğrenci hangi davranışın yanlış olduğunu ve yapınca alacağı cezayı tam olarak bilir.

Disiplin modelleri.

Öğretmenin liderlik tarzları onun kişilik özelliklerini yansıtır. Öğretmenin emreden, tenkitçi, sert, teşvik edici, yumuşak, dikkatli, şakacı, serbest bırakmayı seven vb. gibi özellikleri, öğretilen konu, sınıf düzeyi, okulun politikası ve öğrencinin yetenekleri onun liderlik tarzını belirler. Öğretmenlerin liderlik tarzları sınıfın atmosferini ve öğrencilerin davranışlarını etkilediği gibi, öğretmenlerin hangi davranış modelini benimsediğiyle doğrudan ilişkilidir (Kılıçoğlu, 2015).

Öğretmenin hangi davranışları disiplin sınırları dışında olarak nitelendirdiği de önemlidir. Bazı öğretmenler derste su içmeyi istenmeyen davranış olarak görürken bazıları ise bunu doğal ve normal bir davranış olarak görebilir. Bu gibi değişkenler öğretmenin kişiliğinden kaynaklanan farklılıklar olarak görülebilir.

Burada bilinen disiplin modellerinden bazılarını açıklayacağız.

Davranış değiştirme modeli (B. F. Skinner).

Bu model öğrencilerin uyarıcı-tepki bağıntı kurması üzerine kullanılan bir modeldir. Sınıfta çok basit olarak ödül ceza sistemi şeklinde kullanılmaktadır. Öğretmenler her bir uyarının öğrenci üzerindeki etkisini tam olarak bilmeli ve bunlarla davranışları istenen şekilde yönlendirmelidir. Davranışların sonuçlarını yöneterek davranışı kontrol altına alınabileceğini savunur.

Kullanımı kolay ve sonuçları hızlıdır. Öğrencilere kendilerini iyi hissettirir. Ancak verilen ödülün ve cezanın niteliği ve verilme sıklığı iyi ayarlanmalıdır. Bu yaklaşıma göre ödül cezadan daha kalıcı öğrenmeler oluşturmaktadır. Bu modelin kullanımı kolay ve gözle görülebilirdir. Ancak karmaşık becerilerin kazanılmasında etkisiz olabilir. Çünkü içsel motivasyonu değil dışsal motivasyonu sağlar.

Güvengen disiplin modeli (L. Canter).

Bu modelin temelinde öğretmenin sınıf disiplinini sürdürebilmesi için öğrenci üzerinde üst düzey kontrol sergilemesi vardır. Öğretmen kesinlikle güçlü bir kişilik olmalıdır. Öğretmen öğrencilerin hepsine eşit ve adil davranmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin gereksinimlerini karşılar ve onlar üzerinde öğretme hakkını tam olarak kullanabilir. Sınıftaki davranışların sebepleri ya da bireyselliği önemli değildir. Kurallara uymayan öğrenci kim

olursa olsun cezalandırılır.

Öğretmen etkililiği eğitimi modeli (T. Gordon).

Gordon'a göre öğretmenler iyi ve anlayışlı tavırları ile istenmeyen davranışları azaltabilir. Bu anlayışın temeli öğrencinin karar verme yeteneği ve problem çözme becerilerinde kendine güveninin sağlanmasıdır. Bunun içinde gerekli olan öğretmen öğrenci ilişkilerinin iyi yönde gelişmiş olmasıdır. Bu yaklaşıma göre önemli olan sınıf atmosferidir. Sıkıcı bir sınıf içinde öğrencilerin istenmeyen davranışları sergilemesi daha kolay olur.

Öğretmenler sınıfta etkin dinleme gerçekleştirmeli ve öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebildikleri bir ortam oluşturmalarıdır. Böylece öğrenciler kendi problemlerini çevrelerini düzenleyerek çözebilirler. Eğer öğretmen öğrencileri etkin bir şekilde dinliyor ama sonuç alamıyorlar ise bu defa durum tam tersine çevrilmeli, öğrencilerin öğretmenleri nasıl anladığı belirlenmelidir (Celep, 2004).

Öğrenci ile öğretmen arasındaki etkileşimin güçlenmesi bu davranışın temel amacıdır. Öğrencinin kendi davranışlarının sorumluluğunu alması beklenir. Böylece davranışlarının diğerlerini nasıl etkilediğini fark eder. Davranışlarını fark ettiği hedefler doğrultusunda yeniden şekillendirir.

Sosyal disiplin /usal sonuçlar modeli (R. Dreikurs).

Bu kuramın temelinde öğrencinin hareketleri hep bir amaca yönelik olarak ele alınır. Bu amaç grup içerisinde yerini almaktır. Uyumlu bir öğrenci grubun kurallarını benimser ve katkıda bulunur. Uyum sorunu yaşayan öğrenci ise gruba önemli olduğunu hissettirmek için istenmeyen davranışlarda bulunur. İlgi çekme mekanizması adı verilen bu durumda öğrenci görmezden gelinmeyi kabullenemez ve eleştiri, ceza almayı göze alarak istenmeyen davranış sergiler. Bu kurama göre öğrencinin ihtiyaçları dikkat çekme, öç alma, yetersizlik gösterme ve güç gösterme olarak belirlenmiştir. Öğretmenler öğrencileri çeşitli durumlarda gözlemeli ve istenmeyen davranışlara yukarıdaki amaçlardan hangisinin sebep olduğunu tespit etmelidir.

Bu modelin hedef davranışları, öğrencilere rehberlik edilmesi, işbirliği ve dayanışma yapılmasını ayrıca; öğrencilerin olumsuz davranış sergiledikleri zaman içebakış yoluyla kendi tutumlarını gözlemleme ve yeniden örgütlenme fırsatı vermektedir (Aydın, 2004).

Gerçeklik terapisi modeli (W. Glasser).

Glasser'e göre insan doğası gereği rasyoneldir ve doğası gereği işbirliği içinde çalışmaya hazır bir varlıktır. Bununla birlikte seçme, yön verme ve başarılı olmak gibi sosyal

ihtiyaçlara sahiptir. Dolayısıyla normal şartlarda öğrencilerin öğrenmeye istekli olması ve bunun için ciddi bir çabaya sahip olmaları beklenir. Ancak ğrenciler derslere ilgisiz ise öğretmenler bunların sebeplerini belirlemeli ve ortadan kaldırmalıdır (Aydın, 2004). Bu yaklaşım da ğrenci bütün sorun ve problemlerini, öğretmenine duyduğu güven sebebi ile rahatça açıklayabilir. Böylesi bir güvene sahip olan öğrencinin öğrenmeye ve işbirliğine hevesli olacağı açıktır.

Bu yöntem öğrencinin davranışları ile yargılanmadan kabul edilmesi yerine, öğrencinin başkalarının haklarını iğnememeyi öğrenmesini savunmaktadır. Öğrenci ve ğretmen rehberlik amacı ile bir anlaşma yapmalı ve anlaşma sonucu olarak öğrenciler davranışlarının sonuçlarını kabul etmelidir.

İnsanlar arası ilişkileri çözümleme modeli (E. Berne, T. Harris).

Modele göre ğretmen ve ğrenci ile sınıfta meydana gelen sorunlarını çözmek için birbirlerini iyi anlamalı ve aralarında geçen iletişimi iyi analiz etmelidirler. Öğretmen, ğrencinin rahatsız edici davranışı ile mücadele etmek için öncelikle öğrencinin düşüncelerini ve anlayışını derinlemesine analiz etmelidir. Vereceği her tepkinin öğrencide nasıl algılanacağını iyi hesaplamalıdır. Böylece ğrencinin istenmeyen davranışı ortadan kaldırması için işbirliğine yönlendirilmesi mümkün olacaktır.

Kounin modeli.

Bu modelde sınıf içinde verilen tepkilerin dalga etkisi ile yayıldığı düşüncesi vardır. Öğretmen karşılaştığı istenmeyen davranışla güzelce baş eder ve problemi özerse bu sınıftaki diğer öğrencilere de bir mesaj olur ve aynı davranış sınıfta tekrar ortaya çıkmaz. Kounin'e göre ğretmen, istenmeyen davranış sona erinceye kadar kararlı bir tavır takınmalıdır. Bununla birlikte öğrencileri iyice izleyerek ğrenci gereksinimlerini iyi tespit eder ve dersin akıcılığını sağlarsa istenmeyen davranışlarla karşılaşma ihtimali de düşük olacaktır (Yalçınkaya & Küçükkaragöz 2006).

Geddes modeli.

Geddes disiplin modelinde öğrencilere sözlü olmayan mesajlarla, jest ve mimiklerle seçenekler sunulmalı, öğrenciye davranış seçenekleri tanınmalıdır. Öğretmen olumlu davranışları pekiştirmeli, öğrencilere duygudaşlık göstermelidir (Gündüz, 2011).

İstenmeyen Davranışlar

İstenmeyen davranış tanımı.

Öncelikle davranış kelimesinin anlamının bilinmesi istenmeyen davranış kavramının daha iyi anlaşılmasında yardımcı olacaktır. İnsanların sergilediği fiziksel ve zihinsel olarak iyi veya kötü, doğru veya yanlış, üretici veya gereksiz hareketlere davranış denir. Ortama ya da duruma uygun olmayan hareketlere ise istenmeyen davranış denir (Pala, 2005). Başka bir tanımda ise sınıftaki eğitsel çabaları engelleyici her türlü davranış istenmeyen davranış olarak nitelendirilmiştir (Keçeci, Beyhan &Ektem, 2013). Yüksel ve Ergün (2005) sınıfta ve okulda eğitsel etkinliklere engel olabilen her türlü davranışı istenmeyen davranış olarak tanımlamışlardır.

Dersin akışını bozan, hedef davranışlara ulaşmayı zorlaştıran ya da engelleyen tüm davranışlar istenmeyen davranıştır (İlgar, 2005).

Korkmaz (2006) istenmeyen davranışların, sınıfa, derse, zamana ve duruma göre değişebileceğini belirtmiştir. Bu halde istenmeyen davranışların ortak bir listesini ya da tanımını yapmak güçtür. Bununla beraber öğrencilerin davranışlarının istenmeyen olarak tanımlanabilmesi için bazı ölçütlerden bahsedilebilir. Eğer öğrenci kendisinin veya arkadaşlarının öğrenmesini engelliyorsa, güvenliğini tehlikeye atacak şekilde davranıyorsa, okulun ya da kişilerin araç ve gereçlerine zarar veriyorsa, sosyalleşme anlamında engelleyici durumlar oluşturunca istenmeyen davranışlar gösterdiği söylenebilir.

İstenmeyen davranışın sınıflandırması.

İstenmeyen öğrenci davranışları genellikle iki farklı başlık altında incelenmektedir. Bunlar öğretim ve yönetim boyutu olabilir. Öğretim boyutu öğrencinin akademik gelişimi ve akademik performansı ile ilgilidir. Çalışma becerileri ile ilgili olumsuz davranışlar bu alana girer. Bu davranışlar arasında öğrencinin ödevlerini zamanında ve kendisinden istenilen şekilde yapmama, dikkatini derse karşı toplayamama, derslere karşı ilgisizlik, öğretmenin çalışmalarını takip etmeme, okula ders çalışmadan gelme, ders araç-gereçlerini getirmeme gibi davranışlar söylenebilir. Diğer taraftan yönetim alanı ile ilgili davranışlar ise sınıf yönetimi ve sınıf yönetiminin amaçlarını dikkate alır. Bu konudaki istenmeyen davranışlar ise sınıf ortamında öğretimin işleyişini engelleyen, öğretmen ve öğrenciler arasındaki ilişkiyi bozucu veya diğer öğrenciler için tehlikeli olabilecek durumları oluşturan davranışlardır (Ataman, 2000).

Küçükahmet'e (2004) göre "Öğrencilerin ve öğretmenin ortak haklarını istismar ve ihmal eden, eğitimsel amaç, plan ve etkinlikleri olumsuz etkileyen ve engelleyen davranışlar" istenmeyen olarak adlandırılabilir. İstenmeyen davranışların etkileri ortaya çıkarttığı sonuçlarla ölçülür. Bu davranışların geri planında bulunan niyet iyi tespit edilmelidir. Bu

davranışların hâlihazırdaki etkileri ve ilerde ortaya çıkabilecek farklı sonuçlar hesap edilmelidir. Yapılan uygunsuz davranışın yeri, zamanı ve yarattığı sonuç önemlidir ve değişkenlik gösterir. Eğitim ve öğretimde süreci aksatmayan ya da zarar vermeyen davranışlar (hayal kurma, dalgınlık, dikkatsizlik, yorgunluk, dersin akışına kapılarak söz almadan konuşmak) istenmeyen davranış olarak kabul edilmeyebilir.

Sınıf içinde görülen istenmeyen davranışları aşağıdaki gibi de sınıflandırılabilir.

a) Sorun olarak algılanamayacak davranışlar: Ders sırasında etkinlikler arası küçük konuşmalar, dikkatsizlikler böyle isimlendirilir. Bu davranışlar sınıftaki diğer öğrencilerin dikkatini dağıtarak eğitim öğretime engel olacak bir niteliğe sahip değildir.

b) En küçük sorunlar: Sınıf kurallarına uyulmadığı için öğrenme faaliyetlerini tahrip edebilen ancak kısa süreli ve sadece rahatsızlık veren davranışlardır.

c) Önemli ancak etkileri ve genişliği sınırlandırılmış sorunlar: Bir ya da birkaç öğrenci tarafından eğitim öğretim etkinliklerinin bir süreliğine bozulmasına sebep olan davranışlardır. Okul ve sınıf kuralları ile aşılabılır sorunlardır.

d) Yükselme ve yayılma eğilimli sorunlar: Küçük bir sorun olarak ortaya çıksa bile öğrenmeyi tehdit eden ve uyarılara rağmen artarak devam eden davranışlardır.

Akçadağ (2008)'a göre sorun davranışlar derse hazırlıksız gelme, sınıfta uygun olmayan yer ve zamanda konuşma, derse devam etmeme veya geç gelme, arkadaşlarına, kendine ya da eşyalara zarar verme, ders dışı etkinliklerle uğraşma veya derste hayal kurma olarak sınıflandırılabilir.

Karip (2002) sınıfta karşılaşılan istenmeyen davranışları üç alt başlıkta incelemektedir. Bunlar:

a) Akademik faaliyetlere göre

b) Sosyal çevreye göre

c) Fiziksel ortama göre olmak üzere ayrılmaktadır.

a. Akademik Temelli Problemler: Dersin amacına uygun öğretmen ve öğrenci davranışlarını akademik faaliyetler olarak tanımlamak mümkündür. Öğrencinin öğretim faaliyetlerinin devam ettiği sırada derse ilgisiz kalması, tamamen kendi dünyasında hayal kurması, resim yapması, başkalarını izlemesi derse ilgisiz kalmaya örnek olabilir. Sorulan soruları bildiği halde cevap vermemesi, anlamadığı yerde soru sormaması öğrenci pasifliğidir. Pasif öğrenciler kendine güven ve yeterlilik duygularında sorun yaşıyor olabilirler. Verilen

görevi yapmayan öğrenciler ise sürekli mazeret uydurma eğilimindedirler. Sorumluluk duygusu zayıf olan öğrenciler bu tür davranışları sık gösterirler.

b. Sosyal Problemler: Öğrencinin sınıfta bazen öğretmenle bazen diğer öğrencilerle uyumu bozmaya yönelik sergilediği davranışlardır. Öğretmenle çatışmaya girme, arkadaşları ile olumsuz iletişim kurma ve derse geç gelme bu tür davranışları oluşturur. Öğrencinin öğretmenle çatışmaya girmesi en çok ergenlik döneminde gerçekleşir. Öğretmeni zor duruma düşürmek akranlar arasında bazen üstünlük olarak algılanabilir. Öğrencilerin kendi aralarında atışmaları, birbirlerine kötü hitapları ve derste konuşmaları olumsuz iletişime örnek verilebilir. Öğrencinin derse geç gelmesi ise dersin bölünmesine ve diğer öğrencilerin dikkatinin dağılmasına sebep olmaktadır.

c. Fiziksel Donanım ve Ortama Zarar Verme Temelli Problemler: Duvarı, sırayı çizme, materyallere zarar verme gibi davranışlardır. İstenmeyen davranışların en tehlikeli hali olarak düşünülmektedir.

İstenmeyen davranışların nedenleri.

Öğrencilerin problemli davranışlarının anlaşılması ve olumlu davranışla değiştirilebilmesi için davranışın nedenlerinin iyi bilinmesi önemlidir. Öğrencinin her davranışının sebebi olan uyarıcı veya şartları tahmin etmek zordur. Ancak psikoloji ve sosyoloji alanında yapılan çalışmalar öğrenci davranışlarının sebeplerini ve bazı şartlar altında ne tür davranışlar sergileneceğini yordayıcı olabilir (Erden, 2005).

Ünal ve Ada (2003)'ya göre istenmeyen davranışların kaynağı çok geniş bir çerçeveye içine alınabilir. Bunlar;

- Sınıfların kalabalık olması.
- Öğrencilerin kişisel eğilimleri.
- Öğrencilerin yetiştirme tarzı değer ve düşüncelerindeki farklılıklar.
- Bireysel ihtiyaçlar.
- Ailelerin disiplin anlayışı.
- Öğretmenin akademik ve mesleki yeterliliği.
- Öğretim etkinliklerinin öğrencilerin ihtiyaç ve ilgilerine uygun olamaması.
- Öğretmenler arasında birleştirici bir felsefe ve ortak tutum olamaması.
- Öğrencilerin üzerinde yoğun kontrol oluşturma.

- Öğretim etkinliklerinin iyi planlanmaması, çok sıkıcı ya da başarılması çok zor hatta imkansız olması.
- Öğretilenlerin öğrencilere ne kazandıracağıının öğretmenler tarafından iyice açıklanmaması.
- Aile sorunları.
- Öğrencilerin gelişim özelliklerine bağlı değişikliklerinden oluşan sorunlar.
- Öğrencinin öğretmeni sevmemesi, benimsememesi ve öğretmenin de bu yönde çaba göstermemesi.
- Sınıf aktivitelerinin uzun süren, öğrencilerin sessiz oturmalarını ve dinlemelerini gerektiren türden olması.
- Öğretmen davranışlarındaki kararsızlık, tutarsızlıklar.
- Öğretmenin sınıf yönetme becerilerindeki yetersizliği.
- Sınıfta sorunlu, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin bulunması v.b.

Sınıfta sorun davranışların ortaya çıkmasında en yaygın nedenler olarak bilinmektedir.

Bilerek ya da bilmeyerek edindiği davranışlar ile sınıf ve okul ortamına gelen öğrenciler bu eğitim ortamındaki disiplin koşulları ile sorun yaşamaktadır. Bu durum öğrencilerin istenmeyen davranışların çoğunu çevresinden edindiği fikrini haklı çıkarmaktadır (Kapucuoğlu Tolunay, 2008). İstenmeyen davranış olarak algılanan davranışlar, herkesçe yani sınıfın büyük bir bölümü tarafından görülme olasılığı olan ve hızla yayılan ya da sınıfın diğer üyelerini kendine çeken davranışlardır (Atıcı, 2001). Buna göre bazı öğrencilerin istenmeyen davranışları bazen okul dışından değil, okulda tanıştığı öğrencilerden öğrendiğini söylemek bile mümkün olabilir.

Sınıf içerisinde ortaya çıkan istenmeyen davranışlar, öğretmen, öğrenci veya sınıf ortamından kaynaklanabilir. Öğrencinin kişilik özellikleri, başarı durumu, davranış alışkanlıkları istenmeyen davranışlarının sebebi olabilir. Öğrencinin gelişim düzeyinin üstünde görevler, başarısızlığı özümseme ya da öğrencinin geçişindeki değer yargıları buna sebep olabilir.

Sınıf sorunlarının kaynaklarının önemli bir bölümü de sınıf dışındadır. Bu kaynaklar doğru yönlendirilebilirse bazı sorunlar ve çözümleri sınıf dışında kalabilir. Öğrencinin aile ortamı, yaşantı çevresi ve okul öğrencinin davranışlarına kaynaklık eden temel ortamlardır. Bu çevrelerde karşılaştıkları insanların eğitilmişlik düzeyleri de öğrenci davranışlarına yansır

(Başar, 2003).

Öğrenciler arasında sosyal, ekonomik ve psikolojik yönlerden çok çeşitli farklılıkların olmasından dolayı farklı kişilik özellikleri ile sınıfa gelen bu öğrencilerin davranışlarında, olaylara bakış açılarında, kendilerini ifade etme biçimlerinde çeşitli farklılıkların olması normaldir (Dönmez, 2005). Ancak bu farklılıklar, eğitim öğretim ortamını olumsuz şekilde etkilerse istenmeyen davranışlar olarak görülür.

Sınıfın fiziki ortamı ya da sınıf mevcudu sınıf ortamından kaynaklı istenmeyen davranışların sebebi olabilir. Öğrenci sayısının 30'u geçmemesi istenen bir durumdur. Ancak bu sayı eğitim düzeyi veya dersin niteliğine göre değişebilir (Aydın, 2000). Kalabalığın, öğrencilerin başarılarına etkisi göz ardı edilemez. Ancak öğretmenin alacağı bazı tedbirler ile bu durum belli ölçüde giderilebilir (Tutkun, 2003). Sınıf ortamındaki ısının aşırı yükselmesi ilginin dağılmasına ya da rahatsızlıklara ısının düşmesi ise çabaları ısınmaya yöneltmektedir (Başar,2003). Eğitim sürecinde yapılan okuma, yazma etkinliklerinin düzgün bir şekilde yapılmasını sağlayacak bir ışık da sınıf ortamında gereklidir (Yüksel,2005).

Öğrencilerin sınıfta sergiledikleri olumsuz davranışların nedenlerinden bazıları şöylece açıklanabilir (Erden, 2005; Ilgar, 2005).

- Sıkılma: Öğrenciler uzun süren öğrenme faaliyetleri içerisinde herhangi bir aktif katılım göstermeden geçen sürede sıkılabilirler. Sıkıldıkları zaman, dersi takip etmeyi bırakabilir, arkadaşları ile konuşmaya çalışabilir, onları rahatsız edebilir, uyuyabilirler. Böyle bir duruma sebep olan ise dersin sürekli sunum yoluyla yapılması, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi, dersin ilgi çekici hale getirilmemiş olması, öğrencinin motive edilmemesi olabilir. Öğretmene düşen ise öğrencinin ilgisi ve merakını cezbetmek, onları derste aktif edecek faaliyetlerde bulunmak, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını tespit edip motive etmektir.

- Uzun süreli zihinsel çaba: Öğrenciyi yoracak derecede uzun süren zihinsel aktiviteler ilginin ve dikkatin dağılmasına sebep olabilir.

- Dikkat çekme: Bazı öğrenciler ailelerinden bekledikleri ilgi ve sevgiyi öğretmenden görmek isteyebilirler. Bu sebeple öğretmenin dikkatini çekmek isteyebilirler. Öğrenci yaptığı davranışın olumsuz olduğunu bilse bile öğretmenle bu şekilde iletişim kurabildiğini düşünüyorsa davranışını devam ettirecektir. Böyle bir durumun varlığını hisseden öğretmenler olumsuz davranışlarda öğrenciyi görmezden gelip olumlu davranışları ödüllendirirse olumsuz davranışlar sönecek ve olumlu davranışlar artarak devam edecektir.

- Beklenen işi yapamama: Öğrencilerin öğretmenin verdiği işi yapmaya yeterli olmaması veya tam olarak anlayamaması durumudur. Böyle bir durumda öğrenci verilen iş

yerine başka uğraşlar bularak problemlı davranışlar sergıleyebilirler.

- Sosyal durumlar: Öğrencilerin kendi aralarında veya öğretmen ile olan iletişiminin derse taşınması durumudur.

- Akademik özgüven düşüklüğü: Öğrencilerin geçmiş okul yaşantılarındaki olumsuzlukların cesaretlerini kırması durumunda yeni konularla ilgilenmek istememeleridir. Böyle durumlarda öğretmenler öğrencilere akademik özgüven kazandıracak yollar bulmalıdır. Onlara başarıyı tattırmalı, cesaretlendirici faaliyetlerde bulunmalı ve derse katılmaları yönünde teşvik etmelidir.

- Duygusal güçlükler: Bazı öğrenciler aile ya da arkadaşları sebebi ile duygusal sorunlar yaşıyor olabilirler. Bu sebeple arkadaşları ve öğretmenlerin dikkatini çekmek amacı ile problemlı davranışlar sergıleyebilirler. Öğretmenler böyle bir sorun yaşadığını fark ettiğı öğrencilere rehberlik yapmalı ve onları profesyonel yardım almaları için yönlendirmelidir.

- Olumsuz tutum: Okulla, dersle, öğretmenle veya arkadaşları ile geçmişte yaşanan olumsuzluklar sebebi ile bazı öğrenciler yeni yaşantılara kapalı olabilirler.

- Otoriteye karşı gelme isteğı: Özellikle ergenlik çağındaki çocuklarda otoriteler ve kurallar gereksiz görülebilir. Öğrenci, istenmeyen davranışları göstererek otoriteyi ortadan kaldırdığını ispatlamak veya kuralların sınırlarını kendi lehine genişletmek isteyebilir. Böyle durumlarda alınan kararlar ve oluşturulan kurallar öğrencilerin katılımı ile belirlenirse otoriteye karşı gelme isteğı azaltılabilir.

- Kuralların olmayışı veya öğrenci tarafından bilinmemesi: Bazı istenmeyen davranışların öğrenciler tarafından istenmeyen olarak bilinmemesi ya da doğru davranışın ne olduğunun bilinmemesi durumlarında olumsuzluklar ortaya çıkabilir. Öğretmenler özellikle ilk dersten başlayarak sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturmalı, öğrencilerden beklentilerini açık bir dille belirtmelidirler.

İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejileri.

Sınıf yönetiminin en önemli yönlerinden birisi istenmeyen davranışlarla baş etmedir. Çünkü böylesi olumsuz davranışlar öğrenmeyi, dinlemeyi ve öğretmenin ders anlatmasını olumsuz yönde etkilemekte sınıftan beklenen verimin elde edilmesini engellemektedir.

Sınıf ortamında istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin genellikle öğrencilerdeki motivasyonu ve sınıf atmosferini olumsuz etkilediğı söylenebilir. Bu durum öğrencileri dersten soğutmaktadır. Öğretimsel başarı da bundan olumsuz yönde etkilenmektedir. Öğrencilere karşı kullanılacak yaklaşımda onlara değer verilmesi, küçük hatalarının görmezden gelinmesi, iletişime açık olunması; düzeni bozmayan ve devam ettiren, yaptığı hatadan vazgeçen, insan haklarına saygılı, mutlu bireyler topluluğunun oluşmasında

etkili olmaktadır. Buradan hareketle öğretmenlerin öğrenciye sevgi ve saygı çerçevesinde yaklaşımları çok önemlidir. Çünkü öğretmenlerin kullandıkları stratejilerin öğrencilerde bahsedilen öğretimsel başarı ve motivasyonu arttırıcı, özgüven ve öz eleştiri becerilerini geliştirici etkilerinin de olduğu ortaya çıkmıştır (Şahin & Arslan, 2014).

Öğrenci uzun bir süre izlenip denetlenebilirse, öğrencinin çevresi, ailesi, okulu, öğretmen ve arkadaşları istenen davranışı pekiştirici ve istenmeyeni önleyici olacak şekilde düzenlenebilirse öğrencinin istenmeyen davranışları azaltılabilir (Başar, 2003).

Sınıf yönetimi başarısı sadece istenmeyen davranış ortaya çıktığında değil, ortaya çıkabilecek istenmeyen davranışlarda önceden tahmin edilip önlemlerin alınması ile de ilgilidir.

Sınıfta istenen davranış ortaya çıktığında bunu diğer öğrencilere özendirmek ve bu öğrencinin değerli olduğunu ona hissettirmek gerekir. Bir öğrenci öğretmeni tarafından değerli kabul edildiğini hissederse kendisi de öğretmenine saygı duyacak ve olumsuz davranışlardan kaçınacaktır (Taşdan, 2007).

Öğrenciler, öğretmenlerin kendilerini bir kenara ittiğini, aşağıladığını, küçük gördüğünü, eleştirdiğini ya da güvenmediğini hissettiği zamanlarda böyle olumsuz davranışlar sergileyebilirler. (Öztürk, 2005). Öğretmenler sergilenen davranışın sıklığını, şiddetini, koşullarını ve öğrencilerin özelliklerini dikkate almalıdır (Tertemiz, 2001). Davranış bilimlerine göre de öğretmenin yaklaşımlarından öğrenciler etkilenmektedir. Çünkü öğretmenler, öğrenciler için birer rol modelidir. Bu sebeple öğretmenlerin sınıfta yaptıkları şeyler söylediklerinden daha önemlidir (Dönmez, 2005). Öğretmenin kişiliği, sınıftaki olaylara müdahale yöntemleri, planları, sınıfta demokratik, otoriter ya da serbest tutumları gibi etkenler istenmeyen davranışların öğretmenden kaynaklı sebepleri olabilir (Öztürk 2005). Öğretmen, sınıf içerisinde gördüğü bir olumsuz davranış görmezden gelirse, bu davranış diğer öğrenciler de sergileyebilir. Öğretmenin bir olumsuz davranış önlememesi başka olumsuzluklara da sebep olabilir (Türnüklü & Yıldız, 2002). Problemlı davranışlar bulaşıcıdır. Uygun şekilde çözülmezse dalga etkisi yaratarak hızla yaygınlaşır (Aydın, 2004). Böyle olumsuz davranışlar sonucu sınıfın düzeni bozulur, öğretmen program hedeflerine istediği düzeyde ulaşamadığı için sınıf gergin bir havaya girer (Sarıtaş, 2000). Bu durumdaki bir eğitim ortamında verimli ve etkili eğitimin yapılması olası görünmemektedir. Bu nedenle davranışların altında yatan sebepler oldukça önemlidir (Türnüklü & Yıldız, 2002). Öğretmenin yerinde ve doğru tespitlerle davranışın sebeplerini görmesi, istenmeyen davranış düzeltmek ya da ortadan kaldırmayı kolaylaştırabilir (Aydın, 2000).

Etkili bir sınıf yönetimi eğitimde başarılı olmanın ilk ve temel adımıdır. Sınıf yönetimi, öğrencilerin kendilerini anlamaları, kendilerini değerlendirmeleri ve kendi kendilerini kontrol etmelerini sağlayan bir araçtır (Özsoy, 2003). Öğretmen iyi bir sınıf yönetimi sağlamak istiyorsa ilk önce öğrencilerin kişisel ve psikolojik ihtiyaçları karşılamak için düzenleme yapmalıdır. Öğretmenin eğitim ortamında sergilenen davranışları başarı ile yönetmesi için, bu davranışlarla ilgili konuları iyi tanımlayıp, davranışların nedenleri hakkında bilgi sahibi olması gerekir (Kılıçoğlu, 2015).

Curwin ve Mendler (2000) etkili bir sınıf yönetimi için

- Sınıf kurallarının belirlenmesini
- Öğrencilere kurallara uymadıkları zaman olacakların iyi anlatılmasını
- Öğrencilerin bireysel yeteneklerinin öğretimde göz önünde bulundurulmasını
- Farklı öğretim yöntem ve tekniğinin sınıfta kullanılmasını
- Öğrenme seçeneklerinin artırılmasını
- Öğrencilerin duygularının ve düşüncelerinin dinlenmesini
- Yönetmeliklerin, durdurulamayan davranışlarda kullanılmasını
- Davranış sorunlarının ciddi olduğu öğrencilerin varlığının kabul edilmesini

tavsiye etmektedir (Akt., Aydın, 2001).

Sınıflarda ortaya çıkan istenmeyen davranışlarla baş etmek için öğretmenler aşağıda belirtilen yöntemleri kullanabilirler.

Görmezlikten gelme: Şiddetli olmayan durumlarda öğretmenin sınıfın dikkatini istenmeyen davranışa yönelmemesi için herhangi bir tepki vermemesi durumudur (Küçükahmet, 2003). Öğretmen, sınıf yönetim sürecinde, müdahale etmenin problemin kendisinden daha çok zarar verebileceği durumlarda bu yöntemi kullanabilir. Öğretmenler bazı durumlarda anlık olarak ortaya çıkan ve geçici olacak istenmeyen davranışlarla ilgilenmek yerine akademik etkinliklere yönelirse daha faydalı olabilir (Başar, 2003).

Akçadağ (2008) görmezden gelme davranışının yararlı olabileceği durumları şöyle sıralamıştır:

- Etkileri ciddi olmayan davranışlar
- Derse katılımın zarar görmediği, dersin gidişatının iyi olduğu durumlar
- İstenmeyen davranışın diğer öğrenciler tarafından sürdürülme olasılığının olmadığı durumlar
- Problemlı davranışın ders boyunca tekrarlanmadığı durumlar.

Sözlü Uyarma: Öğrenciler sergiledikleri davranışın problemli ve derse zarar verici nitelikte olduğunu bilmeyebilirler. Bu durum düşünülerek ilgili öğrenciden davranış sonlandırması istenebilir. İlk olarak hafif bir fısıltının yeterli olacağı düşünülmelidir. Yeterli olmuyorsa ilgili öğrenci uygun bir sesle uyarılmalıdır. Öğretmenlerin amacı bu davranışları ortadan kaldırmak veya değiştirmek olmalıdır. Ancak bunu yaparken öğrenciyi iğneleme, öğrenciyle alay etme, uyarıyı herkese duyurma gibi davranışlardan kaçınılmalıdır. Çünkü bu davranışlar öğrencide nefret etme veya öç alma gibi duyguları ortaya çıkarabilir. Bununla birlikte yapılan uyarı çok uzun, utandıran ya da sıkıntı verici olmamalıdır (Aydın, 2001).

Göz Teması: Göz teması güçlü bir iletişim biçimidir. Karşıdaki kişiye kendisinin ciddiye alındığını ve önemsendiğini gösterir. Öğrenciyle böyle bir iletişim kuran öğretmen dersin zarar görmesini engeller. Bu sırada konuşmasını sürdürebilir. Böyle bir müdahalede öğrenci kendisini değerli bulur ve kendine olan saygısı artar. Derse olan ilgi de artar (Güleç, Sezer & Karaman, 2009).

Sözel olmayan uyarılar: Göz temasının kurulamadığı ya da yeterli olmadığı durumlarda öğretmen fiziksel varlığını hissettirmek için öğrencinin bulunduğu yere doğru gidebilir. Öğretmeni yakınında hisseden öğrenci bu durumdan bir rahatsızlık hissedecek ve bu davranış sergilemekten vazgeçecektir. Eğer hala vazgeçmiyorsa öğretmen öğrencinin eşyalarına, sırasına masasına dokunabilir. Bazen de öğretmenin sadece susması ve fark edilecek bir süre beklemesi sözel olmayan bir uyarı olarak anlaşılabilir (Karip, 2002).

Öğrenciyle Konuşmak: Sınıf içerisinde ortaya çıkan sorunun dolaylı yollardan aşılamadığını fark eden öğretmen öğrenci ile davranışının yanlışlığını konuşabilir. Burada öğretmen öğrenciye kararlılığını hissettirmelidir. Sınıfın dışında veya sınıfın içinde gerçekleştirilebilir. Eğer sınıfta yapılıyorsa sorunun kişisel olmadığı ve bütün sınıfın uyarıldığı izlenimi verilebilir. Konuşma yapılırken problemin büyümesine yönelik değil çözülmesine yönelik hareket edilmelidir. Konuşma birebir yapılırsa öğrencinin diğer arkadaşlarından gelebilecek olumsuz tepkiler önlenmiş olur. Ayrıca bu şekilde öğretmenler ve öğrenciler anlık duygusallıklarla tepkiler vermemiş olurlar. Konuşma öncesi her iki tarafta sebepleri ve sonuçları düşünür. Daha yapıcı olurlar. Öğrenci arkadaşları yanında olmayınca rahatlıkla konuşabilir ve fikirlerini öğretmenle paylaşır (Özdemir, 2004).

Okul Yönetimi ve Aile ile İlişkiler Kurmak: Öğretmen problemlere kendi yöntemleri ile çözüm bulamıyorsa ya da öğrencilerde görülen sorunun sınıf dışı sebeplere bağlı olduğunu düşünüyorsa aile ve okul yönetiminden yardım alabilir. Böyle bir ihtiyacın pek çok sebebi olabilir. Öğrencinin evindeki değer yargıları okulda kabul görmüyor olabilir. Bu sebeple öğrencinin evi ile okul arasında çatışmayı bitirmek için aileden yardım alınabilir.

Öğrencinin eğitim süreci boyunca davranışlarındaki değişiklikler daha kolay izlenebilir. Bu durum sadece öğrencinin olumsuz davranışları için değil olumlu davranışları için de geçerli olacaktır.

Ödül ve Ceza: Ödül istenen davranışların pekiştirilip devam ettirilmesine, ceza ise sorunlu davranışın ortadan kaldırılmasına yönelik olarak uygulanır. Ödül öğrencinin haz duymasını sağlar. Her zaman maddi bir getiri olarak düşünülmemelidir. Öğrenciye gülümseme, saçını okşama, sözle onaylama ve övgüler de ödül sayılabilir. Ceza ise öğrencinin davranışı sebebiyle üzüntü ve pişmanlık duyması için hoşlandığı şeylerden mahrum bırakılması ya da hoşlanmadığı işler yaptırılmasıdır (Aydın, 2000). Cezalar öğrencinin gelişim özelliklerine göre çok ağır ya da çok hafif olmamalıdır. Aynı şekilde ödüller de verilirken öğrencilerin bireysel özellikleri dikkate alınmalıdır.

Matematik Eğitimi

Geleceği ve ihtiyaçlarını kestirmek olanaksızdır. Ancak geçtiğimiz yüzyılda gördüğümüz gerçeğe bakarsak matematikteki ilerlemeler bilim ve teknolojiadaki ilerleme ve gelişmelerin esaslı bir belirleyicisi olmuştur (Ersoy, 2005). Bu bağlamda ülkemizin de muasır medeniyetlerin üstünde bir yer alması için matematik eğitime gerektiği önemi vermesi gerekmektedir.

Toplumun eğitildiği yegâne kurum olan okullarda verilecek matematik eğitimi, toplumun bu ihtiyacını karşılar nitelikte olmalıdır. Bu niteliği ilk taşıması gereken mekân sınıflarımızdır. Sınıflarımızın kaliteli ve verimli eğitim sunması için gerek yeter şart ise öğretmenin sınıf yönetimi becerilerinin gelişmiş olması ve eğitim için ayrılan her türlü kaynağı en iyi şekilde değerlendirmesidir.

Matematik her bireyin günlük yaşamda sık sık kullandığı bir bilimdir. Okulda verilen matematik eğitimi her ne kadar soyut gibi görünse de günlük yaşam problemlerini çözmede yardımcı olacaktır. Elbette bu yardım okulda alınan eğitimin kalitesine bağlı olacaktır. Tüm dersler gibi matematik dersi de yıllarca geleneksel öğretim yöntemleri ile öğretilmiş, çağdaş eğitim sistemleri ile öğrenciyi aktif kılan bir tarza yönelmiştir.

Araştırma sonuçları, matematik öğretmenlerinin öğrencilerin matematik başarısının birçok faktörden etkilendiğinin farkında olduklarını göstermiştir. Matematik öğretmenlerine göre, öğrencilerin matematik başarısını etkileyen en önemli faktörün öğrencilerin dersi iyi dinlemeleri, en önemsiz faktörün ise öğrencilerin cinsiyetinin olduğu da tespit edilmiştir (Dursun & Yüksel 2004). Buradan hareketle iyi yönetilen bir sınıfta dersi dinleyen daha çok öğrenci olacağını ve matematik başarısının artacağını söylemek mümkündür.

Her ders gibi matematiğinde amaçları arasında bütün öğrencilerin en üst düzeyde öğrenme düzeyine ulaşması vardır. Öğrencilerin herhangi akademik bir ders alanına ait bilgiyi öğrenmiş olması, öğrencinin o bilgiyi, -alan dilini de kullanarak- kendi cümleleri ile ifade etmesini ve yorumlamasını gerektirmektedir.(Genç, 2016).Ancak az sayıda öğrencinin bunu başardığı ve çoğunluğun öğrenme güçlüğü yaşadığı toplumsal olarak kabul görmüş bir gerçektir (Tall & Razali, 1993; Akt.,Tatar & Dikici, 2008).

Matematiğin öğrencilerin çoğunluğu tarafından korkulan bir ders olarak görülmesinin altında sadece bir faktörün etkin olduğunu söylemek zordur. Çünkü öğrencilerin matematik başarısını etkileyen birçok faktör vardır. Burada önemli olan, bu faktörlerin belirlenmesi ve öğrenciler lehine işlevsel hâle getirilebilmesidir. Özellikle de matematik öğretmenlerinin, bu faktörlerin neler olduğu ve öğrencilerin matematik başarısındaki önemi hakkında bilgi sahibi olmaları çok önemli hatta zaruridir (Dursun &Yüksel 2004).

Middleton ve Spanias (1999)'ın matematik eğitiminde motivasyonun önemi ile ilgili yaptıkları çalışmalarında, matematik motivasyonunun çok erken yaşlarda oluşmaya başladığını, zamana karşı direnç gösterdiğini ve önemli ölçüde öğretmenlerin tutum ve hareketlerinden etkilendiğini tespit etmişlerdir (Akt., Ulutaş & Ubuz, 2008).

Aysan, Tanrıöğen ve Tanrıöğen (1996) tarafından Buca Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrenciler baz alınarak yapılan bir çalışmanın sonucunda, öğrencilerin akademik başarısızlıklarının nedenleri olarak;

- a- Öğretmen davranışları
- b- Öğretim metotları
- c) Çalışma eksikliği
- d) Öğrenme ortamı ile ilgili problemler
- e) Konunun içeriği (müfredat)
- f) Öğrencilerin psikolojik sorunları
- g) Ailedeki doyumsuzluk
- h) Zamanı kullanabilme

ile ilgili problemleri gördükleri tespit edilmiştir. Bu sonuçları öğrencilerin matematik dersi ile ilgili başarısızlık sebepleri olarak da düşünebiliriz.

Ülkemiz geniş kapsamlı bir değerlendirme projesi olan PİSA sınavında maalesef istenen seviyelere ulaşamamaktadır. PİSA 2009 Ulusal raporunda yer alan tanımı ile

matematik okuryazarlığı “matematiğin önemini tanımlama ve anlama, sağlam temellere dayanan yargılara varma, yapıcı, ilgili ve duyarlı bir vatandaş olarak kendi ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde matematikle ilgilenme ve matematiği kullanma konularında bireyin kapasitesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımda öğrencilerin matematik öğrenme motivasyonu, derse olan ilgileri, dersin günlük hayatla ilişkilendirilmesi gibi araştırmamıza konu olmuş maddeler de görülmektedir. OECD ülkelerinde 15 yaşında zorunlu eğitim almış öğrencilere uygulanan bu sınavda Türkiye’nin matematikte ulaştığı sıralamalar şöyledir:

2003 yılında 41 ülke içinde 35

2006 yılında 57 ülke içinde 43

2009 yılında 65 ülke içinde 43

2012 yılında 65 ülke içinde 44

2015 yılında 70 ülke içinde 49

Görüldüğü gibi ülkemiz matematik alanında OECD ülkeleri içinde kayda değer bir ilerleme gösterememektedir. Ancak Talim ve Terbiye Kurulu matematik başarısını artırmak için araştırmalar yapmakta ve yıllara göre programları güncellemeye devam etmektedir. Yapılan temel değişikliklerin başında davranışçı eğitim anlayışından yapılandırmacı ve bilişsel eğitim anlayışlarına geçiş gelmektedir (Çelen, Çelik & Seferoğlu, 2011).

Burada eklenmesi gereken bir başka nokta ise eğitim politikalarının uygulayıcısı olan öğretmenlerin eğitime olan etkisidir. PISA raporlarına göre birinciliği elinde bulunduran Finlandiya’da öğretmenlik toplum içinde oldukça popüler ve önemli bir meslek olarak kabul edilir. Sınıf öğretmeni olmak için başvuran adayların %10 bu bölümler tarafından kabul edilmektedir. Fin eğitim sisteminde öğretmenlere daha çok güvenilir ve daha özerk bir eğitim programına sahiptirler (Çobanoğlu & Kasapoğlu, 2010). Bu bağlamda ülkemizde matematik öğretmenlerine verilen ve öğretilmesi istenen eğitim programı çoğunlukla öğrenci seviyesinin üstünde olmakta ve çok az öğrenci tarafından takip edilebilmektedir. Finlandiya örneğinde olduğu gibi öğretmenler kendilerine özgü daha özerk programlar oluşturabilirse gittikleri sınıfların sevilmesine daha iyi hitap edebileceklerdir.

Yapılan Araştırmalar

Bu başlıkta istenmeyen davranışlarla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaların sonuçları incelenmiştir. Karşılaştırmalar yapılmıştır.

Siyez (2009) standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniği ile liselerde görev yapan 110 öğretmen ile yaptığı öğretmenlerin istenmeyen davranış algı ve tepkilerini incelemiştir.

Öğretmenler en çok ders dinlememe, dersle ilgili sorumluluklarını yerine getirmeme, söz almadan konuşma, ders akışını bozma davranışları ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışlarla karşılaşan öğretmenler en çok sorunun nedenlerini anlamaya çalışma, çocukla birebir konuşma, olumsuz davranışı ile ilgili olarak çocuğu uyarma gibi uygun tepkiler verdikleri gibi çocuğa bağırma, ceza verme, dersten çıkararak rehberlik servisine yönlendirme gibi uygun olmayan bazı tepkiler verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bay, Mert ve Ozan (2011) ortaokulda ortaya çıkan istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bunlara verdikleri tepkileri incelemişlerdir. 232 öğretmenle yapılan araştırmada öğrencilerin en çok arkadaşlarını şikâyet, mazeret uydurma, başkalarına karışma, izinsiz konuşma, dersi dinlememe davranışlarını sergilediklerini tespit etmişlerdir. Öğretmenlerin ise davranışla ilgili düşüncesini söyleme, yüz ifadesini kullanma, sınıf kurallarını hatırlatma ve göz teması yöntemlerini kullandıklarını tespit etmişlerdir.

Doğar (2013) doktora tez çalışmasında ortaokul öğrencileri ile beden eğitimi dersinde ortaya çıkan istenmeyen davranışları ve öğretmenlerin yaklaşımlarını incelemiştir. 115 beden eğitimi öğretmenine anket uygulamış 9 öğretmen ile de nitel görüşmeler yapmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin en çok konuşma ve arkadaşlarının dikkatini dağıtma davranışlarını gösterdiklerini tespit etmiştir. Öğretmenlerin ise en çok öğrencileri sözlü uyarma ve kuralları hatırlatma yöntemlerini kullandığını belirlemiştir. Öğretmenlerin bunlara sebep olarak ailevi sorunlar, motivasyon eksikliği, öğrencinin ilgi çekme isteği ve çevresel faktörleri gördüklerini belirlemiştir.

Özmen (2011) doktora çalışmasında öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışları algılamaları ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bu araştırmaya 57 öğretmen katılım sağlamıştır. Araştırma sonuçlarında branş öğretmenlerinin, meslekte yeni olan öğretmenlerin, sınıf mevcudu fazla olan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla daha fazla karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu davranışlarla öğretmenin cinsiyeti, medeni durumu, sahip olunan çocuk sayısı, yaşı, mezun olunan bölüm arasında bir ilişki bulunmamıştır. Duygusal zekâ seviyeleri yeterli olan öğretmenlerin başa çıkma yöntemlerinde yapıcı disiplin uygulamalarını daha çok kullandıkları tespit edilmiştir. Bunlar ise öğrenci ile birebir konuşma, öğrenciyi sözle uyarma, sınıf kurallarını hatırlatma, aile ile görüşme olarak sıralanmıştır.

Uysal, Altun ve Akgün (2010) okulöncesi öğretmenlerinin çocukların istenmeyen davranışları karşısında uyguladıkları stratejileri araştırdığı çalışmasında gözlem yaparak öğretmenlerin en çok sözel uyarı, sözel olmayan uyarı ve 1.tip ceza uyguladıklarını tespit etmişlerdir. Bu tip cezada öğretmenler istenmeyen davranışlar ortaya çıktığı zaman doğrudan

öğrencilerin hoşuna gitmeyen uyarıcıları vermektedir. Ancak öğretmenlere sorulduğunda 2.tip ceza verdiklerini belirten cevaplar almışlardır. Bu tip ceza ise öğrencilerin hoşuna giden bir uyarıcının ortamdaki çıkarılmasıdır.

Tunç, Yıldız ve Doğan (2015) meslek liselerinde ortaya çıkan disiplin sorunları, nedenleri ve çözümleri üzerine 269 öğretmenin katıldığı bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda bu liselerde görev yapan öğretmenler, öğrencilerde en çok dersi dinlememe, derste izinsiz konuşma ve derse ilgisizlik davranışlarını istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. Bunların sebeplerini ise öğrencilerin medyada gördükleri olumsuz örnekler, öğrencilerin gelişim özellikleri ve aile içi problemler olarak düşündüklerini belirtmişlerdir. Çözüm için öğrencilerin aileleri ile iletişim kurma, olumlu davranışı destekleme, öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımını destekleme yöntemlerini kullandıklarını söylediklerini tespit etmiştir.

Erol, Özaydın ve Koç (2010) öğretmen adayları ile unutulmayan sınıf anıları üzerine araştırma yapmışlardır. Öğretmen tepkileri ve öğrenciler üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada 58 hikâye elde etmişlerdir. Genellikle unutulmayan anıların liseye ve matematik derslerine ait olduğunu tespit etmişlerdir. Olayların kaynağını genellikle sınıfta konuşma, gülme, derse ilgisizlik, derste başarısız olma olarak belirtmişlerdir. Öğretmen tepkilerinin ise problemleri çözmediğini ve olumsuz olduğunu ortaya koymuşlardır.

Kesici ve Sarpkaya (2013) lise öğrencilerinin istenmeyen davranışlarını incelediği araştırmada Aydın İlindeki üç devlet okulunda üç ay boyunca 160 saatlik sınıf içi gözlemde bulunmuş, 15 öğrenci ve 13 öğretmenle görüşme yapmıştır. Verilerin içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler izin istemeden konuşma, telefonla mesaj çekme, derste kitap okuma, kâğıtla arkadaşlarına mesaj gönderme, derste uyuma ve derse geç gelme gibi olumsuz davranışları sergiledikleri tespit edilmiştir.

Sun ve Shek (2012) öğrencilerin gözünden istenmeyen davranışları inceledikleri araştırmada öğrencilerle bireysel görüşmeler yapmışlardır. Öğrencilerin en çok ders dışı konuşmalar ve öğretmene saygısızlık davranışlarını belirttiklerini tespit etmişlerdir. Araştırma öğrencilerin istenmeyen davranışların hepsini algılama eğiliminde olduklarını, hatta istenmeyen davranışların öğrenmeyi etkilediğinin farkında olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu tür davranışlarının cezalandırılmadığında yanlış davranışı tekrar ettiklerini tespit etmişlerdir.

Tulley ve Chiu (1995) yaptıkları araştırmada 135 stajyer öğretmene sınıf içinde hangi davranışları disiplin sorunu olarak gördüklerini sormuşlardır. Yapılan inceleme sonucunda disiplin sorunlarının en önemli nedenleri olarak sınıf kurallarına uymama, dersi ve öğretmeni

dinlememe, dersin işlenişine engel olma, kavgaya etme, derse geç kalma ve yalan söyleme cevaplarına ulaşmışlardır.

Sadık ve Doğanay (2008) problem davranışlar ve baş etme sürecinde 5 öğretmen, 172 öğrenci ve 20 velinin beklentilerini ölçtüğü bir araştırma yapmışlardır. Öğretmen ve veliler problem davranışların ortadan kaldırılması için aile ile okulun işbirliği içinde olması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Velilerin öğretmenden öğrenciye kızmamasını ve bağırmasını beklediklerini, öğretmenlerin ise veliden sevgi ve ilgi göstermesini bekledikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ise öğretmenden kendilerine kızmamasını ve korkutmamasını bekledikleri bilgisine ulaşılmıştır.

Cebeci (2016) da istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarını incelediği araştırmada cinsiyet, madde kullanımı, yaşadığı evi paylaşma değişkenlerinin etkili olmadığını belirlemişlerdir. Buna karşılık, bekar öğretmenlerin evlilere göre, çocuğu olmayanları çocuğu olanlara göre daha olumsuz tutum içinde oldukları tespit edilmiştir.

Kılıçoğlu (2015) 120 öğretmen ile öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş edebilme yöntem ve tekniklerini incelemiştir. Bu araştırmada öğretmenlerin istenmeyen davranışlar en az tekrar ettiğinde olumlu davranış gösteren öğrenciyi örnek gösterme, öğrenciyi derse katmaya çalışma ve öğrenciyi onore eden sözlerle derse devam etme uyguladıkları yöntemler olarak tespit edilmiştir. İstenmeyen davranışlar en çok tekrar ettiğinde ise öğrenciye hafifçe dokunma, öğrenciye fiziksel şiddet uygulama, bütün sınıfı cezalandırma kullandıkları yöntem olarak tespit edilmiştir.

Yılmaz (2008) 21 ilköğretim okulunda 737 ders saatini izleyerek yaptığı araştırmasında öğretmenlerin istenmeyen davranışla karşılaştıklarında en çok öğrenciye adıyla seslenme yöntemini kullandıklarını, öğrenme zamanını en az alan yöntemin ise göz kontağı kurma yöntemi olduğunu tespit etmiştir.

Atıcı (2016) ilköğretimde görev yapan 17 öğretmen ve 6 psikolojik danışman ile yaptığı araştırmada istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinden rehberlik servisi işbirliğine gitme yöntemine ilişkin görüşleri aldığı nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre danışmanlar öğretmenlerin en çok ders dinlememe, derste konuşma, başkalarını rahatsız etme, dikkat dağınıklığı ve hiperaktivite gibi sorunlarla kendilerine başvurdıklarını belirtmişlerdir.

Sadık (2006) istenmeyen davranışlarla baş etmede öğretmen ve öğrenci görüşlerini karşılaştırmıştır. 4. ve 5. sınıfa devam eden 75 kız ve 97 erkek öğrenci ile 5 öğretmenin görüşlerini almıştır. Araştırma verilerini toplarken eleştirel olay, görüşme, gözlem ve kişisel

bilgi formları kullanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin kendilerini önleyici, iyileştirici stratejiler uygulayan kimseler olarak nitelediklerini öğrencilerin ise öğretmenleri cezalandırıcı, korkutucu ve adaletsiz olarak nitelediklerini tespit etmiştir. Gözlemler sonucunda ise öğretmenlerin en çok sözlü uyarı, görmezden gelme, beden diliyle uyarı, azarlama ve gözdağı verme stratejilerini kullandıklarını belirtmiştir.

Lewis, Romi, Qui, Katz, (2005) Avustralya, Çin ve İsrail’de sınıfta kullanılan disiplin stratejileri ile ilgili yaptıkları araştırmada 748 öğretmen ve 5521 öğrenci ile çalışmışlardır. Çinli öğretmenlerin daha az cezalandırıcı ve öğrencileri daha destekleyici olduklarını saptamışlardır. En az tartışma yaşayan ve en çok ceza verenin Avustralya’da yaşayan öğretmenler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Her üç ülkede de istenmeyen davranışların agresif tepkilerle doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir.

Manning ve Bear (2002) de 203 öğrenci ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin saldırgan davranışları ile ceza hakkındaki kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çocukları öğretmen görüşlerine göre saldırgan ve saldırgan olmayan olmak üzere iki gruba ayırmışlardır. Saldırganlık içeren davranışları gösteren öğrencilerin davranışlarının farkında olduklarını ve ceza alma konusunda daha çok kaygı yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Ancak gösterdikleri davranışların başkalarına verdikleri zararı daha az düşündüklerini belirlemişlerdir.

Greenlee ve Ogletree (1993) disiplin problemleri ve sınıf yönetim stratejileri ile ilgili yaptıkları araştırmada 50 öğretmen ile çalışmışlardır. Öğretmenlerin iyi öğretmeni tanımlarken sınıfta istenmeyen davranışları önlemede yeterli olması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, mesleğin ilk yıllarında tecrübesizlikleri sebebi ile sınıf yönetiminde stres yaşadıkları ve bunun istenmeyen davranışları artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. İyi bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin bu alanla ilgili bilgi ve beceri kazandıracak eğitime ihtiyaçları ve istekleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin en çok öğrencilerin birbirlerine karşı saygısız davranışları, ilgisizlikleri, konuşmaları ve gürültü yapmaları, dikkatsizlikleri, öğretmene saygısızlıkları ve devamsızlık yapmalarını istenmeyen davranışlar olarak tespit etmişlerdir. Bunların sebepleri olarak aile bütünlüğünün olmaması, medya olarak belirlemişlerdir. Öğretmenler okullarda yaşadıkları bu disiplin sorunlarını aşmak için öğrenciye rehberlik etmek, disiplin kurallarını uygulamak, okul ve çevre iletişimini sağlamak yöntemlerini tavsiye etmişlerdir.

Gottfredson ve Gottfredson (2001) okul müdürlerine okullarda istenmeyen davranışlarla baş etmek için kullanılan yöntemleri ve istenmeyen davranışları önlemeye yönelik tedbirleri araştırdıkları çalışmalarında posta anketi uygulamışlardır. Okul müdürleri

resmi bir disiplin politikasına ve kurallara sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu kurallara göre öğrenciler okula geliş gidiş saatlerine, kılık kıyafetlerine, zararlı alışkanlıklardan uzak durmaya dikkat etmelidirler. Liselerde zararlı alışkanlıklar ve şiddeti önlemeye yönelik öğrencileri bilgilendirme, ortaokullarda öğrencilerin davranışlarını düzeltmeye yönelik faaliyetler, ilkokullarda ise aileye yönelik etkinlikler yapılmaktadır. Okul müdürlerinin istenmeyen davranışlar ile baş etmek için en çok uyguladıkları yöntemler; okuldan uzaklaştırma, dersten sonra okulda bekletme, sorumluluk verme, maddi zarar varsa ödetme, rehberlik servisi ile görüşme, uyarı verme ve başka okula gönderme olarak tespit etmişlerdir.

Araştırmanın Önemi

İkinci dünya savaşı sonrası ortaya çıkan bilim devrimi sonucu bütün dünyada fen ve matematik eğitimi araştırmalarında 20.yy'ın ikinci yarısında ivme kazanan hareket, Türkiye'de geçtiğimiz yüzyılın son on yılında ve 2000'li yıllarda artan bir hızla kendini göstermektedir (Tatar & Tatar, 2008).Bu araştırmaların genel bir incelemesini yapan Sözbilir, Güler ve Çiltaş (2012)matematik eğitiminde en çok çalışılan konuların öğrenme, öğretme ve öğretmen eğitimi üzerine olduğunu tespit etmişlerdir. Burada öğretmen eğitimi çalışmalarında sınıf yönetimi becerilerinin geliştirilmesi üzerine olması kaçınılmaz olacaktır. Çünkü öğretmen sadece bilgiyi bilen değil aynı zamanda bilgiyi aktarmayı da bilen kişi olmalıdır. Matematik dersinden az kişinin başarılı olması durumu toplumsal kabul görmüş bir gerçektir. Ancak öğretmenlerin bu inancı teslim olmaması ve hedeflere ulaşmada yeterlik inançlarını yüksek tutmaları gerekmektedir.

OECD ülkeleri arasında eğitimin niteliği hakkında bilgi veren PİSA sınavı raporları matematik eğitiminin kalitesi hakkında alarm vermektedir. Bu sınav matematik okuryazarlığını ve öğrencinin problem çözme becerilerini ölçmektedir. Öğrencilerin kaygı duydukları bir ders olan matematikte, sınıf ikliminin güven ve huzur verici olması gerekir. Matematik eğitiminin temel taşı olan problem çözümlerinde, öğrencilerin kaygılarından kurtularak fikirlerini rahatça ifade etmesi başarıya ulaşmak adına oldukça önemlidir. Böyle bir sınıf ortamı öğretmenin sınıf yönetimi becerileri ve istenmeyen davranışların önlenmesi ile sağlanabilir.

Dünya çapında pek çok ülkede matematiğe karşı geliştirilmiş olumsuz bir tutum vardır. Eğitmciler ve matematikçiler bu tutumları ortadan kaldırarak matematiği sevdirmenin ve cazip hale getirmenin yollarını aramaktadır (Umay, 1996). Bütün öğretmenlerin okullarda akademik başarının artırılması yönünde bir isteği vardır. Ancak bu her zaman mümkün olmamaktadır. Bunun pek çok sebebi olmasına rağmen elbette en önemlilerinden birisi

sınıftaki davranışların istenen düzeyde yönetilebilmesini sağlamaktır.

Daha önce yapılan araştırmalara genel olarak bakıldığında öğrencilerin sergiledikleri pek çok davranış listelenmektedir. Ancak her ne kadar araştırma grupları farklı olsa da eğitim kademesinden bağımsız olarak öğretmenlerin akademik yaşantıyı engelleyici davranışları en önemli sorunlar arasında gördüğünü söyleyebiliriz (Siyez, 2009). Bu bağlamda, yoğun zihinsel aktivitenin olduğu matematik dersleri süresince öğrenciyi ve öğretmeni meşgul eden olumsuz durumlar öğrenmeyi ciddi şekilde etkileyecektir. Biz bu araştırmada sadece matematik öğretmenleri üzerinde çalıştığımız için matematik dersi özelinde akademik yaşantı ile ilgili istenmeyen davranışları derinlemesine inceleme fırsatı bulduk. Böylece diğer derslerden ayrı olarak öğrencilerin matematik dersine olan mesafelerinin sebeplerini tespit etmek, öğretmen gözlemlerine göre bu derste ortaya çıkan olumsuz davranışları incelemek ve öğretmenlerin bunlarla nasıl mücadele ettiklerini tespit etmeye çalışmaktır.

Sınıf içerisinde akademik başarının sağlanabilmesi için belli bir düzen ve disiplin içerisinde sağlıklı bir eğitim-öğretim yapılması gerekir. Ancak çeşitli değişkenlere bağlı olarak öğrencilerin istenmeyen davranışları bu süreci baltalayabilmektedir. Öğretmenlerin ilkökul ortaokul ve lisede matematik dersleri içerisinde bu davranışlarla karşılaşma durumu ve baş etme stratejilerini öğrenmek öğretmenlere sınıf yönetimi için fikir verecektir. Karşılaştıkları durumlarla baş etmek için yeni yöntemler belirleyebilecek ve ileride oluşabilecek durumlar için tedbirler almalarını sağlayacaktır.

Ayrıca bu araştırmada genel olarak literatürde bulunan istenmeyen davranışların isimleri ve tanımlarını değil, özel olarak matematik dersleri içinde, olayların en önemli parçası olan öğretmenlerle olayları sebep sonuçlar olarak bir bütün halinde incelemeye çalıştık. Bu sayede araştırmacıların ve öğretmenlerin kendi karşılaştıkları olaylar ve durumlarda sadece bilgiden değil, tecrübelerden de faydalanabilmeleri için çaba gösterdik.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Matematik derslerinde ortaya çıkan istenmeyen davranışlar ve nedenlerine yönelik öğretmen görüşleri ve öğretmenlerin baş etme stratejilerini ele alan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir süreç olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Öğretmenlerin görüşlerini aldığımız bu araştırma için de en uygun araştırma yöntemi nitel araştırma olacaktır. İnsan davranışı ile ilgili olguları araştırıp incelerken önceden planlanmış sınırlayıcı yöntemler yerine, insan davranışının tabiatına uygun nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması daha uygun olacaktır.

Üzerinde çalıştığımız problemlerde “neden” ve “nasıl” sorularına cevap aramaya çalıştık. Burada “hedeflenen durum” ayrıntılı olarak inceleneceğinden birdurum çalışması gerekmektedir. Durum çalışmalarının güncel bir olgunun kendi yaşam çerçevesinde çalışılması ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılabilmesi (Yıldırım & Şimşek, 2008) gibi özellikleri nedeniyle bu araştırmanın doğasına uygun düşmektedir. Durum çalışmalarının amacı bir ya da birden fazla durumu kendi sınırları içinde bütüncül olarak analiz etmektir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubu Erzurum ili merkez ilçeleri olan Aziziye, Palandöken ve Yakutiye ilçelerinde görev yapan matematik ve sınıf öğretmenlerinde rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 29 lise matematik öğretmeni, 32 ortaokul matematik öğretmeni ve 34 ilkokul öğretmenidir. Tablo 1’ de çalışma grubunun belirtilen özellikleri ile ilgili veriler verilmiştir.

Tablo 1. *Lise matematik öğretmenlerinin örneklem dağılımı*

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem
LÖ1	Kadın	30-34	5-9
LÖ2	Kadın	35-39	15-19
LÖ3	Kadın	25-29	1-4
LÖ4	Kadın	25-29	5-9
LÖ5	Kadın	30-34	5-9
LÖ6	Kadın	30-34	5-9
LÖ7	Kadın	25-29	5-9
LÖ8	Kadın	25-29	1-4
LÖ9	Kadın	30-34	5-9
LÖ10	Kadın	25-29	1-4
LÖ11	Kadın	25-29	1-4
LÖ12	Kadın	25-29	5-9
LÖ13	Kadın	50+	25-29
LÖ14	Kadın	25-29	5-9
LÖ15	Erkek	25-29	5-9
LÖ16	Erkek	40-44	15-19
LÖ17	Erkek	45-49	25-29
LÖ18	Erkek	45-49	15-19
LÖ19	Erkek	40-44	15-19
LÖ20	Erkek	35-39	15-19
LÖ21	Erkek	35-39	10-14
LÖ22	Erkek	---	20-24
LÖ23	Erkek	25-29	1-4
LÖ24	Erkek	30-34	5-9
LÖ25	Erkek	30-34	1-4
LÖ26	Erkek	35-39	10-14
LÖ27	Erkek	30-34	10-14
LÖ28	Erkek	40-44	20-24
LÖ29	Erkek	35-39	15-19

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin 14 tanesi kadın ve 15 tanesi erkektir. Öğretmenlerin 10’u 25-29 yaş aralığında, 7’si 30-34 yaş aralığında, 5’i 35-39 yaş aralığında, 3’ü 40-44 yaş aralığında, 2 ‘si 45-49 yaş aralığında, 1’i 50 ve üzeri yaşa sahiptir. Bir kişi ise yaşını belirtmemiştir. Öğretmenlerin 6’sı 1-4, 10’u 5-9, 3’ü 10-14, 6’sı 15-19, 2’si 20-24 ve 2’si de 25-29 yıllık kıdeme sahiptir.

Tablo 2. Ortaokul matematik öğretmenlerinin örneklem dağılımı

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem
OÖ1	Kadın	25-29	5-9
OÖ2	Kadın	35-39	15-19
OÖ3	Kadın	30-34	1-4
OÖ4	Kadın	25-29	5-9
OÖ5	Kadın	25-29	5-9
OÖ6	Kadın	30-34	5-9
OÖ7	Kadın	25-29	1-4
OÖ8	Kadın	20-24	1-4
OÖ9	Kadın	---	1-4
OÖ10	Kadın	25-29	5-9
OÖ11	Kadın	35-39	10-14
OÖ12	Kadın	25-29	1-4
OÖ13	Erkek	25-29	1-4
OÖ14	Erkek	30-34	10-14
OÖ15	Erkek	35-39	15-19
OÖ16	Erkek	50+	30+
OÖ17	Erkek	25-29	5-9
OÖ18	Erkek	25-29	5-9
OÖ19	Erkek	30-34	5-9
OÖ20	Erkek	35-39	10-14
OÖ21	Erkek	40-44	20-24
OÖ22	Erkek	35-39	10-14
OÖ23	Erkek	25-29	1-4
OÖ24	Erkek	25-29	5-9
OÖ25	Erkek	50+	30+
OÖ26	Erkek	50+	30+
OÖ27	Erkek	35-39	10-14
OÖ28	Erkek	50+	25-29
OÖ29	Erkek	35-39	15-19
OÖ30	Erkek	35-39	15-19
OÖ31	Erkek	30-34	5-9
OÖ32	Erkek	30-34	5-9

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin 12’si kadın 20’si ise erkektir. Bu öğretmenlerin biri 20-24 yaş arası, 11’i 25-29 yaş aralığında, 6’sı 30-34 yaş aralığında, 8’i 35-39 yaş aralığında, 1’i 40-44 yaş aralığında 4’ü 50 ve üzeri yaş aralığındadır. Bir kişi ise yaşını belirtmemiştir. Öğretmenlerin 7’si 1-4 yıllık, 11’i 5-9 yıllık, 5’i 10-14 yıllık, 4’ü 15-19 yıllık, 1’i 20-24 yıllık, 1’i 25-29 yıllık ve 3’ü 30 ve üzeri yıllık kıdeme sahiptir.

Tablo 3.İlkokul Öğretmenlerinin Örneklem Dağılımı

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem
İÖ1	Kadın	20-24	1-4
İÖ2	Erkek	30-34	10-14
İÖ3	Kadın	45-49	15-19
İÖ4	Erkek	35-39	10-14
İÖ5	Erkek	40-44	15-19
İÖ6	Erkek	45-49	15-19
İÖ7	Erkek	30-34	10-14
İÖ8	Kadın	45-49	20-24
İÖ9	Erkek	45-49	15-19
İÖ10	Erkek	30-34	5-9
İÖ11	Kadın	30-34	5-9
İÖ12	Kadın	35-39	15-19
İÖ13	Kadın	45-49	20-24
İÖ14	Kadın	40-44	15-19
İÖ15	Erkek	45-49	10-14
İÖ16	Kadın	35-39	15-19
İÖ17	Kadın	20-24	1-4
İÖ18	Kadın	30-34	15-19
İÖ19	Kadın	35-39	15-19
İÖ20	Kadın	35-39	15-19
İÖ21	Erkek	30-34	5-9
İÖ22	Kadın	30-34	5-9
İÖ23	Erkek	50+	20-24
İÖ24	Kadın	30-34	10-14
İÖ25	Kadın	50+	20-24
İÖ26	Kadın	35-39	10-14
İÖ27	Kadın	30-34	10-14
İÖ28	Kadın	20-24	1-4
İÖ29	Erkek	35-39	10-14
İÖ30	Erkek	30-34	10-14
İÖ31	Erkek	30-34	5-9
İÖ32	Kadın	40-44	15-19
İÖ33	Erkek	45-49	15-19
İÖ34	Kadın	30-34	10-14

Yaptığımız araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerimizin 14'ü erkek 20'si kadındır. 3'ü 20-24 yaş, 13 tanesi 30-34, 7'sisi 35-39, 3'ü 40-44, 7'si 45-49 ve 2'si 50 üzeri yaş aralığındadır. 3'ü 1-4 yıllık, 5'i 5-9 yıllık, 10'u 10-14 yıllık, 12'si 15-19 yıllık, 4'ü 20-24 yıllık kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Teknikleri

Bu bölümde verilerin toplanma süreci ve kullanılan veri toplama araçları ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Veri toplama aracı.

Araştırmada nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme bireylerin görüş, deneyim ve duygularını açığa çıkarmak için güçlü bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Görüşme formu hazırlanırken gerekli olan alan araştırması yapılmış, eğitim programları ve öğretim alanı uzmanlarından bilgi alınmış, öğretmenlerin görüşleri alınmış ve genel çerçeve belirlenerek sorular araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kapsam ve amaca uygunluğunun belirlenmesi için form 3 öğretmene uygulanmış, gerekli dönütler alınarak ve veriler incelenerek görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Görüşme formunda iki bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde görüşmeciyi tanımlayan karakteristik bulguları içeren yaş, cinsiyet, kıdem, çalıştığı okulu soran sorular yer almaktadır. Katılımcıların kimlik bilgilerine yer verilmemiştir. İkinci bölümde ise öğretmenlerin istenmeyen davranışları ile ilgili düşüncelerine ulaşmak için görüşlerinin alındığı sorular bulunmaktadır.

Süreç.

Veriler toplanırken nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, araştırılan konuda araştırmacının kaynak kişi ile karşılıklı konuşma yoluyla sözel bilgi toplanmasıdır (Şahin, 2010, s. 147). Nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniği, bireylerin bakış açılarını, anlam dünyalarını ortaya koyma, dünyayı onların gözleriyle görme amacını gerçekleştirmek için kullanılır (Cemaloğlu, 2011, s. 152). Görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Görüşmeler öncesinde katılımcılara telefonla ulaşılmış konu açıklanmış ve kabul ettikleri günlerde formlar kendilerine verilmiştir. Öğretmenlerin formları doldurmadan önce konu ile ilgili fikirleri alınmıştır. Sonrasında formları el yazıları ile doldurmaları istenmiştir.

Görüşmelerde katılımcıların sorulara rahat ve dürüst cevaplar vermeleri için verilerin gizli tutulacağı herhangi bir şekilde isimlerin açıklanmayacağı söylenmiştir. Böylece araştırmacı ve katılımcı arasında bir güven ortamı oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada nitel bir çalışmadır. Elde edilen veriler için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek' e (2008) göre içerik analizinin amacı, araştırma sonucunda toplanan verileri açıklayabilecek kavramları ve ilişkileri elde etmektir. İçerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya ve verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışılmaktadır. İçerik analizinde temelde yaptığımız işlem, birbirine benzeyen verileri belirli

kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizi; bir veya birçok metnin içindeki sözcüklerin, kavramların, temaların, deyimlerin, karakterlerin veya cümlelerin varlıklarını belirlemek ve onları sayıya dökmek suretiyle kullanılmasıdır (Kızıltepe, 2015).

Öğretmenlere verilen formun ikinci bölümü 3 sorudan oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, birbirine benzeyen veriler, temalar, kavramlar bir araya getirilmiş okuyucunun anlayabileceği şekilde yorumlanmıştır. Araştırmada benzer kavramlar belirlenerek tablolaştırılmıştır. Öğretmenlerin doldurdukları yarı yapılandırılmış görüşme formlarına öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye göre ilköğretim öğretmenlerine İÖ1,...İÖ34, ortaokul öğretmenlerine OÖ1,...OÖ32 ve lise matematik öğretmenlerinde de LÖ1,...LÖ29 şeklinde kodlar verilmiştir. Katılımcıların görüşme formunu doldururken verdikleri cevaplar belirlenerek kavramlar ve anahtar kelimeler ortaya çıkarılmıştır. Verilen cevaplar literatürden de yararlanılarak kodlanmıştır. Bu kodlar bulgulara verildiği haliyle tablolaştırılmıştır.

Araştırmacı Rolü

Araştırmacı dört yıldır ilköğretim matematik öğretmeni olarak görev yaptığı için araştırma sürecinin doğal bir parçası olarak kabul edilebilir. Olaylara herhangi bir şekilde müdahale etmemeye dikkat ederek katılımcılarla bizzat görüşmeler yapılmıştır. İlgili dokümanlar incelenip alandan elde edilen bilgiler kullanılarak bulguların yorumlanmasında kullanılmıştır.

Geçerlik

Araştırma için kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken ilgili alan yazın taranıp,uzman görüşleri alınıp, daha sonra oluşturulan formlar üç öğretmene uygulanarak araştırma amacına uygun olup olmadığı tekrar incelenmiştir. Uzman görüşlerine bu yönde de başvuru yapıldıktan sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

İç Geçerlik: Veri toplama sürecinde ve verilerin analizi sürecinde tutarlı olunması ve bu tutarlılığın nasıl sağlandığının açıklanabilirliği ile ilgilidir. Bu araştırmada;

Verilerin elde edildiği ortama dikkate alındığında bulgular anlamlı bulunmuştur

Bulguların bir bütün olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulguların ilgili alan yazınla uyumlu olduğu görülmüştür.

Dış Geçerlik: Araştırmadan elde edilen sonuçların genellenebilirliği ile ilişkilidir. Nitel araştırmalar sosyal olaylarla ilgilendiği için genellenebilirliği zayıftır. Ancak bir dereceye

kadar araştırma benzer ortam ve durumlara genellenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada;

Başka araştırmalarda bulguların test edilebilmesi için açıklamalar bulunmaktadır.

Okuyucunun bu araştırmanın sonuçlarını kendi deneyimleri ile ilişkilendirebileceği düşünülmektedir.

Güvenirlilik

Araştırmacının alacağı önlemler ile nitel araştırmanın inandırıcılığına karşı olan güçlükler engellenebilir. Veri kaynaklarının açıkça belirtilmesi, araştırmacının rolünü tanımlaması, araştırma sürecinde gerçekleşen sosyal olayların ve süreçlerin açıklanması, veri toplama ve veri analiz yöntemlerinin ayrıntılı olarak açıklanması bu tedbirlerdendir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Dış Güvenirlilik: Takip edilen aşamaların açık ve ayrıntılı olarak belirtilmesi dış güvenlik açısından önemlidir. Bu araştırmada;

Araştırma yöntemleri ve aşamaları açıkça belirtilmiştir.

Veri toplama, analiz, yorumlama ve sonuç konularında gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Sonuçlar ortaya konulan verilerle açık şekilde ilişkilendirilmiştir.

İç Güvenirlilik: Araştırma sürecinde yapılan kontroller açıkça tanımlanmalıdır. Bu araştırmada:

Sorular açıkça ifade edilmiştir.

Sonuçlar verilerle uyumludur.

Veriler, araştırma sorularının gerektirdiği biçimde amaca uygundur.

Görüşme verilerinin kodlanması: Araştırmacı ve alanında 4 yıllık tecrübesi olan bir matematik öğretmeni birbirinden bağımsız olarak görüşme anahtarlarına işaretleme yapmışlardır. Bu aşamadan sonra kodlar karşılaştırılarak güvenirlilik aşamasına geçmişlerdir.

Kodlamaların karşılaştırılması ve güvenirlilik: Bu aşamada araştırmacı ve öğretmenin doldurduğu tablolardan “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” sayıları hesaplanmıştır. Araştırmanın güvenirliliğinin hesaplanması için Miles-Huberman formülü kullanılmıştır. Bu formül:

$$\text{Güvenirlilik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})] * 100$$

şeklindedir (Miles ve Huberman, 1994; Akt., Duban, 2010). Bu formülle yapılan

hesaplama sonucunun %70'in üzerinde olması değerlendiriciler arası güvenilirliğin sağlanmış olduğu kabul edilmektedir. Bu araştırmada da yapılan hesaplama sonucu bütün tabloların güvenilirlik yüzdelerinin %70'in üzerinde olduğu ve araştırma ortalamasının %93,81 olduğu Tablo 4 de görülmektedir.

Tablo 4. *Araştırmada bulunan tabloların güvenilirlikleri*

TABLO	Güvenirlik Yüzdesi
TABLO 5	%93,62
TABLO 9	%96,11
TABLO 13	%97,54
TABLO 17	%87,95
TABLO 21	%93,22
TABLO 25	%94,27
TABLO 29	%99,49
TABLO 33	%87,43
TABLO 37	%94,70
ORTALAMA	%93,81

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde matematik öğretmenlerinin derslerde karşılaştığı istenmeyen davranışlar, bu davranışların sebepleri hakkındaki düşünceleri ve bu davranışlarla başetmek için kullandıkları yöntemleri belirlemek için yöntem bölümünde açıklanan veri toplama araçları kullanılarak elde edilen verilerin, uygun yöntemlerle analizi ile elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

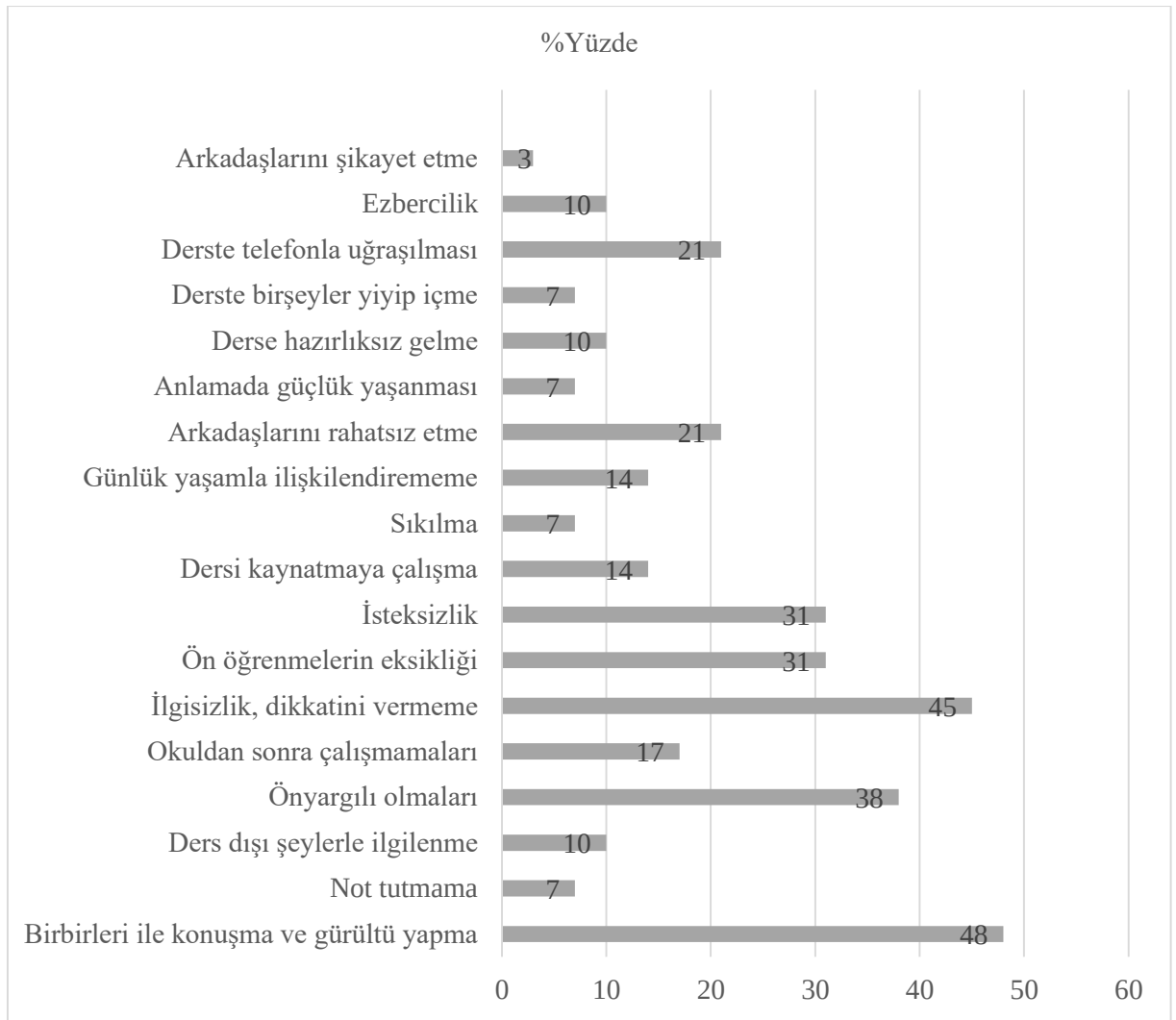
İstenmeyen Davranışlara Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İstenmeyen davranışları belirlemek için ilk soru olarak sorulan “Matematik dersinde karşılaştığınız istenmeyen davranışlar nelerdir?” sorusu sorulmuştur.

Çalışma grubundan lise matematik öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplara göre Tablo 5 oluşturulmuştur.

Tablo 5. *Lise öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar*

Kodlar	Cevaplar
Birbirleri ile konuşma ve gürültü yapma	LÖ1,LÖ3, LÖ8, LÖ10, LÖ11, LÖ13, LÖ14, LÖ15, LÖ16, LÖ21, LÖ22, LÖ26, LÖ27, LÖ29
Not tutmama	LÖ1, LÖ14
Ders dışı şeylerle ilgilenme	LÖ1,LÖ10, LÖ27
Önyargılı olma	LÖ2, LÖ5, LÖ7, LÖ8, LÖ10, LÖ11, LÖ12,LÖ14, LÖ19, LÖ20, LÖ24
Okuldan sonra çalışmama	LÖ2, LÖ20, LÖ24, LÖ26, LÖ28
İlgisizlik, dikkatini vermeme	LÖ3, LÖ7, LÖ9, LÖ13, LÖ15, LÖ18, LÖ20, LÖ21,LÖ23, LÖ24, LÖ25, LÖ27, LÖ29
Ön öğrenmelerin eksikliği	LÖ4, LÖ9, LÖ12, LÖ13, LÖ17, LÖ23, LÖ25, LÖ28, LÖ29
İsteksizlik	LÖ5, LÖ6, LÖ7, LÖ8, LÖ10, LÖ11, LÖ14, LÖ15, LÖ18
Dersi kaynatmaya çalışma	LÖ6, LÖ10, LÖ11, LÖ25
Sıkılma	LÖ6, LÖ20
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	LÖ5, LÖ9, LÖ14, LÖ28
Arkadaşlarını rahatsız etme	LÖ11, LÖ19, LÖ21, LÖ22, LÖ23, LÖ26
Anlamada güçlük yaşama	LÖ12, LÖ14
Derse hazırlıksız gelme	LÖ13, LÖ18, LÖ20
Derste bir şeyler yiyip içme	LÖ14, LÖ22
Derste telefonla uğraşma	LÖ14, LÖ21, LÖ22, LÖ23, LÖ26, LÖ27
Ezbercilik	LÖ17, LÖ25, LÖ28
Arkadaşlarını şikâyet etme	LÖ20

Şekil 1. Lise matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların dağılımı.

Araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin verdiği cevaplar incelenip ortak anlamda olanlar aynı başlıklarda birleştirilerek 18 istenmeyen davranış tespit edilmiştir. Tablo 5 ve şekil 1’de verilen cevaplar ve yüzdeleri sırası ile belirlenmiştir. Bu araştırmaya göre öğretmenler en çok %48 oranında öğrencilerin birbirleri ile konuşma, %45 ilgisizlik ve derse dikkatini vermeme, %38 ise derse önyargılı yaklaşma, %31 isteksizlik, %21 arkadaşlarını rahatsız etme, %21 derste telefonla uğraşma, en az %3 arkadaşlarını şikâyet etme, %7 derste yeme içme, %7 not tutmama, % 7 sıkılma olarak istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarını söylemişlerdir.

Lisede görev yapan matematik öğretmenleri, derslerde öğrencilerin gösterdiği istenmeyen davranışları sıralamıştır. Öğretmenlerin birinci soruya verdikleri cevaplar bazıları yorumları ile beraber şöyledir.

LÖ1 kodlu öğretmen birinci soruya

“Zaman zaman öğrenciler defterine not tutmak istememektedir. Dikkatleri çok çabuk

dağılıp ders haricinde şeylerle ilgilenmektedirler. Özellikle sınıfların mevcudu çok olduğundan sınıfta gürültü olmaktadır”

şeklinde cevap vermiştir. Öğretmen dersteki gürültünün sınıfın kalabalık olması ile ilişkilendirmiş ve istenmeyen davranışlarda sınıftaki öğrenci sayısına dikkat çekmiştir.

LÖ4 Kodlu katılımcı

“ Temel eksiklikler çok var. Çarpım tablosu hala ezberlenmemiş. Toplama işleminde eldeli toplama yapılamıyor. Çıkarma işleminde onluk kullanarak çıkarma işlemi yapılamıyor. Bölme işleminde sondan başlayarak işlem yapmaya çalışılıyor.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin ön öğrenme eksiklerini sınıf içerisinde istenmeyen davranışlardan birisi olarak belirtmiştir.

LÖ5 kodlu öğretmen ise birinci soruya

“Genelde öğrenciler anlamadıkları için isteksizler. Ben zaten yapamam anlayışı hakim. Bunun yanında konuları, günlük hayatla ilişkilendiremediklerinden, konular tam kavranamıyor. Bu bizim ne işimize yarayacak tepkileri de sık karşılaştığımız durumlardandır”

şeklinde cevap vermiştir. Burada öğretmen günlük hayatla ilişkilendirmemeyi dersin istenmeyen davranışı olarak tanımlamıştır. Ancak konuyu anlatan ve aktaran olarak günlük hayatla kendisinin ilgi kurması gerektiğinin farkında değildir. Öğrencilerin isteksiz olmasının sebebini de öğrencilerin dersi anlamamasına bağlamaktadır. Böylece yine öğrenciyi suçlayarak istenmeyen davranışı öğrencinin kendi davranışının sebep olduğunu söylemektedir.

LÖ10 kodlu öğretmen

“Öğrencilerin devamlı kendi aralarında konuşmaları. Matematik dersini sevmediklerini ve anlamadıklarını söyleyip dinlemek istemeyip başka şeylerle uğraşmaları. Dersi kaynatmaya çalışmaları.”

şeklinde yanıt vermiştir. Öğretmen öğrencilerin dersten sıkıldıklarını ifade ettiklerini belirtmiştir.

LÖ11 kodlu öğretmen ise bu soruya

“ Öğrencilerin matematik dersinden korkması sebebi ile dinlemek istememeleri. Derste sürekli konuşmaları ve dersi sabote etmeleri. Dersi dinleyen öğrencilere mani olmaları”

cevabını vererek sınıf içi disiplin sağlanamamasının bir öğrencinin değil aslında bütün öğrencilerin öğrenmesini engellediğini aktarmıştır. Burada dikkat edilmelidir ki sınıf içinde bir öğrencinin istenmeyen davranışı bütün sınıfa zarar vermektedir.

LÖ13 kodlu öğretmen

“Öğrencilerin ilgisizliği ve temel bilgilerinin olmayışı veya eksik olması. Öğrencilerin hedeflerinin olmayışı. Derste öğrencilerin konuşmaları. İşlemlerde dikkat eksikliklerinin olması. Derse hazırlıklı gelmemeleri”

Yanıtını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin hem davranışsal hem akademik anlamda istenmeyen davranışlarından rahatsızlığını belirtmiştir.

LÖ15 kodlu öğretmen ise

“Öğrencilerin derslerde gürültü çıkarmaları, kendi aralarında konuşmaları ve bazı öğrencilerin derslere hiç katılmayarak ve ilgilenmeyerek pasif durumda olmaları”

şeklinde cevap vermiştir. Burada öğretmen istenmeyen bir davranışı aslında öğrencinin davranış göstermemesi şeklinde tanımlamıştır. Yani öğretmene göre öğrencinin hiç konuşmaması öğrenciye zarar verdiği için istenmeyen bir davranıştır.

LÖ17 kodlu öğretmen ise

“Öğrencinin dersi ezberlemeye çalışması. Anlamadığı konuları geçmiş yıllara bağlaması”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin matematik dersini öğrenmeleri için yapılandırmacı eğitim anlayışını benimsemeleri gerektiğini düşünmektedir.

LÖ19 kodlu öğretmen ise

“Matematik dersine özel olarak karşılaştığım istenmeyen davranış kapsamında iki önemli davranış var. Bunlardan ilki öğrencilerimizin zor bu dersi yapamıyorum diyerekten matematik dersine önyargılı olarak yaklaşmasıdır. İkincisi ise tahtaya problem çözmeye kaldırdığımız öğrencilerimize arkadaşları tarafından yardım etmek maksadıyla müdahale edilip, dikkatinin dağıtılması ve bunun sonucunda tahtaya kalkan öğrencinin problemi çözmemesi durumunda bir kez daha tahtaya kalkıp problem çözmek istememesi”

cevabını vermiştir. Öğretmen tabloda da yüksek çıkan matematik dersine önyargıdan şikayetçidir. Bunun yanında öğrencilerin cesaretlerini en çok kıran kişilerin yine öğrencilerin kendileri olduğundan yakınmaktadır. Buradaki esas mesele ise öğrencilerin kötü niyet taşımadan arkadaşlarını yardım amacı ile yaptıkları bir davranışın arkadaşlarına ne kadar zarar

verdiklerinin farkında olmamalarıdır. Soruya

LÖ20 kodlu öğretmen ise

“İlkokul alışkanlıklarını devam ettirmeleri (silgimi, kalemimi aldı, arkadaşını şikayetleme gibi). Derse ilgisizlik dikkat eksikliği dersten çabuk sıkılma. Ön yargı matematik dersini sevmiyorum veya matematikten anlamıyorum. Öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi veya evde tekrar etmemesi”

cevabını vererek istenmeyen davranışların daha küçük öğrencilere ait davranışlar olduğunu ve lisede kabul edilemez olduğunu söylemektedir. Öğrencilerin dersin dışında matematik dersi ile vakit geçirmemesini öğrencilerin ders içerisindeki olumsuz hareketleri ile ilişkilendirmektedir.

Aynı soruya LÖ25 kodlu öğretmen

“Derse olan ilgisizlikten kaynaklı dersi sabote etme çabaları. Arkadaşlarına karşı saygısızlık. Ezbere dayalı eğitimden geldikleri için düşünme yetenekleri sınırlı. Test çözme tekniklerini bilmiyorlar.”

Yanıtını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin derse muhatap olamadıkları için diğer öğrencilere de zarar verdiklerini düşünmektedir. Katılımcıya göre matematik dersinde ezbercilik yanlış bir öğrenme yöntemidir. Kendisi de yapılandırmacı eğitime göre bu öğrenme yönteminin hatalı olduğunu düşünmektedir. Ancak katılımcı öğrencilerin test çözme tekniğini bilmediklerinden yakınmaktadır. Bunun eğitim sistemi içerisinde verilen bir yöntem olup olmadığı belirsizdir.

LÖ26 ise bu soruya

“Ödev verildiğinde yapılmaması. Sınıf içerisinde ders saatinde öğrencilerin kendi aralarında konuşması. Ders saatinde çaktırmadan telefon kullanmaya çalışma. Bazı öğrencilerin birbirine küfür etmesi”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin birbirleri ile olan iletişiminden rahatsızlık duymaktadır.

Birinci soruya lise matematik öğretmenlerinden LÖ27 kodlu öğretmen

“Öğrencinin derste özellikle konuşmasından ziyade ders dışı şeylerle meşgul olması, özellikle teknolojik araçlarla daha fazla ilgilenmesi bunların başında geliyor. Telefonlarla sosyal medyayı çok ciddi takip etmeleri ayrıca internette çok fazla kalmaları derste derse adapte olmalarına engel oluyor. Ayrıca devlet tarafından dağıtılan tabletlerin de çok büyük etkisi var bu duruma. Çocuklar bu tabletlere yüklemiş oldukları oyunlarla ders içinde ve

dışında çok fazla meşgul oluyorlar. Kıyafet serbestisinin gelmesinin de etkisi azımsanmayacak derecede fazla. Çünkü çocuk özellikle kız çocukları derslerde kıyafetleri ile veya varsa makyajları ile çok uğraşıyorlar. Bu da haliyle bizim dikkatimizi fazlasıyla dağıtıyor”

cevabını vermiştir. Öğretmen eğitime destek için dağıtılan teknolojik cihazların dersine zarar verdiğinden bahsetmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin kıyafetlerinin öğrenciler üzerinde olumsuz sonuçlara sebep olduğundan yakınmaktadır.

Lise matematik öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre istenmeyen davranışlar sorusuna verilen cevaplar Tablo 6'daki gibidir.

Tablo 6. *Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre birinci soruya cevapları*

Cinsiyet Davranış	Kadın f	Erkek f
Birbirleri ile konuşma ve gürültü yapma	7	7
Not tutmama	1	1
Ders dışı şeylerle ilgilenme	2	1
Önyargılı olma	8	3
Okuldan sonra çalışmama	1	4
İlgisizlik, dikkat etmeme	4	9
Ön öğrenmelerin eksikliği	4	5
İsteksizlik	7	2
Dersi kaynatmaya çalışma	3	1
Sıkılma	1	1
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	3	1
Arkadaşlarını rahatsız etme	1	5
Anlamada güçlük yaşama	2	-
Derse hazırlıksız gelme	1	2
Derste bir şeyler yiyip içme	1	1
Derste telefonla uğraşma	1	5
Ezbercilik	-	3
Arkadaşlarını şikâyet etme	-	1

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğinde cinsiyete göre önyargılı olma, okul dışında ders çalışmama, ilgisizlik dikkatsizlik, isteksizlik arkadaşlarını rahatsız etme, derste telefonla uğraşma ve ezbercilik maddelerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Burada kadın öğretmenler bir olumsuzluk olarak öğrencilerde önyargı olduğu fikrini öne çıkarmaktadır. Bu da kadın öğretmenlerin matematik dersine yönelik tutumu daha ciddiye aldığını göstermektedir. Erkek öğretmenler, öğrencilerin okul dışındaki zamanlarda ders çalışmamasını ders içi olumsuz davranışlarla ilişkilendirmektedir. Bunun sebebi öğrencilerin derste ne işlendiğini bilmemek ya da öğrenilen konunun farkında olmamak olduğunu

düşünceleri olabilir. İlgisiz olmak ve dikkatini derse vermemek erkek öğretmenlerin daha çok verdiği bir cevaptır. Bunun sebebi erkek öğretmenlerin sınıf yönetimi için dersi ilgi ve dikkat çekici hale getirmenin önemli olduğunu düşünmeleri olabilir. Diğer taraftan öğrencilerin isteksizliğini ciddiye alan ise kadın öğretmenler olmuştur. Kadın öğretmenler öğrencilerin dersi istekle dinlemeleri halinde olumsuzlukların ortadan kalkacağını düşünüyor olabilirler. Arkadaşlarını rahatsız etme durumunu ise daha çok erkek öğretmenler belirtmiştir. Bu durum erkek öğretmenlerin sınıf içi iletişimi daha ciddiye aldığından ortaya çıkmış olabilir. Erkek öğretmenler öğrencilerin birbirlerini etkilediğini daha çok düşünüyor olabilirler. Derste telefonla uğraşmak maddesini de erkek öğretmenler daha çok belirtmiştir. Bunun sebebi erkek öğretmenlerin öğrencilerin kullandıkları telefonları daha rahatsız edici bulmaları olabilir. Erkek öğretmenlerin sınıf yönetiminde öğrencilerin başka şeylerle ilgilenmelerini bir engel olarak görmeleri söylenebilir. Son olarak erkek öğretmenler öğrencilerin matematik dersini öğrenmelerinde ezbercilik yapmalarından daha rahatsız oldukları görülmektedir.

Lise matematik öğretmenlerinin istenmeyen davranış olarak kabul ettikleri istenmeyen davranışlar yaş değişkenine göre tablo7'deki gibidir.

Tablo 7. *Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre birinci soruya cevapları*

Kodlar	20-29 f	30-39 f	40+ f
Birbirleri ile konuşma ve gürültü yapma	6	4	3
Not tutmama	1	1	-
Ders dışı şeylerle ilgilenme	1	2	-
Önyargılı olma	6	4	1
Okuldan sonra çalışmama	-	4	1
İlgisizlik, dikkat etmeme	3	6	2
Ön öğrenmelerin eksikliği	2	3	3
İsteksizlik	6	2	1
Dersi kaynatmaya çalışma	2	2	-
Sıkılma	-	2	-
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	1	2	1
Arkadaşlarını rahatsız etme	2	2	2
Anlamada güçlük yaşama	2	-	-
Derse hazırlıksız gelme	-	1	2
Derste bir şeyler yiyip içme	1	-	1
Derste telefonla uğraşma	2	3	1
Ezbercilik	-	1	2
Arkadaşlarını şikâyet etme	-	1	-

Çalışma grubunda 20-29 yaş aralığında 10 öğretmen, 30-39 yaş aralığında 12

öğretmen ve 40 ve üzeri yaşlarda 7 öğretmen vardır. Tabloya bakıldığında oransal olarak öğrencilerin birbirleri ile konuşmalarından ve sınıfta oluşan gürültüden en çok etkilenen öğretmenlerin 20-29 yaş aralığında olduğu söylenebilir. Bunun sebebinin ise bu yaş grubundaki öğretmenlerin daha genç ve tecrübesiz olduğu için sınıf yönetiminde zorlandıkları ve bu davranışı görmezden geledikleri söylenebilir. 20-29 yaş aralığındaki öğretmenlerin diğer gruplara göre oransal olarak önyargıdan daha fazla yakınmaları bu öğretmenlerin öğrencilerin başaracaklarına inancının diğer öğretmenlerden yüksek olduğunu göstermektedir. 30-39 yaş grubu öğretmenler öğrencilerin evde çalışmalarının okuldaki davranışları etkilediğinin farkında olduklarından okul sonrası ders çalışmasını ciddi görmüş olabilirler. Aynı zamanda bu grup öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini toplayınca başarılı olunacağını düşünüyor olabilirler. 20-29 yaş aralığındaki öğretmenler öğrencilerdeki isteksizliği ciddi bir olumsuzluk olarak gören gruptur. Mesleğinin ilk yıllarında oldukları için öğrencilerin matematiğe genel bakışlarından en çok onlar rahatsızlık duyuyor olabilirler.

Lise matematik öğretmenlerinin kıdem yıllarına göre belirttikleri istenmeyen davranışlar Tablo 8'deki gibidir.

Tablo 8. Lise öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	1-9 f	10+ f
Birbirleri ile konuşma ve gürültü yapma	7	7
Not tutmama	2	-
Ders dışı şeylerle ilgilenme	2	1
Önyargılı olma	8	3
Okuldan sonra çalışmama	1	4
İlgisizlik, dikkat etmeme	5	8
Ön öğrenmelerin eksikliği	5	4
İsteksizlik	8	1
Dersi kaynatmaya çalışma	4	-
Sıkılma	1	1
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	3	1
Arkadaşlarını rahatsız etme	2	4
Anlamada güçlük yaşama	2	-
Derse hazırlıksız gelme	-	3
Derste bir şeyler yiyip içme	1	1
Derste telefonla uğraşma	2	4
Ezbercilik	1	2
Arkadaşlarını şikâyet etme	-	1

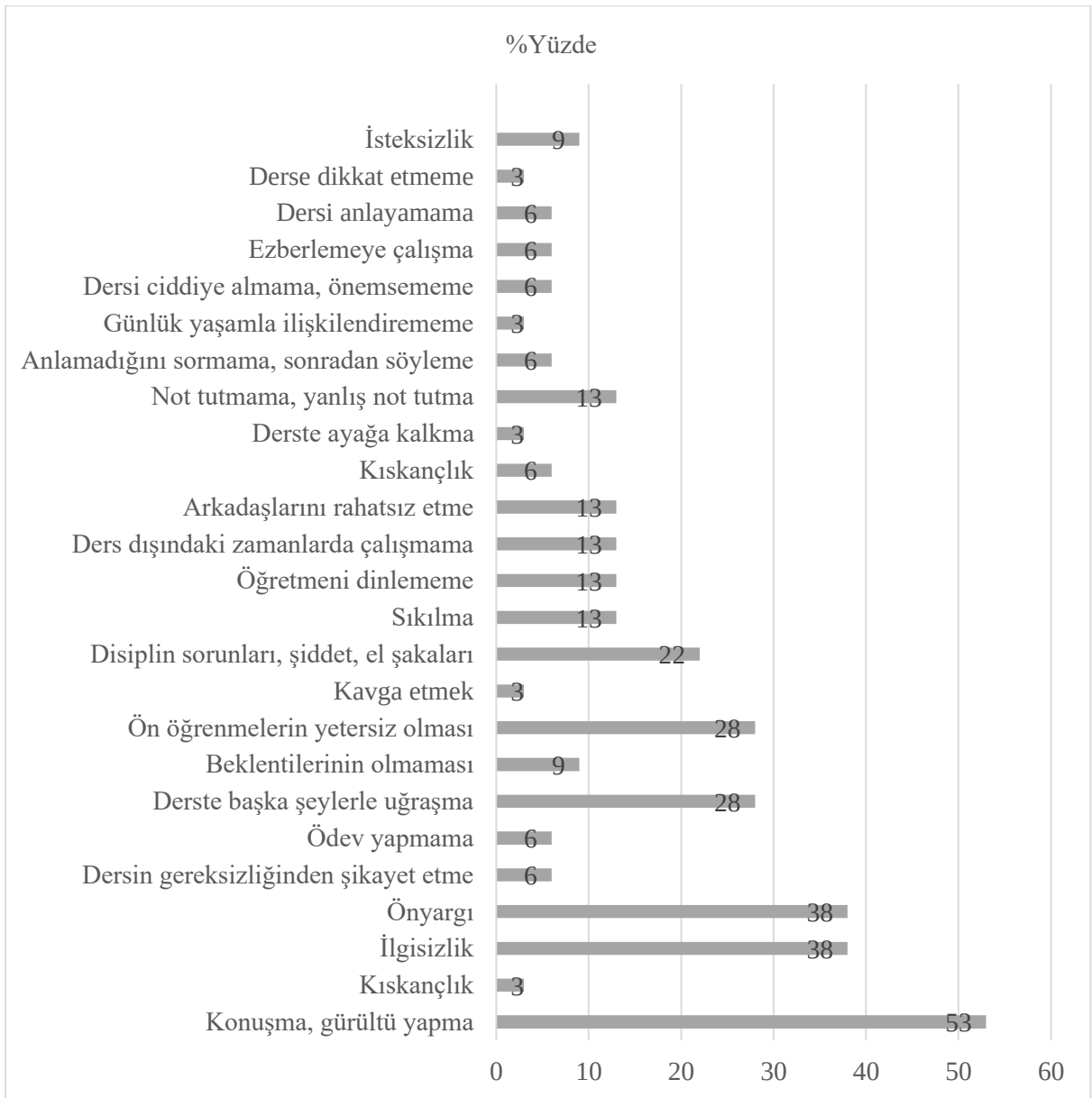
Çalışma grubunda 1-9 yıllık kıdeme sahip 16 öğretmen ve 10 ve üzeri yıllık kıdeme sahip 13 öğretmen bulunmaktadır. Karşılaştırmalarımızı bu sayıların oransal değerleri üzerinden yapacak olursak daha doğru yorumlar yapabiliriz. Tabloda görüldüğü gibi

öğretmenler kıdem yılı ne olursa olsun öğrencilerin birbirleri ile konuşmalarından ve sınıf içindeki gürültüden rahatsızlığını ifade etmiştir. Kıdem arttıkça öğrencilerin önyargılı olmalarının önemsenmediği durumu görülebilir. Bunun sebebi kıdem yılı az olan öğretmenlerin öğrencilerin derse karşı tutumunu daha ciddiye almaları olabilir. Kıdem yılı yüksek öğretmenler ise önyargının kaldırılamayacağı konusunda öğrenilmiş çaresizlik içinde olabilirler. Kıdem yılı yüksek olan öğretmenlerin evde çalışmama konusunda öğrencileri daha çok suçladıkları görülüyor. Bunun sebebi bu öğretmenlerin kendilerini geleneksel eğitim sistemine adapte etmiş olmaları olabilir. Çünkü geleneksel yöntemlerde öğrenmenin mesuliyeti daha çok öğrencinin üzerindedir. Yine benzer şekilde derse karşı isteksizliği de daha genç oldukları için kıdemi az olan öğretmenler ciddiye almaktadır. Öğrencilerle fazla yaş farkı olmadığından öğrencilerin isteklerini daha anlayışla karşılıyor olabilirler. Dersi kaynatmaya çalışma davranışını kıdem yılı az öğretmenler daha rahatsız edici buluyorlar. Bunun sebebi, yaş farkı az olduğu için öğrencilerin öğretmeni kendilerine daha yakın bularak sohbet etmeye çalışmaları olabilir. Derse hazırlıklı gelme konusunda tecrübeli öğretmenler daha çok şikayet etmektedir. Sebebi ise söylediğimiz gibi kıdem yılı fazla olan öğretmenlerin geleneksel eğitim sistemine yatkın oldukları için öğrencileri suçlamayı daha fazla benimsemeleri olabilir.

Araştırmaya katılım gösteren ortaokul matematik öğretmenler derslerde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar sorusuna tablo 9'daki cevapları vermişlerdir.

Tablo 9. Ortaokul öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar

Kodlar	Cevaplar
Konuşma, gürültü yapma	OÖ1, OÖ3, OÖ7, OÖ8, OÖ9, OÖ10, OÖ11, OÖ12, OÖ13, OÖ17, OÖ19, OÖ20, OÖ22, OÖ23, OÖ25, OÖ27, OÖ31
Kıskançlık	OÖ1
İlgisizlik	OÖ1, OÖ3, OÖ6, OÖ10, OÖ12, OÖ13, OÖ15, OÖ17, OÖ20, OÖ21, OÖ26, OÖ32
Önyargı	OÖ2, OÖ14, OÖ15, OÖ18, OÖ19, OÖ21, OÖ22, OÖ24, OÖ27, OÖ29, OÖ31, OÖ32
Dersin gereksizliğinden şikayetleme	OÖ2, OÖ12
Ödev Yapmama	OÖ3, OÖ16
Derste başka şeylerle uğraşma	OÖ3, OÖ6, OÖ7, OÖ9, OÖ10, OÖ19, OÖ20, OÖ27, OÖ31
Beklentilerinin olmaması	OÖ3, OÖ6, OÖ20
Ön öğrenmelerin yetersiz olması	OÖ3, OÖ11, OÖ13, OÖ18, OÖ22, OÖ24, OÖ28, OÖ31, OÖ32
Kavga etmek	OÖ4
Disiplin sorunları, şiddet, el şakaları	OÖ4, OÖ5, OÖ9, OÖ17, OÖ22, OÖ26, OÖ30
Sıkılma	OÖ5, OÖ11, OÖ12, OÖ29
Öğretmeni dinlememe	OÖ5, OÖ13, OÖ14, OÖ30
Ders dışındaki zamanlarda çalışmama	OÖ7, OÖ15, OÖ18, OÖ20
Arkadaşlarını rahatsız etme,	OÖ1, OÖ10, OÖ12, OÖ13, OÖ18,
Kıskançlık	OÖ27
Derste ayağa kalkma	OÖ12
Not tutmama, yanlış not tutma	OÖ3, OÖ7, OÖ12, OÖ27
Anlamadığını sormama, sonradan söyleme	OÖ11, OÖ16
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	OÖ21
Dersi ciddiye almama, önemsememe	OÖ21, OÖ31
Ezberlemeye çalışma	OÖ7, OÖ31
Dersi anlayamama	OÖ13, OÖ31
Derse dikkat etmeme	OÖ30,
İsteksizlik	OÖ15, OÖ23, OÖ29,

Şekil 2. Ortaokul matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların dağılımı.

Araştırmaya katılım gösteren ortaokul matematik öğretmenleri derslerde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar sorduğumuz soruya %53 konuşma gürültü yapma, %38 ilgisizlik, %38 önyargı %28 derste başka şeylerle uğraşma, % 28 ön öğrenmelerin eksikliği, %22 öğrencilerin birbirleri ile disiplin gibi sorunları, %13 oranında not tutmama ya da hatalı not tutma, arkadaşlarını rahatsız etme, evde çalışmama, öğretmeni dinlememe, sıkılma ve bunu gösterme cevaplarını vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevapların bazıları şöyledir.

OÖ2 kodlu katılımcı birinci soruya

“Matematik derslerine karşı sergilenen ön yargı sonucu sık sık sıkıldıklarını söylemeleri ve birçok konuda bunu neden öğreniyoruz ne işimize yarayacak şeklinde

sorulması.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin matematik dersinin önemi ve niçin öğrenilmesi gerektiği sorularını sınıf içi olumsuz bir davranış olarak görmektedir.

OÖ7 kodlu katılımcı ise aynı soruya

“Dersimde istenmeyen davranışlar, konuyu ifade ederken dinlemeden hemen yazmaya odaklanmaları. Dinleyip de yazmalarının daha mantıklı olduğunu ifade etsem de dinlemeden tahtanın aynısını geçirmeye çalışıyorlar. Düşünmeden direk cevabın gelmesini, çözüm yolunun gösterilmesini istiyorlar. Düşünmeden de cevabı çözümü bizim vermemizi istiyorlar. Bu beni çok yoruyor. Dinlediklerinde aktif takip ettiklerinde ama bunu yaparken de zorlanıyorlar. Birbirleri ile konuşmak daha cazip geliyor. Kendi kendilerinin dikkatlerini dağıtmaları da bizi üzen noktalarda. Sürekli soru çözüp getirin dediğimiz halde yine soru sormuyorlar. Bu da soru çözmedikleri anlamına geliyor. Tekrar etmeyince de matematik unutuluyor maalesef.”

şeklinde cevap vermiştir. Öğretmen öğrencilerden öğrenmeyi öğrenmelerini ve kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarını beklediğini ifade etmiştir. Ancak öğrencilerin kendi öğrenmelerinin farkında olmamasından ve aceleci davranışlarından şikayetçi olduğunu belirtmiştir.

OÖ8 ise bu soruya

“Sınıf mevcudunun kalabalıklığından dolayı oluşan uğultu. Özellikle 8. Sınıflarda değişen sınav sisteminden oluşan belirsizlikler. 7. ve 8.sınıflarda değişen sınav sisteminden oluşan belirsizlikler. 7. ve 8. Sınıflara girdiğimde dolayı sarmal eğitim programından konu eksiklikleri 5. ve 6. sınıflarda olması. Matematik dersinde kalabalık olduğunda materyal kullanımı derste dikkati dağıtması.”

OÖ10 kodlu öğretmen ise bu soruya

“Derslerde karşılaştığım ve çok sık yapılan hareketler; derse ilgisizlik, derste arkadaşlarını rahatsız edip ses çıkartmak ve ders dışı şeylerle uğraşmak. Bu davranışlar genellikle matematik başarıları düşük olan öğrencilerde görülürken başarılı öğrenciler de bildiğini göstermek için izin almadan soruları cevaplıyorlar ya da sözümü kesip kendileri anlatmaya başlıyorlar.”

cevabını vermiştir. Öğretmen akademik anlamda geri kalan öğrencilerin de ileride olan öğrencilerinde davranışlarının olumsuzluklarından bahsetmektedir. Sınıf yönetiminde ve sınıf düzenini koruma da sorun yaşadığı söylenebilir.

OÖ11 kodlu katılımcı

“Çocukların hazırbulunuşluk düzeylerinin düşük olması, başarısız öğrencilerin derste sıkılıp, gürültü yapmaları ve bazı öğrencilerin defalarca anlattıktan sonra konu bitince öğretmenim ben bu konuyu anlamadım demesi.”

yanıtını vermiştir. Öğretmen öğrencinin kendi öğrenmesinin farkında olmamasından yakınmaktadır. Öğrencinin ders süresince kendisi ile iletişime geçmemesinde şikayet etmektedir. Ancak öğretmen konu içerisinde dönüt almadan ünite bitinceye kadar devam etmesi tartışılabilir.

OÖ12 kodlu katılımcı

“Öğrencilerin sınıfta matematik alanında farklı seviyelerde olmasından dolayı akademik anlamda düşük öğrencilerin dersten sıkılması. Bu nedenle bir süre sonra dersle ilgilenmemesi ve deftere yazmaması. Matematik dersinde akademik anlamda düşük öğrencilerin derste diğer öğrencileri ve öğretmeni rahatsız etmesi. Akademik anlamda düşük öğrencilerin derste sürekli şarkı söylemesi, konuşma, ayağa kalkması, dışarı çıkmak istemesi, dersin sıkıcı olduğunu söylemesi gibi”

cevabını vermiştir. Öğretmen, öğrenciler arasında başarı gruplarının oluşmasından şikayetçidir. Bu durum bireyselleştirilmiş eğitimi önemsediğini göstermektedir. İstenmeyen davranış gösteren öğrencilerin öğretmeni ve diğer öğrencileri rahatsız ettiğinden yakınmaktadır.

OÖ18 kodlu katılımcı ise bu soruya

“İlköğretimde devamsızlık sorunu. Öğrenciler adına ciddi bir tehdit unsuru olmadığı için matematik gibi zincir bir dersin anlaşılabilirliği olumsuz etkiliyor. Ders sırasında öğrencilerin sonuca ulaşmada dört işlem becerilerinin yetersiz kalması, çoktan seçmeli sorularda konuyu bilmesine karşın doğru cevaba ulaşmada güçlük çekmesine neden oluyor. Matematik dersini sadece sınıfta öğrenip sınıfta çözeceği sorularla yeterli olacağını sanması, öğrencinin yetersiz kalmasına sebep oluyor. Öğrencilerin genelinde ilkokuldan gelen bir matematik korkusu, ortaokuldaki matematik dersine karşı da bir ön yargı oluşturuyor, bu da süreci olumsuz etkiliyor. Matematik dersini sevmeyen veya başarısız olan bir kısım öğrencilerinin derste sıkıldığı için dersin huzurunu bozma çabalarına, diğer sınıf arkadaşlarının dersi dinlemesine engel olmalara doğru ilerlemesi”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin üzerinde bir yaptırım gücünün olmaması sebebi ile dersin olumsuz etkilendiğini düşünmektedir. Ayrıca öğrencilerin ön öğrenmelerinin

eksikliği sebebi ile başarısız olduklarını düşünmektedir.

OÖ19 kodlu katılımcı

“Matematik derslerinde karşılaştığım en büyük sıkıntı istenmeyen davranış olarak öğrencilerin ön yargı ile yaklaşp derse kendini vermemesi, yanındaki ile konuşması ben bu dersi başaramıyorum dinlesem de yapamam düzeyinde ders dinlemeyip başka şeylerle ilgilenmesidir.”

cevabını vermiştir. Öğrenilmiş çaresizlik durumundan yakınmaktadır.

OÖ21 kodlu katılımcı aynı soruya

“Öğrenciler derse karşı ilgisiz. Matematiğin zorluğu önyargı olarak kabullenilmekte. Ayrıca matematik bilgilerinin günlük yaşamla ilgisi fazla kurulamamakta. Öğrenciler bu dersi başarma konusunda kendilerini zorunlu hissetmiyorlar. Sınıfta kalma vb. durumlar olmadığı için öğrenciler çok rahat davranmakta ve başaran ve başaramayan arasındaki farkın yakın planda görünmediğinden dolayı dersi önemseme gibi durumlar istenmeyen davranışlar olarak görülmektedir.”

şeklinde cevap vermiştir. Katılımcı matematiğin günlük hayatla ilişkilendirilmesini istemektedir. Bu ilişkiyi kurmanın öğretmenin görevi olduğu söylenebilir. Öğretmen öğrencileri notla tehdit gibi bir silahın olmamasından yakınmaktadır. Ancak bunu öğrenciler arasında adaletin sağlanması esasına dayandırmaktadır.

OÖ22 kodlu katılımcı

“Hazırbulunuşluk seviyesinin azlığı, öğrencinin derse karşı ön yargılı olması, ilkokul düzeyinde ders içi disiplin gelişmemiş olması gibi nedenlerle öğrencilerde ders akışını bozacak davranışlar görülmektedir. En sık karşılaştığımız sorun öğrencilerin kendi aralarında konuşması ve dersin akışını bozacak şekilde öğretmenle iletişim haline geçmek istemesi.”

Cevabını vermiştir. Katılımcı, öğrencilerin disiplin kavramını bir önceki seviyesinden alması gerektiğini düşünmektedir. Her öğrenim düzeyinde sınıf içi disipline gerek duyulmaktadır.

OÖ26 kodlu katılımcı

“Öğrencilerin nasıl ders çalışacaklarını bilmemeleri. Değişen sınav sisteminden kaynaklanan belirsizlikler. Derse karşı olan ilgisiz olan öğrencilerin, disiplinsiz davranışları”

şeklinde yanıt vermiştir. Öğretmen öğrencilerin bilinçsizliğini sınıf içi olumsuz bir

davranış olarak düşünmektedir. Bunu öğrencilere kazandırmak öğretmenin çabası ile mümkün olacaktır.

OÖ27 kodlu katılımcı ise birinci soruya

“Öğrenci ortaokula “Ben matematiği yapamıyorum” düşüncesi ile geliyor. Bu çocuğa matematikten önce matematiğin kolay olduğunu anlatmaya uğraşıyoruz. Bireyselleştirilmiş eğitime muhtaç öğrencilerin diğer öğrenciler ile aynı sınıfta olması çok büyük problem. Bu satırları yazarken şu an bir yandan da bu öğrenci ile uğraşıyorum. Derse ilgisi olmayan öğrenci defter kitap getirmiyor. Ders ile ilgilenmeyince de başka işler ile uğraşıyor, konuşuyor, diğer öğrencilerin dikkatini dağıtıyor.”

cevabını vermiştir. Katılımcı sınıf içerisinde istenmeyen davranışları belirtirken bireyselleştirilmiş eğitime muhtaç öğrencilerin en ciddi sorunlarından biri olduğunu belirtmiştir. Bu öğrencilerin eğitime ne tür etkilerinin olduğu tartışılabilir.

OÖ29 ise bu soruya

“Genelde matematik derslerine karşı ön yargı ve dönem dönem isteksizlik en büyük problemlerden biridir.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin isteksizlik davranışını dönemsel olarak sergilediklerini söylemektedir. Buna neden olan etkenlerin ne sebeplerle ortaya çıktığı belirlenebilir. Bunun için önlemler alınabilir.

OÖ32 kodlu katılımcı

“Öğrencilerimizde genel itibariyle derse karşı ilgisizlik var. Bu durumun en önemli nedeni derse karşı ön yargılarının bulunması ve dört işlemde yaşadıkları yetersizlik bulunuyor.”

Tablo 10. Ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	Kadın	Erkek
Konuşma, gürültü yapma	8	9
Kıskançlık	1	-
İlgisizlik	5	7
Önyargı	1	11
Dersin gereksizliğinden şikayet etme	2	-
Ödev yapmama	1	1
Derste başka şeylerle uğraşma	5	4
Beklentilerinin olmaması	2	1
Ön öğrenmelerin yetersiz olması	2	7
Kavga etmek	1	-
Disiplin sorunları, şiddet, el şakaları	3	4
Sıkılma	3	1
Öğretmeni dinlememe	1	3
Ders dışındaki zamanlarda çalışmama	1	3
Arkadaşlarını rahatsız etme,	3	3
Kıskançlık		
Derste ayağa kalkma	1	-
Not tutmama, yanlış not tutma	3	1
Anlamadığını sormama, sonradan söyleme	1	1
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	-	1
Dersi ciddiye almama, önemsememe	-	2
Ezberlemeye çalışma	1	1
Dersi anlayamama	1	1
Derse dikkat etmeme	-	1
İsteksizlik	-	3

Kadın öğretmenler en çok konuşma gürültü yapma, ilgisizlik, derste başka şeylerle uğraşma cevaplarını verirken erkek öğretmenler en çok ön yargı, konuşma ve derse ilgisizlik cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 11. Ortaokul öğretmenlerinin yaş değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	20-29 f	30-39 f	40+ f
Konuşma, gürültü yapma	9	7	1
Kıskançlık	1	-	-
İlgisizlik	5	5	2
Önyargı	2	9	1
Dersin gereksizliğinden şikâyet etme	1	1	-
Ödev yapmama	-	1	1
Derste başka şeylerle uğraşma	3	5	1
Beklentilerinin olmaması	-	3	-
Ön öğrenmelerin yetersiz olması	3	5	1
Kavga etmek	1	-	-
Disiplin sorunları, şiddet, el şakaları	4	2	1
Sıkılma	2	2	-
Öğretmeni dinlememe	3	2	-
Ders dışındaki zamanlarda çalışmama	2	2	-
Arkadaşlarını rahatsız etme,	5	1	-
Kıskançlık			
Derste ayağa kalkma	1	-	-
Not tutmama, yanlış not tutma	2	2	-
Anlamadığını sormama, sonradan söyleme	-	1	1
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	-	-	1
Dersi ciddiye almama, önemsememe	-	1	1
Ezberlemeye çalışma	1	1	-
Dersi anlayamama	1	1	-
Derse dikkat etmeme	-	1	-
İsteksizlik	1	2	-

Katılımcılardan 20-29 yaş aralığında olan öğretmenler sırayla en çok öğrencilerin kendi aralarında konuşmalarını ve gürültü yapmalarını, ilgisizliklerini, arkadaşlarını rahatsız edici davranışlarını, disiplin sorunlarını, derste başka şeylerle uğraşmalarını istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. 30-39 yaş aralığında olan katılımcı öğretmenler ise sırayla en çok önyargılı olmalarını, konuşma ve gürültü yapmalarını, ilgisizlik, derste başka şeylerle uğraşmalarını, ön öğrenmelerinin yetersizliğini ve beklentilerinin olmamasını istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir.

Katılımcı ortaokul öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar kıdem yılına göre tablodaki gibidir.

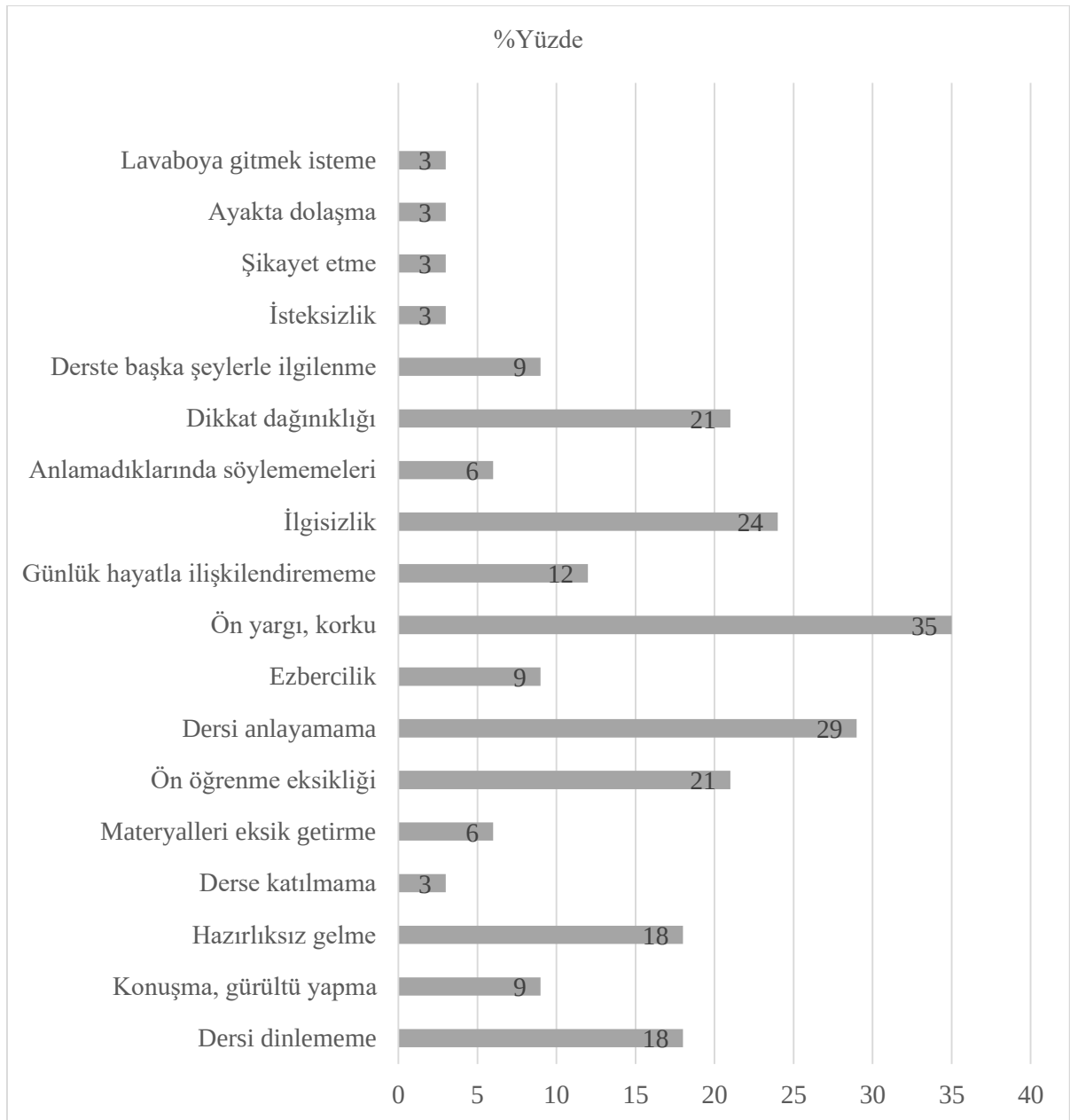
Tablo 12.Ortaokul öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	1-9 f	10+ f
Konuşma, gürültü yapma	11	6
Kıskançlık	1	-
İlgisizlik	9	3
Önyargı	4	8
Dersin gereksizliğinden şikayet etme	1	1
Ödev Yapmama	1	1
Derste başka şeylerle uğraşma	7	2
Beklentilerinin olmaması	2	1
Ön öğrenmelerin yetersiz olması	6	3
Kavga etmek	1	-
Disiplin sorunları, şiddet, el şakaları	4	3
Sıkılma	2	2
Öğretmeni dinlememe	2	2
Ders dışındaki zamanlarda çalışmama	2	2
Arkadaşlarını rahatsız etme,	5	1
Kıskançlık		
Derste ayağa kalkma	1	-
Not tutmama, yanlış not tutma	3	1
Anlamadığını sormama, sonradan söyleme	-	2
Günlük yaşamla ilişkilendirememe	-	1
Dersi ciddiye almama, önemsememe	1	1
Ezberlemeye çalışma	2	-
Dersi anlayamama	2	-
Derse dikkat etmeme	-	1
İsteksizlik	1	2

Katılımcı öğretmenlerimizden kıdemi 1-9 yıl arası olan öğretmenlerimiz istenmeyen davranışlar sorusuna en çok sırayla konuşma ve gürültü yapma, ilgisizlik, derste başka şeylerle uğraşma, ön öğrenmelerin yetersiz olması, arkadaşlarını rahatsız etme cevaplarını vermişlerdir. Kıdemi 10 ve üzeri yıl olan katılımcılar ise sırayla en çok derse ön yargı, konuşma ve gürültü yapma, ilgisizlik, ön öğrenmelerin yetersizliği, disiplin sorunları cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 13. Sınıf öğretmenlerinin birinci soruya verdikleri cevaplar

Kodlar	Cevaplar
Dersi dinlememe	İÖ1, İÖ6, İÖ12, İÖ15, İÖ19, İÖ20
Konuşma, gürültü yapma	İÖ1, İÖ20, İÖ33
Hazırlıksız gelme	İÖ1, İÖ5, İÖ6, İÖ7, İÖ15, İÖ19
Derse katılmama	İÖ1
Materyalleri eksik getirme	İÖ1, İÖ14
Ön öğrenme eksikliği	İÖ2, İÖ16, İÖ19, İÖ20, İÖ26, İÖ31, İÖ32
Dersi anlayamama,	İÖ2, İÖ10, İÖ12, İÖ16, İÖ19, İÖ20, İÖ21, İÖ27, İÖ29, İÖ31
Ezbercilik	İÖ3, İÖ11, İÖ29
Ön yargı, korku	İÖ4, İÖ5, İÖ7, İÖ8, İÖ10, İÖ15, İÖ17, İÖ18, İÖ20, İÖ25, İÖ28, İÖ34
Günlük hayatla ilişkilendirememe	İÖ4, İÖ5, İÖ29, İÖ31
İlgisizlik	İÖ5, İÖ10, İÖ17, İÖ19, İÖ20, İÖ25, İÖ30, İÖ34
Anlamadıklarında söylememeleri	İÖ6, İÖ15
Dikkat dağınıklığı, dikkat etmeme	İÖ1, İÖ6, İÖ10, İÖ14, İÖ22, İÖ23, İÖ27
Derste başka şeylerle ilgilenme	İÖ15, İÖ28, İÖ33
İsteksizlik	İÖ26
Şikâyet etme	İÖ33
Ayakta dolaşma	İÖ33
Lavaboya gitmek isteme	İÖ33

Şekil 3. Sınıf öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların dağılımı

Katılımcı sınıf öğretmenleri birinci soruya en çoktan aza sırayla ön yargı ve korku, dersi anlayamama, ilgisizlik, dikkat dağınıklığı, ön öğrenme eksikliği, hazırlıksız gelme, dersi dinlememe, günlük hayatla ilişkilendirememe, , konuşma, gürültü yapma, ezbercilik, derste başka şeylerle uğraşma, materyalleri eksik getirme, anlamadıklarında söylememeleri, derse katılmama, isteksizlik, şikâyet etme, ayakta dolaşma ve sürekli lavabo izni isteme davranışlarını söylemişlerdir.

Katılım gösteren öğretmenlerin birinci soruya verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir.

İÖ1 kodlu katılımcı

“Öğrencinin dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunması, öğrencinin dersi dinlememesi, öğrenciler arasında ders dışı konuşmalar olması, öğrencinin hazırlıksız gelmesi,

hazırlıksız gelen öğrencinin derse katılmaması, ders materyallerinin eksik olarak gelmesi.”

Cevabını vermiştir. Katılımcı öğretmen, daha çok öğrencilerin disiplin sorunu içeren davranışlarından rahatsız olduğunu göstermektedir.

İÖ3 kodlu katılımcı

“Ezberden problemleri yapmaya çalışıyorlar. Matematik cümlesi kurarak problemleri çözmüyorlar.”

Şeklinde yanıt vermiştir. Bu öğretmen matematik eğitiminde görülen bir istenmeyen davranıştan bahsetmektedir. Ezbercilik, yapılandırmacı eğitim yöntemlerine aykırı bir durumdur. Burada öğretmen bunun önüne geçebilmek için tedbirler almalıdır. Ayrıca öğrencilerin problem çözme basamaklarını tam olarak kavrayamaması sebebi ile matematik cümlesi kuramadıkları söylenebilir.

İÖ4 kodlu katılımcı

“Matematik dersinden korkmaları. İşlemleri günlük hayata geçirememesi”

Cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin önyargı sebebi ile öğrenemediklerini düşünüyor olabilir. Bununla birlikte dersin günlük hayatla ilişkilendirilmesinin faydalı olduğunu düşündüğü söylenebilir.

İÖ5 kodlu katılımcı öğretmen

“Öğrencilerin özellikle kavramlara karşı olan ilgisizlikleri. Genel bir problem olarak okuduklarını matematikle ilişkilendirememeleri. Ailelerin matematiğe karşı olumsuz tutumları yüzünden çocukların da matematiğe ön yargılı davranmaları. Ritmik saymalar, ay, yıl, hafta, gün vb. ezbere bilinmesi gereken kavramların yeterince tekrar yapılmadığı için öğrenilememesi. Ailelerin matematik adına bir beklentilerinin olmaması. Yeni müfredatta kazanımlar azaltılmış ama bunun aksi olarak konular artırılmış. Gelişimlerinin üzerinde konuların müfredatta bulunması.”

İÖ6 kodlu katılımcı

“Öğrencilerin az problem ve soru çözmeleri. Dersi dikkatle dinlememeleri. Anlamadıklarında bunu söylememeleri.”

yanıtını vermiştir. Öğretmen akademik olarak istenmeyen bir davranıştan bahsetmektedir. Öğrencilerin evde yeterince çalışmamalarını istenmeyen davranış olarak nitelendirmiştir. Ayrıca öğrencilerin anlamadıkları yerde sormamalarını öğrencilerin öğrenmelerinin sorumluluğunu almamaları olarak nitelendiriyor olabilir.

İÖ8 ise soruya

“Matematik dersine ön yargı ile yaklaşıyorlar. Birazda dersin sevilmesi öğretmene bağlı.”

Cevabını vermiştir. Öğrencilerin derse olan tutumunu öğrencilerle öğretmen arasındaki iletişime bağlıyor olabilir.

İÖ10 ise birinci soruya

“Soyut kavramların yeterince algılanamaması. Algılayamama sorununun tetiklediği derse karşı ön yargı ve yılgınlık. Dikkat dağınıklığı ve ilgi eksikliği (güdüleyememe).”

cevabını vermiştir. Öğrencilerin öğrenme sorununu sınıfta istenmeyen davranış olarak nitelendirmektedir. Bunun altında yatan farklı sebepleri öğrencilerle bireysel ilgilenerek bulabilir.

İÖ11 kodlu katılımcı

“Çocukların sadece ezber yöntemi yapması dolayısıyla problem çözme, düşünme ve pratiğe uygulamada yetersiz kalmaları büyük bir sıkıntı oluşturmaktadır.”

Şeklinde yanıt vermiştir. Burada katılımcı öğretmen ezberci eğitim yerine öğrencinin bilgiyi içselleştirdiği yapılandırmacı eğitim yöntemini uygulamak istemektedir. Öğrencilerin özellikle de problem çözme için gerekli basamakları takip etmemesine yönelmektedir.

İÖ12 ise aynı soruya

“Bu derste karşılaştığım en büyük sorun anlamayan öğrenciler. İşlediğim konuya göre sınıfta materyal azlığında ikinci sorun. Dinlemeyen veya dinliyor görünen öğrenciler de başka bir sorun.

cevabını vermiştir. Öğretmen sınıf içerisinde verilen eğitimin öğrenciler tarafından anlaşılmadığını akademik bir davranış sorunu olarak görmektedir.

İÖ14 birinci soruya

“Öğrenci dikkatinin dağınık olması. Materyal eksikliği. Bütün öğrencilerin materyalleri kullanmak istemesi ve buna ders saatinin yeterli olmaması.”

Şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcı sınıfta istenmeyen bir davranış olarak dikkat dağınıklığından bahsetmektedir. Bununla beraber ders için ayrılan sürenin bireyselleştirilmiş eğitim için yeterli olmamasını her öğrencinin materyal kullanmak istemesine bağlamaktadır.

İÖ15 ise

“Matematiğe karşı korku, ürküntü, yapamayacağını düşünme, yeterince alıştırma yapmama, okulda yapılan çalışmaları evde tekrar etmeme, ders anlatılırken gerekli dinlemenin olmaması, anlaşılmayan sorunun öğretmene sorulmaması, öğretmen ders anlatırken başka şeylerle ilgilenme gibi etmenler.”

cevabını vermiştir.

İÖ 16

“Soyut kavramları öğrenciler anlamakta zorlanıyor. Dört işlemi yaparken çözme basamaklarını uygulamakta zorlanıyorlar. Bu bütün öğrenciler için geçerli değil. Soruları kavrayıp işlem basamaklarını uygulayan öğrencilerimiz de var.”

İÖ17

“Öğrenciler, matematik dersine önyargıyla yaklaşmaktadırlar. Başaramayacaklarını, çok zor olduğunu düşünürler. Derse karşı ilgisizlik, çalışmama ve öğrenilmiş çaresizlik yaşanır.”

İÖ18

“Matematik dersine öğrenci ve veliler ön yargılı davranmakta ve öğrenciler zor olduğunu (ailelerinin davranışlarından etkilenerek) düşünüyorlar. Zor olduğuna inandıkları içinde kendilerine güven duymuyorlar.”

İÖ19

“Öğrencilerin soyut kavramları anlaması oldukça zor oluyor. Derse karşı olan ilgi azlığı, evde tekrar yapmama, sınıfta öğretmeni yeteri kadar dinlememe. Geçmişe dönük bir tekrarın yapılmadığı için konuların hemen unutulması. Zihinden yapılması gereken işlemlerde zorluk çekilmesi”

İÖ20

“1. Derse olan ilgi azlığı. 2. Öğrencilerin soyut kavramları somutlaştırmakta güçlük çekmesi. 3. Konuları anlamakta güçlük çekilmesi bundan kaynaklı dersi dinlememe 4. Zihinden işlem yapamama 5. Problem kurma ve çözme yeteneğinin sınıfın nerdeyse %5 inde olması 6. Matematik konusunda zor genel yargısının öğrencinin kafasında olması 7. Matematiği anlayan öğrencinin kendini derse çok kaptırması, her şeyi biliyor gibi düşünüp, az dinleme, çok konuşma söz almadan cevap verme ve anlamayanlara karşı olumsuz tutumu.”

İÖ23

“Öğrencilerde bazen dikkat dağınıklığı oluyor. Dikkatini tam toplayamayan öğrenci

konuyu anlayamıyor.”

İÖ25

“Matematik derslerine karşı genel olarak olumsuz bir tutum var. Zor olduğu, başarısız olunacağı gibi bir takım kanaatler oluşuyor. Bu da derse karşı ilgiyi azaltıyor.”

İÖ27

“Matematik konuları sayılara dayalı olduğu için soyut kalıyor. Okulda materyal ve fiziki şartlar yetersiz. Öğrencilerin dikkat sorunu oluyor. Konuyu pekiştirmek için her öğrenciye yeterli alıştırma çalışması yapmak için zaman yetmiyor.”

İÖ30

“Matematik problemlerini okumadan istenilen ne, verilen ne soruları anlamadan cevabı kafadan uydurmaları. Soruyu tam okumamaları düşünmemeleri. Derse ilgisiz olmaları.”

İÖ33

“Arkadaşları şikayet etme. Derste sürekli kalem açma. Sınıfta dolaşma, yerinde oturmama. Sık sık tuvalet izni isteme. Ders dışı şeylerle uğraşma.”

cevabını vermiştir. Katılımcı öğretmen genel olarak karşılaştığı davranış sorunlarından bahsetmektedir.

İÖ34

“Öğrencilerin derse karşı ilgisizlikleri, derse karşı olumsuz bir tutum sergilemeleri ve bu tutumların ders başarısını etkilemesi”

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevapların cinsiyete göre sınıflandırması Tablo 14’deki gibidir.

Tablo 14. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	Kadın f	Erkek f
Dersi dinlememe	4	2
Konuşma, gürültü yapma	2	1
Hazırlıksız gelme	2	4
Derse katılmama	1	-
Materyalleri eksik getirme	2	-
Ön öğrenme eksikliği	4	3
Dersi anlayamama,	5	5
Ezbercilik	2	1
Ön yargı, korku	7	5
Günlük hayatla ilişkilendirememe	-	4
İlgisizlik	5	3
Anlamadıklarında söylememeleri	-	2
Dikkat dağınıklığı, dikkat etmeme	4	3
Derste başka şeylerle ilgilenme	1	2
İsteksizlik	1	-
Şikâyet etme	1	-
Ayakta dolaşma	1	-
Lavaboya gitmek isteme	1	-

Tabloya göre birinci soruya kadın sınıf öğretmenleri en çok ön yargı, korku, dersi anlayamama, ilgisizlik, dersi dinlememe, ön öğrenme eksikliğinden kaynaklı sorunlar, derse dikkat etmeme cevaplarını vermiştir. Erkek sınıf öğretmenleri ise dersi anlayamama, ön yargı korku, derse hazırlıksız gelme ve günlük hayatla ilişkilendirememe cevaplarını vermiştir.

Tablo 15. Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	20-34 f	35-44 f	45+ f
Dersi dinlememe	1	3	2
Konuşma, gürültü yapma	1	1	1
Hazırlıksız gelme	2	2	2
Derse katılmama	1	-	-
Materyalleri eksik getirme	1	1	-
Ön öğrenme eksikliği	2	5	-
Dersi anlayamama	5	5	-
Ezbercilik	1	1	1
Ön yargı, korku	6	3	3
Günlük hayatla ilişkilendirememe	1	3	-
İlgisizlik	4	3	1
Anlamadıklarında söylememeleri	-	-	2
Dikkat dağınıklığı, dikkat etmeme	4	1	2
Derste başka şeylerle ilgilenme	1	-	2
İsteksizlik	-	1	1
Şikâyet etme	-	-	1
Ayakta dolaşma	-	-	1
Lavaboya gitmek isteme	-	-	1

Tablo 15’de görüldüğü gibi 20-34 yaş grubunda bulunan öğretmenlerin en çok

verdikleri cevap ön yargı ve korku, dersi anlayamama, ilgisizlik, derse dikkatini vermemedir. 35-44 yaş aralığındaki öğretmenlerin ise en çok verdikleri cevap dersi anlayamama, ön öğrenme eksikliği, günlük hayatla ilişkilendirememe, ilgisizlik, ön yargı korku olmuştur. 45 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin ise en çok verdikleri cevap ön yargı korku, anlamadıklarında söylememeleri, derste başka şeylerle ilgilenme ve derse dikkatini vermemektir.Çapri, Balcı,ve Çelikkaleli (2010) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin yaşlarının yükseldikçe istenmeyen davranışla karşılaşma durumlarının azaldığını tespit etmişlerdir. Bunun sebebi olarak öğretmenlerin tecrübelerinin arttıkça sınıf yönetimi becerilerinin de geliştiği söylenebilir.

Tablo 16. Sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre birinci soruya cevapları

Kodlar	1-14	15+
Dersi dinlememe	2	4
Konuşma, gürültü yapma	1	2
Hazırlıksız gelme	3	3
Derse katılmama	1	-
Materyalleri eksik getirme	1	1
Ön öğrenme eksikliği	3	4
Dersi anlayamama,	6	4
Ezbercilik	2	1
Ön yargı, korku	7	5
Günlük hayatla ilişkilendirememe	3	1
İlgisizlik	4	4
Anlamadıklarında söylememeleri	1	1
Dikkat dağınıklığı, dikkat etmeme	4	3
Derste başka şeylerle ilgilenme	2	1
İsteksizlik	1	-
Şikâyet etme	-	1
Ayakta dolaşma	-	1
Lavaboya gitmek isteme	-	1

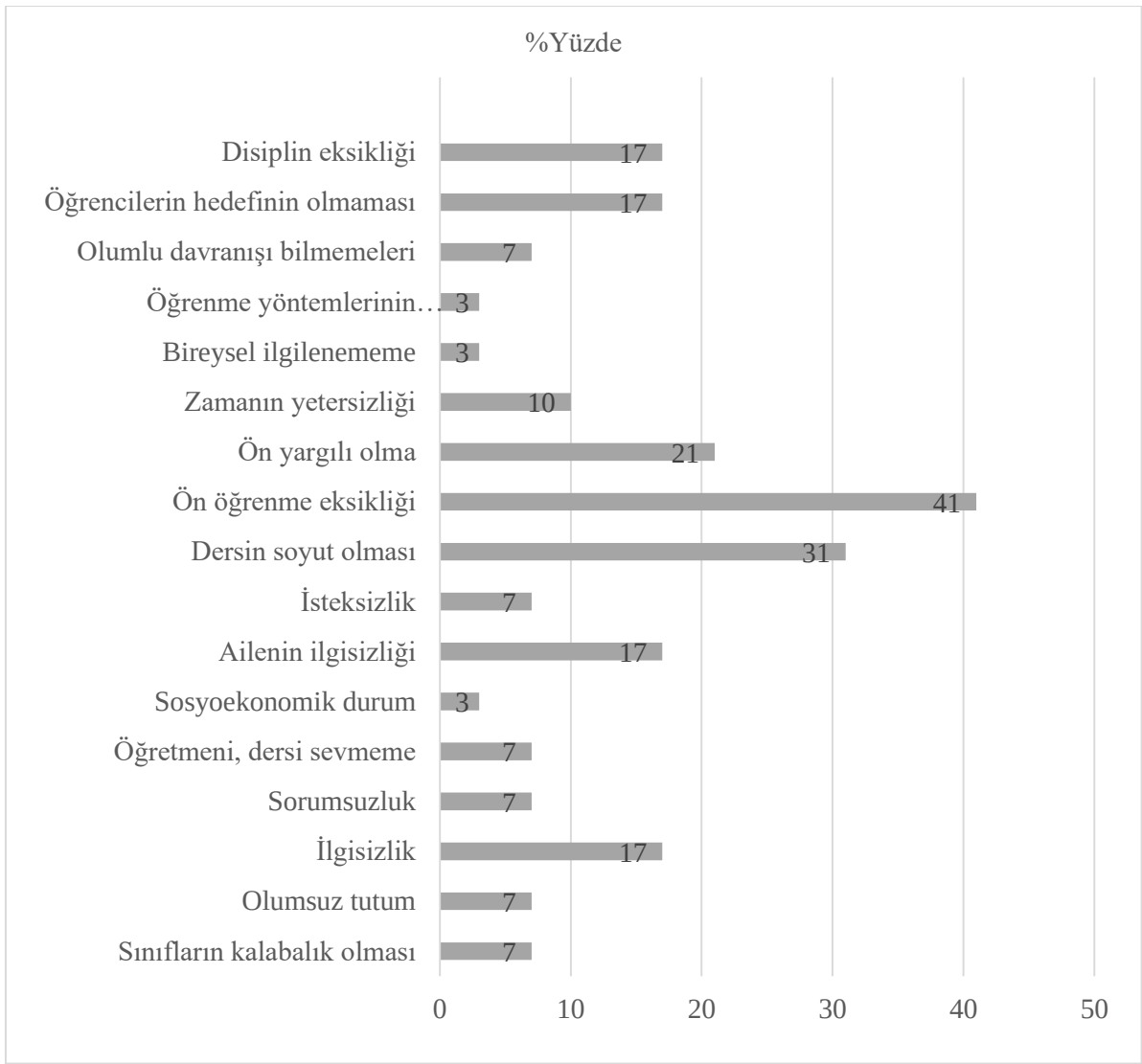
Katılımcı ilköğretim öğretmenlerinden 1-14 yıl arasında olanlar en çok ön yargı ve korku, dersi anlayamama, ilgisizlik, dikkat dağınıklığı, dikkat etmeme, günlük hayatla ilişkilendirmeme, ön öğrenme eksikliği ve derse hazırlıksız gelme davranışlarını söylemiştir. 15 ve üzeri yıl arasında olanlar ise en çok ön yargı ve korku, dersi dinlememe, ön öğrenme eksikliği, dersi anlayamama, ilgisizlik, dikkat dağınıklığı, hazırlıksız gelme davranışlarını belirtmişlerdir.

İstenmeyen Davranışların Sebeplerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

İstenmeyen davranışların sebeplerini belirlemeye yönelik olarak öğretmenlere “Size göre matematik dersinde ortaya çıkan bu davranışlar hangi sebeplerle ortaya çıkmaktadır?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplara göre Tablo 17 oluşturulmuştur.

Tablo 17. *Lise öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar*

Kodlar	Cevaplar
Sınıfların kalabalık olması	LÖ1, LÖ14,
Olumsuz tutum	LÖ1, LÖ3
İlgisizlik	LÖ2, LÖ9, LÖ10, LÖ14, LÖ15
Sorumsuzluk	LÖ2, LÖ20
Öğretmeni, dersi sevmeme	LÖ3, LÖ18
Sosyoekonomik durum	LÖ4
Ailenin İlgisizliği	LÖ4, LÖ8, LÖ20, LÖ21, LÖ23
İsteksizlik	LÖ4, LÖ18
Dersin soyut olması	LÖ5, LÖ10, LÖ11, LÖ12, LÖ15, LÖ16, LÖ25, LÖ26, LÖ28
Ön öğrenme eksikliği	LÖ5, LÖ7, LÖ10, LÖ13, LÖ17, LÖ21, LÖ22, LÖ23, LÖ24, LÖ26, LÖ29
Ön yargılı olma	LÖ5, LÖ7, LÖ9, LÖ11, LÖ12, LÖ26
Zamanın yetersizliği	LÖ8, LÖ14, LÖ19
Bireysel ilgilenememe	LÖ12
Öğrenme yöntemlerinin kullanılamaması	LÖ12
Olumlu davranışı bilmemeleri	LÖ15, LÖ21
Öğrencilerin hedefinin olmaması	LÖ14, LÖ16, LÖ17, LÖ22, LÖ23,
Disiplin eksikliği	LÖ14, LÖ16, LÖ21, LÖ23, LÖ27

Şekil 4. Lise matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların nedenlerinin dağılımı

Lise matematik öğretmenleri, öğrencilerin istenmeyen davranışları göstermelerinin sebeplerini tablodaki gibi düşünmektedir. Buna göre öğretmenler bu davranışların en çok ortaya çıkma sebebi olarak %41 oranında ön öğrenmelerin yetersiz olması olarak görmektedir. Öğretmenler öğrencilerin alt yapı eksikliği sebebi ile yeni konuları öğrenemediklerinin farkındadır. Bununla beraber öğrencilerin dersi anlamadıkları için sıkıldıklarının ve sıkılınca olumsuz davranışları gösterdiklerini belirtmektedir. Öğretmenler konuyu öğrencilere öğretmekte başarısız olunca nasıl olsa altyapıları yok şeklinde de düşünüyor olabilirler. Diğer taraftan %31 oranında ise dersin soyut bir programa sahip olması sebebi ile istenmeyen davranışların ortaya çıktığını düşünmektedirler. Bu durum matematik dersinin hayal gücü ile alakalı olduğunu düşünmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bununla birlikte lise matematik müfredatı günlük hayattan uzak da olabilir. Öğrencilerin zihinsel gelişimlerinin dersin soyut yapısını anlamak için yeterli olmadığını düşündükleri için de böyle düşünüyor olabilirler. Öğretmenler öğrencilerin derse önyargı ile yaklaştıklarını

düşünmektedir. Bunun sebebi öğrencilerin derse olan tutumunun değişmesinin sınıf yönetimi açısından önemli olması olabilir. Öğretmenler öğrencilerin disiplin eksikliğinin olduğunu da belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazı davranışları dikkat çekmek için yaptıklarını düşündüklerinden kaynaklanıyor olabilir. Öğrencilerin okulda biraz korku içerisinde bulunmasını istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bu da otoriter olmak ve öğrencilerin her istediklerini sorgusuz sualsiz yapmalarını istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bunun yerine öğrencilerin bir otorite tanımamak ve üstünlük göstermek istemesi sonucu yapılan taşkınlıkların öğretmenleri rahatsız ettiği de söylenebilir. Diğer bir madde de ise öğrencilerin herhangi bir hedefinin bulunmaması istenmeyen davranışların sebebi olarak görülmektedir. Başarmak için herhangi bir hedefi bulunmayan öğrenciler dersi anlamlı bulmayacaktır. Burada öğretmenin dersi ders için öğretmediği görüşüne sahip olduğu çıkarılabilir. Öğretmenlerin bile matematik dersini sadece hedefe ulaşmak için sınavlardan yüksek puan almaya yarayan bir araç olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır. Diğer bir maddede ise öğretmenler ailenin ilgisizliğini olumsuz davranışların bir sebebi olarak yansıtmıştır. Öğretmenler öğrencinin bazı davranışlarının yalnızca aile desteği ile değiştirilebileceğini düşünüyor olabilir. Sınıfa getirilen davranışın aile içerisinde öğrenciye öğretildiğini düşünüyor olabilirler. Öğretmenler öğrencilerin matematik dersine olan ilgilerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Derse girişte önemli bir basamak olan ilgiyi ve dikkati üzerine toplama basamağını iyi yapamadıkları için böyle bir durum ortaya çıkıyor olabilir. Bir diğer maddede ise öğretmenler öğrencilerin olumlu davranışı bilmediklerini söylemişlerdir. Bu durum öğretmenin öğrenciyi anlamaya çalıştığının bir göstergesi olabilir. Zaten istenmeyen davranışı tanımlamanın güçlüğü de buradan kaynaklanıyor olabilir. Öğrencinin, herhangi bir öğretmenin dersinde gösterdiği bir davranış olumsuz karşılanmıyor hatta belki sempati topluyorsa bu davranışı göstermeye devam eder. Ancak bu davranışın istenmeyen olarak gören öğretmenlerin dersinde ortaya çıkması durumu öğrencinin davranışı olumlu ya da olumsuz görmesinde karışıklığa sebep olabilir. Öğretmenler öğrencilerin dersi ya da öğretmeni sevmeme durumunun da istenmeyen davranışlara sebep olabileceğini düşünmektedir. Bunun da yine derse olan tutumla ilgili olduğu söylenebilir. Öğretmenler kendilerini ya da derslerini sevdiğini hissettiği kişilerin derste daha başarılı olduklarını düşünüyor olabilirler.

Lise matematik öğretmenlerinin istenmeyen davranışların sebeplerine yönelik olarak sorduğumuz soruya verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Katılımcı LÖ1 kodlu öğretmen birinci soruya

“Sınıflarımız çok kalabalık bu yüzden yüzde yüz öğrenci hakimiyeti sağlanamıyor.

Birde öğrencinin geçmiş senelerde matematik dersine karşı olumsuz tutumu.”

cevabını vermiştir. Öğretmen sınıf yönetimi konusunda sorun yaşadığını açıkça belirtmiştir. Bunun sebebini sınıf mevcudunun fazla olmasına bağlamıştır. Ayrıca öğrencinin geçmişine dair yorum yapmaktadır. Bu da öğrenci üzerine bir varsayım olarak görülmektedir. Çünkü öğrencilerin geçmişlerini bilmesi mümkün değildir.

Katılımcılardan LÖ3 kodlu öğretmen soruya

“Matematiği anlayamadıklarından dersi sevmiyorlar. Ama dersi anlayamamaları çoğu zaman matematik öğretmenini sevmemesinden veya öğretmenin dersi öğrencinin seviyesine göre anlatmamasından kaynaklanıyor. Şimdiye kadar ki gözlemlerim hep bu yöndedir.”

şeklinde cevap vermiştir. Burada öğretmenin öğrencilerde derse karşı tutumu ne kadar ciddiye aldığı anlaşılmaktadır. Ancak tutumu dersi ya da öğretmeni sevmekle eşdeğer görmektedir. Aynı zamanda öğretmen dersin anlaşılmamasının sebeplerini sadece öğrenciye değil öğretmene de dayandırmaktadır. Öğretmenin öğrencinin hazır bulunuşluğunu dikkate alması gerektiğinden bahsetmektedir.

LÖ5 kodlu öğretmen ise bu soruya

“Dersin soyut olması özellikle lise düzeyinde ileri matematik konuları, kavranması güç konular”

cevabını vererek istenmeyen davranışların tek nedeni olarak matematik dersinin içeriğini göstermektedir.

LÖ8 kodlu öğretmen ise

“Zamanın kısıtlı olması. Her öğrencinin her konuda örnek yapmaya yetişememesi. Her gün matematik çalışmayı amaç olarak görmemeleri bu konuda ailelerin yeterince bilinçli olmaması”

şeklinde cevap vermiştir. Öğretmen öğrencilere verilen eğitimin bireysel hıza göre ayarlanamamasından yakınmaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim için daha çok zaman verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin okul dışında ciddi ders çalışmaları gerektiğini belirtmiştir. Çocukların okul dışında matematik çalışmak için ayırdıkları süreyi ailelerin kontrol etmediklerini ve bu bilince sahip olmadıklarını da eklemiştir.

LÖ12 ise

“Matematik biliminin yapı itibariyle anlaşılmasının gerçek anlamda zor olması. Ön

yargıların zor yıkılması. Doğru öğrenme yöntemlerinin kullanılmaması. Bireysel olarak öğrencilerle ilgilenilmemesi.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrenme yöntemlerinin önemine dikkat çekmiştir. Öğrenme yöntemlerini değiştirmenin ders üzerinde etkisi olacağının farkındadır. Bireyselleştirilmiş eğitimin gerekliliğini düşünmektedir.

LÖ15 kodlu öğretmen

“Öğrencilerin kendi aralarında konuşmayı alışkanlık haline getirmeleri ve bu durumun istenmeyen bir durum olduğunun farkında olmamaları. Matematiğin doğasından gelen zorluk sebebiyle matematiğe ilgisiz olmaları ”

cevabını vermiştir. Öğretmen istenmeyen davranışa öğrencileri anlayarak bir cevap vermiştir. Burada esas olan istemeyen davranışın öğrencinin dünyasında da olumsuz davranış olarak yer almasıdır. Böylece öğrenci öğretmen ile işbirliğine gidecek ve olumsuz davranışlar ortadan kalkacaktır.

LÖ16 kodlu öğretmen

“Öğrencilerin temeldeki açıklarından ve ortaöğretim sınıf geçmenin kolay olmasındandır” cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin sınıf tekrarı ile konuları tam öğrenmeden bir üst sınıfa geçmemeleri gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanında öğrencilerin sınıfta kalma korkusu ile ders çalışmaya motive olacaklarını düşünüyor da olabilir.

LÖ21 kodlu katılımcı

“Derste ortaya çıkan olumsuz davranışların temelinde öğrencinin ilköğretimde görmüş olduğu yetersiz eğitimden kaynaklandığına inanmaktayım. Bunu biraz daha açar isem, bizim karşılaştığımız olumsuz davranışlar bir anda ortaya çıkmış olan davranışlar değildir. Bu davranışlar daha önceden ortaya çıkmış ancak buna yönelik herhangi bir çözüm ortaya konmadığından bizlere kadar artarak devam etmiştir. Ortaya çıkan bu davranışlar ilköğretimde okul ve aile işbirliği temelinde tartışılıp çözüm aranması durumunda istenmeyen davranışların hepsi ortadan kalkmasa bile minimum düzeye inecektir.”

cevabını vermiştir. Burada her olumsuz davranışı ortaya çıktığı anda söndürmenin daha kolay ve etkili olacağını belirtmiştir. Öğrencinin ilköğretim hayatındaki olumsuz davranışları liseye taşımaması gerektiğini düşünmektedir.

LÖ25

“Matematik dersini sosyal hayatı ile bağdaştıramadığı için bu bilgilerin işe

yaramayacağı psikolojisi”

demıştır. Burada öğrencilerin öğrenme ihtiyacını ve gerekliliğini bilmediklerinden bir yakınma vardır. Ancak dersin işe yararlılığını gösterecek olan kişinin kendisi olacağından habersizdir.

LÖ27 ise soruya

“Teknolojinin bilinçsiz bir şekilde kullanılmasının ve kıyafet serbestisinin aşırıya kaçılmasının bir sonucudur.”

cevabını vermiştir. Burada öğretmen teknolojik gelişmelerin öğrencilerin hayatlarına kontrolsüz girişinden yakınmaktadır.

Lise matematik öğretmenlerinin istenmeyen davranışların sebepleri görüşlerinin cinsiyete göre gruplanması aşağıdaki gibidir.

Tablo 18. *Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci soruya cevapları*

Cinsiyet Kodlar	Kadın f	Erkek f
Sınıfların kalabalık olması	2	-
Olumsuz tutum	2	-
İlgisizlik	4	1
Sorumsuzluk	1	1
Öğretmeni, dersi sevmeme	1	1
Sosyoekonomik durum	1	-
Ailenin İlgisizliği	2	3
İsteksizlik	1	1
Dersin soyut olması	4	5
Ön öğrenme eksikliği	4	8
Ön yargılı olma	4	2
Zamanın yetersizliği	2	1
Bireysel ilgilenememe	1	-
Öğrenme yöntemlerinin kullanılamaması	1	-
Olumlu davranışı bilmemeleri	-	2
Öğrencilerin hedefinin olmaması	1	4
Disiplin eksikliği	1	4

Cevaplara göre kadın öğretmenler, öğrencilerin derse ilgisizliğinden daha çok yakınmaktadır. Bu durum kadın öğretmenlerin otoriteyi sağlayamamasından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü öğretmen sınıf içerisinde öğrencilerin ilgisini de toplamak durumundadır. Elbette bu sınıf yönetimi becerisi ile de ilgili bir durumdur. Erkek öğretmenler ise öğrencilerin ön öğrenme eksiklerinin istenmeyen davranışları daha çok tetiklediğini düşünmektedir. Bunun sebebi ise erkek öğretmenlerin öğrencilerin dersi anlamamalarının nedeni olarak yine öğrencileri görmeleri olabilir. Bunun yerine erkek öğretmenlerin öğrencilerle daha etkili şekilde bireysel ilgilenabildiği ve böylece öğrenme eksiklerini daha iyi

tespit ettikleri söylenebilir. Yine öğrencilerin olumlu davranışı bilmemesi durumunu sadece erkek öğretmenlerin söylemiş olması da erkek öğretmenlerin öğrencilerin ne düşündüğü ile ilgili fikirlerinin fazla olduğunu göstermektedir. Bu da bireysel olarak daha çok ilgilenebildiklerinin başka bir delili olabilir. Öğrencilerin herhangi bir hedefinin olmaması durumu da erkek öğretmenlerin daha çok öne çıkardığı bir sebeptir. Bu erkek öğretmenlerin öğrencilerin iş hayatı için endişelenmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Kadın öğretmenlere oranla çalışma ve para kazanma durumlarını daha ciddiye aldıklarını gösterebilir. Diğer bir madde de ise erkek öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen davranışların sebebi olarak disiplin eksikliğini söylemesidir. Erkek öğretmenler otoriteyi ve sınıf yönetimini daha fazla ciddiye aldıkları için böyle bir yaklaşım içinde olabilirler. Erkek öğretmenlerin daha kontrolcü olduklarını gösterebilir. Kadın öğretmenlerin ise disiplin sorunlarını daha fazla görmezden geldikleri söylenebilir.

Lise matematik öğretmenlerinin yaş gruplarına göre istenmeyen davranışların sebepleri sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. *Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre ikinci soruya cevapları*

Kodlar	20-29 f	30-39 f	40+ f
Sınıfların kalabalık olması	1	1	-
Olumsuz tutum	1	1	-
İlgisizlik	2	2	-
Sorumsuzluk	-	2	-
Öğretmeni, dersi sevmeme	1	-	1
Sosyoekonomik durum	1	-	-
Ailenin İlgisizliği	3	2	-
İsteksizlik	1	-	1
Dersin soyut olması	4	5	-
Ön öğrenme eksikliği	3	5	3
Ön yargılı olma	3	3	-
Zamanın yetersizliği	2	-	1
Bireysel ilgilenememe	1	-	-
Öğrenme yöntemlerinin kullanılamaması	1	-	-
Olumlu davranışı bilmemeleri	1	1	-
Öğrencilerin hedefinin olmaması	2	2	1
Disiplin eksikliği	1	2	1

Tabloda görüldüğü gibi 20-29 yaş arasında olan katılımcılarımız en çok dersin soyut olması, ardından ailenin ilgisizliği, ön yargılı olma ve ön öğrenmelerin eksikliği maddelerini istenmeyen davranışların nedeni olarak görmektedir. 30-39 yaş aralığına sahip katılımcılarda en çok dersin soyut olması ve ön öğrenmelerin eksikliği maddelerini ardından önyargılı olma maddesini istenmeyen davranışların nedeni olarak görmektedir. 40 ve üzeri yaş grubunda bulunan katılımcılar ise öğrencilerin istenmeyen davranışlarının sebebi olarak en çok ön

öğrenmelerin eksikliğini göstermektedir. İleri yaş grubuna sahip öğretmenlerin sınıf mevcudundan şikâyetçi olmadıkları görülmektedir. Bunun sebebi mesleğin şartlarını kabullenmiş olmaları olabilir. Bununla beraber sınıf yönetiminde sınıf mevcudunun önemli bir faktör olmadığını düşünüyor da olabilirler. Olumsuz tutum ve önyargı faktörlerinin birbirlerine benzer olduğunu ele alarak yorumlayacak olursak her iki durumdan da genç öğretmenlerin daha rahatsız olduğunu görebiliriz. Bunun sebebi öğrencilerle yaş farkının çok olmaması ve öğrencilerle daha rahat iletişim kurarak tutum ve önyargılarının farkına varmaları olabilir. Yine ailenin ilgisizliği durumunu da genç öğretmenlerin daha çok sorun ettiğini görmekteyiz. Bu da yine tecrübeli öğretmenlerimizin mesleğin şartlarını ve toplumsal bakış açısını kabullendiklerinden olabilir. Katılımcılardan yaşı daha genç olan öğretmenler dersin yapısı ve soyut olmasını istenmeyen davranışların sebebi olarak görmektedir. Bu da lise matematik programını ve müfredatına eleştirili baktıklarını gösterebilir. 20-29 yaş grubu öğretmenlerin zamanın yetersizliğinden yakındıkları söylenebilir. Diğer yaş gruplarında böyle bir şikâyetin olmaması tecrübeli öğretmenlerin zamanı daha etkili ve verimli kullandıklarını gösterebilir. Öğrencilerin herhangi bir hedeflerinin olmaması ve öğrencilerdeki disiplin eksikliği bulunması düşüncesinde belirli bir fark görülmemektedir. Her yaş aralığının ortak sorun kabul ettiği durumlar olarak düşünülebilir.

Lise matematik öğretmenlerinden çalışmamıza katılım sağlayanların kıdem yılına göre istenmeyen davranışların nedenleri ile ilgili görüşleri Tablo 20'deki gibidir.

Tablo 20. *Lise öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre ikinci soruya cevapları*

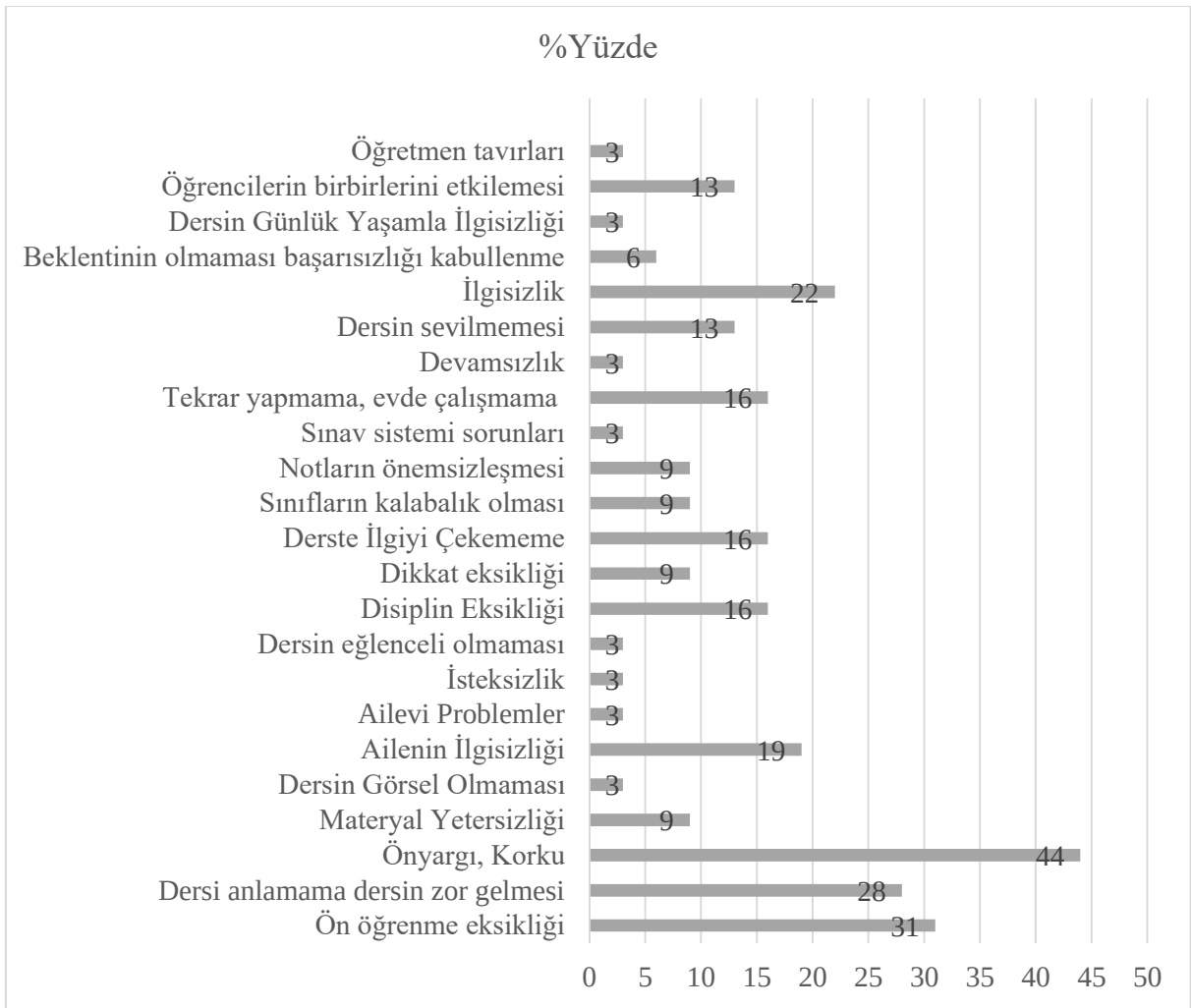
Kodlar	1-9 f	10+ f
Sınıfların kalabalık olması	2	-
Olumsuz tutum	2	-
İlgisizlik	4	1
Sorumsuzluk	-	2
Öğretmeni, dersi sevmeme	1	1
Sosyoekonomik durum	1	-
Ailenin ilgisizliği	3	2
İsteksizlik	1	1
Dersin soyut olması	6	3
Ön öğrenme eksikliği	5	11
Ön yargılı olma	5	1
Zamanın yetersizliği	2	1
Bireysel ilgilenememe	1	-
Öğrenme yöntemlerinin kullanılamaması	1	-
Olumlu davranışı bilmemeleri	1	1
Öğrencilerin hedefinin olmaması	2	3
Disiplin eksikliği	2	3

Katılımcıları 1-9 yıllık kıdeme sahip ve 10 ve üzeri yıl kıdeme sahip olmak üzere iki

grupta topladık.1-9 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerimiz en çok dersin soyut olması, ön öğrenmelerin yetersizliği ve öğrencilerde bulunan ön yargıların ders içerisinde ortaya çıkan istenmeyen davranışların nedeni olduğunu düşünmektedir. Bunları ailenin ilgisizliği ve öğrencinin derse ilgisizliği takip etmektedir. 10 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenlerimiz ise istenmeyen davranışların sebebi olarak en çok ön öğrenmelerin eksikliğini belirtmişlerdir. Bunun ardından dersin soyut olması, öğrencilerin hedefinin olmaması ve disiplin eksikliği gelmektedir.

Tablo 21.Ortaokul öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar

Kodlar	Cevaplar
Ön öğrenme eksikliği	OÖ1, OÖ3, OÖ8, OÖ12, OÖ13, OÖ18, OÖ21, OÖ24, OÖ29, OÖ32
Dersi anlamama dersin zor gelmesi	OÖ1, OÖ3, OÖ10, OÖ11, OÖ12, OÖ14, OÖ15, OÖ16, OÖ19, OÖ29, OÖ31
Önyargı, korku	OÖ2, OÖ6, OÖ12, OÖ14, OÖ15, OÖ16, OÖ18, OÖ19, OÖ21, OÖ22, OÖ23, OÖ24, OÖ31, OÖ32
Materyal yetersizliği	OÖ2, OÖ8, OÖ24
Dersin görsel olmaması	OÖ2
Ailenin ilgisizliği	OÖ3, OÖ6, OÖ19, OÖ20, OÖ30, OÖ32
Ailevi problemler	OÖ3,
İsteksizlik	OÖ4,
Dersin eğlenceli olmaması	OÖ5,
Disiplin eksikliği	OÖ4, OÖ5, OÖ17, OÖ20, OÖ30
Dikkat eksikliği	OÖ6, OÖ17, OÖ23
Derste ilgiyi çekememe	OÖ5, OÖ7, OÖ9, OÖ10, OÖ11,
Sınıfların kalabalık olması	OÖ7, OÖ8, OÖ26
Notların önemsizleşmesi	OÖ7, OÖ21, OÖ30
Sınav sistemi sorunları	OÖ8
Tekrar yapmama, evde çalışmama	OÖ12, OÖ16, OÖ18, OÖ26, OÖ31,
Devamsızlık	OÖ18
Dersin sevilmemesi	OÖ19, OÖ20, OÖ24, OÖ27
İlgisizlik	OÖ1, OÖ9, OÖ10, OÖ17, OÖ20, OÖ23, OÖ31
Beklentinin olmaması başarısızlığı kabullenme	OÖ6, OÖ20,
Dersin günlük yaşamla ilgisizliği	OÖ21,
Öğrencilerin birbirlerini etkilemesi	OÖ8, OÖ10, OÖ13, OÖ18
Öğretmen tavırları	OÖ20

Şekil 5.Ortaokul matematik öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların nedenleri

Araştırmaya katılım gösteren ortaokul matematik öğretmenlerinin derslerde karşılaştıkları istenmeyen davranışların sebepleri sorusuna verdikleri cevaplar tablo ve şekildeki gibidir. Burada katılımcılar derste karşılaşılan istenmeyen davranışların sebebi olarak %44 oranında ön yargı ve matematik korkusu, %31 ön öğrenme eksikliği, %28 dersi anlamama, dersin zor gelmesi, %22 ilgisizlik, %19 ailenin öğrenci ile ilgilenmemesi, %16 evde tekrar yapmama, derste ilgi çekmede başarısız olunması, disiplin eksikliği, %13 öğrencilerin birbirlerini olumsuz etkilemesi, %13 dersin sevilmemesi olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin ikinci soruya verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir.

OÖ1 kodlu katılımcı ikinci soruya

“Bir konu işlenirken onunla ilgili gerekli önbilginin olmaması. Öğrenciler konuları anlamayınca canları sıkılıyor. Canları sıkılan öğrencilerde ilgisizlik artıyor ve kendi aralarında konuşmaya başlıyorlar.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin derse muhatap olmadıkları için derse dahil

olmadıklarının farkındadır. Böyle öğrencilerin de ister istemez olumsuz davranışlar sergilediğini düşünüyor olabilir.

OÖ2 kodlu katılımcı ikinci soruya

“Matematik dersine karşı zor olduğu önyargısı olduğu için öğrencilerin olumsuz davranışlar sergilediğini düşünüyorum. Ayrıca derslerde daha fazla materyal bulunan matematik laboratuvarları olması gerektiğine inanıyorum. Dersler daha görsel algıya yönelik olmalı.”

şeklinde cevap vermiştir. Katılımcı matematik dersinde görselliğin öğrencilerde daha çok ilgi uyandıracaklarını düşünüyor olabilir. Görselleştirilmiş bir matematik dersinde öğrencilerin olumsuz davranışlarının ortadan kalkacağına inanıyor olabilir.

OÖ6 kodlu katılımcı

“Derse ilgisizliğin temel sebebi matematik dersinde başarılı olamadığı düşüncesi. Yetersizlik sergileyen çocuklar artık net olarak başarılı olamayacağına kanaat getirdikleri için, çabalamak yerine yetersizlik sergilemekteler. Ders dışı şeylerle ilgilenmenin de temel sebebi bu derste kendini başarısız hissetmekten kaynaklanıyor. Tabi dikkat eksikliğine bu duruma bir sebep. Çocukların gelecek beklentilerinin olmaması da aileden kaynaklanan bir sorun. Çocuklara küçük yaşlardan itibaren sorumluluk verilmediği için, bu sorumlulukları yerine getirdikleri sürece geleceklerinin şekilleneceğinin farkında değiller.”

Katılımcı öğretmen öğrenilmiş çaresizlik hissinden rahatsızlığını belirtmiştir. Öğrencilerin herhangi bir hedefinin olmaması sebebi ile motive olamadıklarını da düşünüyor olabilir. Bu sorunu ailenin öğrenciye kendini keşfetmesi için bir imkan sunamaması ve dolayısıyla ailenin de bu konuda sorumlu olduğunu düşünüyor olabilir.

OÖ7 kodlu katılımcı

“İlgilerini belki de ben tam toplayamıyorum. İlgilerini çektiğimizde sıkıntı olmuyor. Ama bizim özellikle bu sınıflarımız çok kalabalık o büyük sıkıntı oluyor. Notunda artık bir önemi olmadığı için bu konuda da birşey yapamıyoruz. İnşallah daha iyi oluyor.”

cevabını vermiştir. Derse girişte merak ve ilgi uyandırma basamağının önemini belirtmek istemiş olabilir. Ancak sınıfların kalabalık olmasının da istenmeyen davranışların oluşmasında etkisinin olduğunu düşünmektedir.

OÖ11 kodlu katılımcı ikinci soruya

“Öğrencinin başarısız olması, başka öğrencilerin soruları çözmesi çocukta dersten soğumaya ilgisiz kalmasına sebep olmaktadır.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrenciler arasındaki akademik başarı farkının geride kalanları olumsuz etkilediğini ve istenmeyen davranışları tetiklediğini düşünüyor olabilir.

OÖ12 kodlu katılımcı

“Öğrenciler matematik dersini ön yargılı olarak zor ve sıkıcı olarak kabullenmektedir. Sınavlardan aldıkları düşük notlar öğrencileri matematik dersinden soğutmaktadır. Ders anlatımından sonra tekrar yapmamalarından dolayı matematik konularını unutmaktadırlar ve ileri sınıf konuları önceki sınıf konuları ile bağlantılı olduğu için konuları anlamamaktadır.”

Öğretmen matematik dersinin sarmal yapısını öğrencilerin dersi anlamamasında bir sebep olarak görüyor olabilir. Böylece öğrencilerin derse dahil olamadıklarını ve olumsuz davranışlar göstermeye başladıklarını düşünüyor olabilir.

OÖ17 kodlu katılımcı

“Daha çok dikkat dağınıklığı nedeniyle derslerde istenmeyen davranışlar çıkabiliyor. Bazen de derse ilgisiz öğrencilerin yaptığı davranışlar nedeniyle ders içi sorunlar ortaya çıkabiliyor.”

cevabını vermiştir. Öğretmen derse girişte dikkat çekme basamağının öneminden bahsetmektedir.

OÖ19 kodlu katılımcı ikinci soruya

Derslerde olumsuz davranışların en büyük sebebi çocuğa matematiği sevdiremediğimizden çocuğun matematik dersinden korkmasına neden olduğumuzdan özellikle ailelerin matematik konusunda temel becerilere sahip olmaması çocuğa evde yardım etmemeleri birazda tabiki Allah vergisi olan zekanın da düşük olması sebebiyle davranışlar ortaya çıkabiliyor.”

cevabını vermiştir. Öğretmen matematik eğitiminde tutumun, ailenin ve öğrenme güçlüklerinin etkisini önemli buluyor olabilir.

OÖ20 kodlu katılımcı

“Öğrencinin derse karşı ilgisizliği, sevgisizliği ve geleceğe dair bir beklentinin olmaması. Ailenin duyarsız olması. Öğrencinin dersine giren öğretmenlerin sınıfa karşı aynı standartta davranmaması.”

Şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcı, öğretmenler için belli bir davranış ve sınıf yönetimi kalıbının olmamasından yakınmaktadır. İstenmeyen davranışların öğretmen görüşlerine göre değişebileceğini düşünüyor olabilir. İstenmeyen davranışların standart olarak

belirlenerek öğrencilere açıklanmasının sınıf yönetimini kolaylaştırabileceğini düşünüyor olabilir.

OÖ21 kodlu katılımcı ise

“Öğrenci altyapısının yetersiz oluşu. Başaran ve başaramayan arasında etkili bir farkın olmayışı. Gerçekten konu içeriklerinin de çoğu soyut olup günlük yaşamla ilgili pek fazla sonuçlarının olmayışı bu olumsuz davranışları tetiklemektedir.”

cevabını vermiştir. Katılımcı, öğrencileri akademik başarı olarak sıralayamadıklarından yakınmaktadır. Bunu derste karşılaştığı istenmeyen davranışların sebebi olarak görmektedir. Öğrencilerin böyle bir farkı hissedince olumsuz davranışlardan vazgeçip derse yöneleceklerini düşünüyor olabilir.

OÖ22 kodlu katılımcı

“Öğrencilerin ön yargılı olması başaramayacağını düşünmesi, ders içi motivasyonunu çabuk kaybetmesine sebep olup istenmeyen davranışlara yol açmaktadır.”

cevabını vermiştir. Katılımcı güdülenmenin sınıf yönetimi için önemli bir etken olduğunu düşünüyor olabilir.

OÖ27 kodlu katılımcı

“Öğrenci başarılı olmadığı dersi sevmiyor. Sevmeyince istenmeyen davranışlar ortaya çıkıyor.”

cevabını vermiştir. İstenmeyen davranışların sebebi olarak dersin sevilmemesini düşünüyor olabilir. Başarı için ön şartı dersin sevilmesini, dersin sevilmesi için de ön koşul olarak başarılı olunması gerektiğini düşünüyor olabilir.

OÖ30 kodlu katılımcı

“Öğrencinin herhangi bir disiplin cezası olmadığına farkında olması. Velinin ilgisizliği.”

Şeklinde yanıt vermiştir. Öğrenci öğretmenleri korkutmak için elinde bir yaptırımın bulunmamasından şikayetçi olabilir.

Çalışmamıza katılan ortaokul matematik öğretmenlerinin verdikleri cevaplar cinsiyete göre Tablo 22’deki gibi gruplandırılabilir.

Tablo 22. Ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci soruya cevapları

Kodlar	Kadın f	Erkek f
Ön öğrenme eksikliği	4	6
Dersi anlamama dersin zor gelmesi	5	7
Önyargı, korku	3	11
Materyal yetersizliği	2	1
Dersin görsel olmaması	1	-
Ailenin ilgisizliği	2	4
Ailevi problemler	1	-
İsteksizlik	1	-
Dersin eğlenceli olmaması	1	-
Disiplin eksikliği	2	3
Dikkat eksikliği	1	2
Derste ilgiyi çekememe	5	-
Sınıfların kalabalık olması	2	1
Notların önemsizleşmesi	1	2
Sınav sistemi sorunları	1	-
Tekrar yapmama, evde çalışmama	1	4
Devamsızlık	-	1
Dersin sevilmemesi	-	4
İlgisizlik	3	4
Beklentinin olmaması başarısızlığı kabullenme	1	1
Dersin günlük yaşamla ilgisizliği	-	1
Öğrencilerin birbirlerini etkilemesi	2	2
Öğretmen tavırları	-	1

Araştırmaya katılan kadın öğretmenler ikinci soruya en çok dersi anlamama, dersin zor gelmesi ve derste ilgiyi çekememe cevabını vermiştir. Ardından sırayla ön öğrenme eksikliği, ön yargı ve ilgisizlik cevaplarını vermişlerdir. Erkek katılımcılar ise ikinci soruya en çok ön yargı korku ardından dersi anlamama dersin zor gelmesi, daha sonra ön öğrenmelerin eksikliği cevabını vermişlerdir.

Katılım gösteren ortaokul matematik öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar yaş değişkenine göre tablo 23'deki gibidir.

Tablo 23.Ortaokul öğretmenlerinin yaş değişkenine göre ikinci soruya cevapları

Kodlar	21-29 f	30-39 f	40+ f
Ön öğrenme eksikliği	6	3	1
Dersi anlamama dersin zor gelmesi	3	8	1
Önyargı, korku	4	8	2
Materyal yetersizliği	2	1	-
Dersin görsel olmaması	-	1	-
Ailenin İlgisizliği	-	6	-
Ailevi problemler	-	1	-
İsteksizlik	1	-	-
Dersin eğlenceli olmaması	1	-	-
Disiplin eksikliği	3	2	-
Dikkat eksikliği	2	1	-
Derste ilgiyi çekememe	4	1	-
Sınıfların kalabalık olması	2	-	1
Notların önemsizleşmesi	1	1	1
Sınav sistemi sorunları	1	-	-
Tekrar yapmama, evde çalışmama	2	1	2
Devamsızlık	1	-	-
Dersin sevilmemesi	1	3	-
İlgisizlik	5	2	7
Beklentinin olmaması başarısızlığı	-	2	-
kabullenme			
Dersin günlük yaşamla ilgisizliği	-	-	1
Öğrencilerin birbirlerini etkilemesi	4	-	-
Öğretmen tavırları	-	1	-

Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerden 21-29 yaş grubundaki öğretmenler en çok ön öğrenme eksikliği ve öğrencilerin ilgisizliğini istenmeyen davranışların sebepleri olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Ardından sırayla ön yargı, öğrencilerin birbirlerini olumsuz etkilemesi, öğretmenin derste ilgiyi çekememesi cevaplarını vermişlerdir. 30-39 yaş aralığındaki katılımcılar sırayla dersi anlamama, dersin zor gelmesi, ön yargı ve korku, ailenin ilgisizliği ve dersin sevilmemesini söylemişlerdir. 40 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenler ise en çok öğrencilerin ilgisizliklerinin ders içerisinde karşılaşılan istenmeyen davranışların nedeni olarak görmüşlerdir.

Ortaokul matematik öğretmenlerine yönelttiğimiz istenmeyen davranışların nedenleri sorusuna verilen cevaplar öğretmenlerin kıdem yılına göre Tablo 24'deki gibidir.

Tablo 24.Ortaokul öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre ikinci soruya cevapları

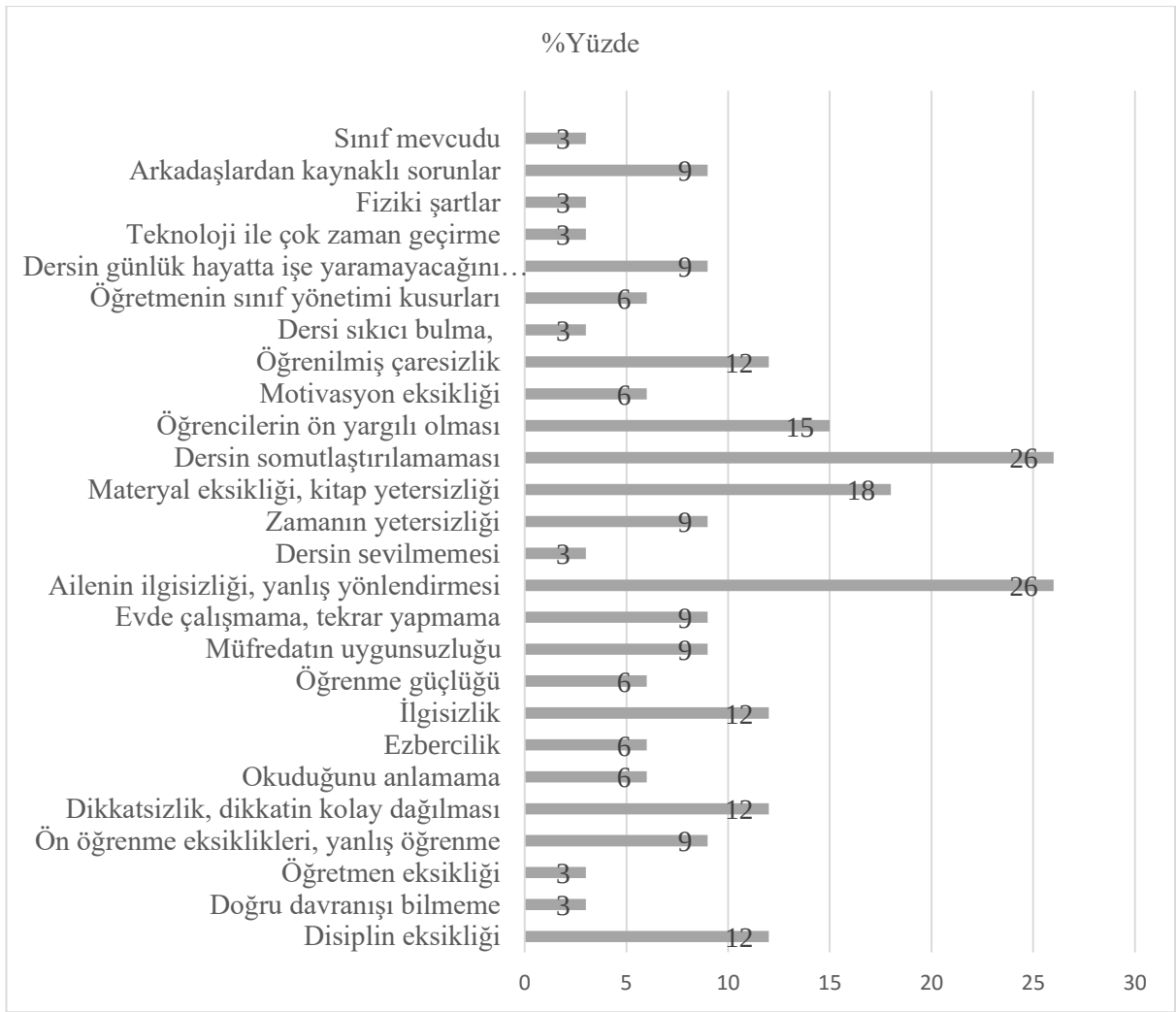
Kodlar	1-9 f	10+ f
Ön öğrenme eksikliği	7	3
Dersi anlamama dersin zor gelmesi	6	5
Önyargı, korku	8	6
Materyal yetersizliği	2	1
Dersin görsel olmaması	-	1
Ailenin ilgisizliği	4	2
Ailevi problemler	1	-
İsteksizlik	1	-
Dersin eğlenceli olmaması	1	-
Disiplin eksikliği	3	2
Dikkat eksikliği	3	-
Derste ilgiyi çekememe	4	1
Sınıfların kalabalık olması	2	1
Notların önemsizleşmesi	1	2
Sınav sistemi sorunları	1	-
Tekrar yapmama, evde çalışmama	3	2
Devamsızlık	1	1
Dersin sevilmemesi	2	2
İlgisizlik	6	1
Beklentinin olmaması başarısızlığı kabullenme	1	1
Dersin günlük yaşamla ilgisizliği	-	1
Öğrencilerin birbirlerini etkilemesi	4	-
Öğretmen tavırları	-	1

Araştırmaya katılım gösteren 1-9 yıllık kıdeme sahip öğretmenler istenmeyen davranışların sebebi olarak en çok öğrencilerdeki ön yargı ve matematik korkusu, ön öğrenmelerin eksikliği, dersi anlamama ya da dersin öğrencilere zor gelmesi, öğrencilerdeki ilgisizlik olarak belirtmişlerdir. 10 ve üzeri yıllık kıdeme sahip katılımcılar ise en çok ön yargı ve korku, dersi anlamama dersin zor gelmesi, ön öğrenmelerin eksikliği sebeplerini belirtmişlerdir.

İkinci soruya ilköğretim öğretmenlerinin verdikleri cevaplar tablo 25'deki gibidir.

Tablo 25. Sınıf öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar

Kodlar	Cevaplar
Disiplin eksikliği	İÖ1, İÖ15, İÖ24, İÖ33
Doğru davranışı bilmeme	İÖ1,
Öğretmen eksikliği	İÖ1,
Ön öğrenme eksiklikleri, yanlış öğrenme	İÖ1, İÖ2, İÖ23
Dikkatsizlik, dikkatin kolay dağılması	İÖ2, İÖ6, İÖ19, İÖ32
Okuduğunu anlamama	İÖ2, İÖ27
Ezbercilik	İÖ3, İÖ16,
İlgisizlik	İÖ4, İÖ17, İÖ19, İÖ32
Öğrenme güçlüğü	İÖ4, İÖ12,
Müfredatın uygunsuzluğu	İÖ5, İÖ10, İÖ21,
Evde çalışmama, tekrar yapmama	İÖ5, İÖ7, İÖ19,
Ailenin ilgisizliği, yanlış yönlendirmesi	İÖ6, İÖ7, İÖ13, İÖ14, İÖ15, İÖ27, İÖ31, İÖ33, İÖ34
Dersin sevilmemesi	İÖ8,
Zamanın yetersizliği	İÖ9, İÖ21, İÖ27
Materyal eksikliği, kitap yetersizliği	İÖ9, İÖ11, İÖ12, İÖ21, İÖ22, İÖ27
Dersin somutlaştırılamaması	İÖ9, İÖ10, İÖ11, İÖ14, İÖ20, İÖ21, İÖ26, İÖ29, İÖ30
Öğrencilerin ön yargılı olması	İÖ13, İÖ17, İÖ20, İÖ26, İÖ30
Motivasyon eksikliği	İÖ15, İÖ23
Öğrenilmiş çaresizlik	İÖ15, İÖ28, İÖ30, İÖ34
Dersi sıkıcı bulma,	İÖ20,
Öğretmenin sınıf yönetimi kusurları	İÖ24, İÖ33
Dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme	İÖ26, İÖ29, İÖ31
Teknoloji ile çok zaman geçirme	İÖ27,
Fiziki şartlar	İÖ27,
Arkadaşlardan kaynaklı sorunlar	İÖ24, İÖ28, İÖ33
Sınıf mevcudu	İÖ33

Şekil 6.Sınıf öğretmenlerine göre istenmeyen davranışların nedenleri

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik sorulan ikinci soruya çoktan aza sırayla dersin somutlaştırılmaması, ailenin ilgisizliği veya ailenin yanlış yönlendirmesi, materyal ya da kitap yetersizliği, öğrencilerin ön yargılı olması, disiplin eksikliği, dikkatsizlik ya da dikkatlerin erken dağılması, ilgisizlik, öğrenilmiş çaresizlik, arkadaşlardan kaynaklı sorunlar, dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme, zamanın yetersizliği, evde çalışmama ya da tekrar yapmama, müfredatın uygun olmaması, ön öğrenme eksikleri ya da yanlış öğrenme, öğretmenin sınıf yönetim kusurları, motivasyon eksikliği, öğrenme güçlükleri, ezbercilik, okuduğunu anlamama, sınıf mevcudu, fiziki şartların yetersizliği, öğrencilerin teknoloji ile çok zaman geçirmesi, dersin sıkıcı bulunması, dersin sevilmemesi, doğru davranışı bilmeme cevaplarını vermişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir.

İÖ1

“Önceden oturtulamayan disiplin öğrencilerin istenmeyen davranışları sergilemesine

neden oluyor. Sınıf önceden çok fazla öğretmen değişikliği yaşadığı için sınıftayken derslerde nasıl davranılacağı materyallerin nasıl tamamlanacağı, verilen işlerin hangi düzenle yapılacağı konusundaki bilgilerde eksiklik yaşıyor. Bu nedenle diğer derslerde olduğu gibi matematik dersinde de istenmeyen davranışlar ortaya çıkıyor.”

Öğretmen öğrencilerin davranış sorunlarının oluşma sebebi olarak görev yapan öğretmenlerin sürekli olmamasını düşündüğünü belirtmiştir. Bunun bir getirisi olarak disiplin sorunları yaşadığını belirtmiştir. Disiplin istenmeyen davranışlar ortaya çıkmadan önce alınan önlemlerdir.

İÖ2

“Eksik öğrenme. Dikkatsizlik. Yanlış öğrenmeleri genelleme. Kitap okumama”

İÖ7

“Öğrencilerin dikkatlerinin çabuk dağılması. Evde ilginin az olması.”

İÖ8

“Toplumsal yargıdan dolayı ortaya çıkmaktadır. Hazırlıksız gelme ve tekrar yapılmaması da veli kaynaklıdır.”

İÖ9

“Somut modellerin azlığından. Yeterince soru çözülmemesinden. Ders kitabının yetersizliğinden. Zamanın (ders saatinin) az oluşundan.”

İÖ10

“Matematik dersi, soyut algılamamanın yüksek düzeyde olması gereken bir derstir. Maalesef ülke genelinde soyut düşünme belirgin bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sayısal alandaki yurt genelinde var olan başarısızlığımız bunun somut örneğidir. Bu durumu düzeltmenin yolu elbette ki müfredatların daha basite indirgenmesi ve matematik dersine özel sınıfların dizaynı olabilir. Zira matematik ders diğerleri hikâyesidir zaten.”

İÖ11

“Çocuklara günlük hayatta matematiğin alış veriş para üstü biriktirme, inşa etme, kesme vb. daha bir çok konuda var olduğunu problemlerde hissettirmeliyiz. Örnekleri uygulayacak materyallerin az oluşu sebebi ile içselleştirememesi.”

İÖ13

“Evde ailelerin matematik dersinin zor olduğuna yönelik yanlış tutum sergilemesi.

Çocukların ön yargılı derse gelişi.”

İÖ14

“Bütün öğrencilerin materyalleri kullanmak istemesi ve buna ders saatinin yeterli olmayışı. Soyut kavramlarda daha çok sorun yaşanıyor (Yaş, hız problemleri gibi). Veli desteğinin olmaması.”

İÖ15

“Öğretmenin yeterince sınıfa karşı disiplin uygulayamaması. Sınıfta her öğrencinin derse katılım konusunda motive edilememesi. Bazı öğrencilerin öğrenilmiş çaresizlik duygusundan arındırılamayışı. Öğretmenin yeterince hazırlıklı gelemeyişinin vermiş olduğu boşluğun öğrenciye farklı şekilde yansması. Öğretmenin disiplin anlayışının eski bağnaz, otokratik, estetikten yoksun, çağdışı, insan ruhuna hitap etmeyen bir anlayışta olması öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkiliyor.”

İÖ16

“Öğrencilerin matematiksel düşünceleri yeterince gelişmemiş. Hazıra alışımlar. Yol gösterirsek çabuk kavrayıp çözüyorlar.”

İÖ20

“Çocuklar matematik dersini somutlaştıramıyor. Zor olduğunu düşünüyor. Bir kere anlamadı mı bir daha ilgi duymuyor. Dinlemiyor. Eğlenceli bulmuyor.”

İÖ21

“Matematik müfredatı için ayrılan sürenin yeterli olmaması. Velilerin yetersiz bilgi düzeyinde olmasından dolayı matematik konusunda veli desteğinin olmaması. Ders kitaplarının yetersiz olması”

“Okullarda matematik dersi ile ilgili soyut materyallerin yetersiz olması. Ders kitaplarındaki müfredat planlamasının zaman açısından gerçekçi olmaması. Ders kitaplarının ilgi çekici ve kullanışlı hazırlanmaması.”

İÖ24

“Sınıf kontrolündeki öğretmenin sınıf hâkimiyeti eksikliğinden olabilir. Ya da sınıftaki bir veya birkaç çocuğun yönlendirmesi olabilir.”

İÖ25

Pratik düşünme, çözüm yaratma eksikliği başarısızlığı getiriyor.

İÖ26

“Matematik dersi korkusu. Soyut döneme geçmeden matematikle karşılaşması. Günlük hayatta kullanılmayacağı düşüncesi. Defter kullanımında boşluk bırakmamaya özen gösterilmesi.”

İÖ27

“Okuduğunu anlama eksikliği aile yaşantısıyla doğru orantılı. Televizyon telefon bilgisayar vb. bilişim teknolojileriyle çok zaman geçiren çocuk dikkat sorunu yaşıyor. Dikkat sorunu olan öğrenciyle çok zaman harcamak gerekiyor. Bu da mümkün değil. Konuları somutlaştırmak için sınıf ve okul fiziki şartlarının iyileştirilmesi ve matematik dersine uygun materyaller zenginleştirilmediği için bu sorunlarla karşılaşyoruz.”

İÖ28

“Çocuklarda geçmiş yaşanmışlıklar nedeniyle oluşan öğrenilmiş çaresizlik durumu çok fazla görülüyor. Arkadaşlık çevresi de çok önemli.”

İÖ30

“Öğrencilerin derse karşı ön yargılı olmaları. Soruları cevaplayamadıklarında ya da ilk karşılaştıkları bir konuyu anlamadıklarında çok zor deyip anlamaya çalışmamaları. Özellikle ilkökul 1,2,3. Sınıflarda çocukların somut dönemde olmalarından matematiğin ise soyut oluşundan anlamada güçlük çekmeleri.”

İÖ31

“Ailelerin yanlış öğretimi. Günlük hayatta kullanabilecek ortam bulamaması.”

İÖ33

“Aileden getirilen bazı alışkanlıklar. Okul dışından edinilen davranışlar. Sınıfların Kalabalık oluşu. Öğretmenlerin sınıf hakimiyeti kuramaması. Bazı yaptırımların sınıfta sürekli olmayışı. Dersi ilginç hale getirerek anlatamama.”

İÖ34

“Öğrencilerin matematik dersine karşı öğrenilmiş bir çaresizliği olması sebebi ile olumsuz tutum sergiliyorlar. Ailelerinden ve çevresindekilerden matematik dersinin zor olduğu düşüncesine inandırılıyorlar.”

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevapların cinsiyete göre sınıflandırılmış hali Tablo 26'daki gibidir.

Tablo 26. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci soruya cevapları

Kodlar	Kadın f	Erkek f
Disiplin eksikliği	2	2
Doğru davranışı bilmeme	1	-
Öğretmen eksikliği	1	-
Ön öğrenme eksiklikleri, yanlış öğrenme	1	2
Dikkatsizlik, dikkatin kolay dağılması	1	3
Okuduğunu anlamama	1	1
Ezbercilik	2	-
İlgisizlik	3	1
Öğrenme güçlüğü	1	1
Müfredatın uygunsuzluğu	-	3
Evde çalışmama, tekrar yapmama	1	2
Ailenin ilgisizliği, yanlış yönlendirmesi	4	5
Dersin sevilmemesi	1	-
Zamanın yetersizliği	1	2
Materyal eksikliği, kitap yetersizliği	4	2
Dersin somutlaştırılmaması	4	5
Öğrencilerin ön yargılı olması	4	1
Motivasyon eksikliği	-	2
Öğrenilmiş çaresizlik	2	2
Dersi sıkıcı bulma,	1	-
Öğretmenin sınıf yönetimi kusurları	1	1
Dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme	1	2
Teknoloji ile çok zaman geçirme	1	-
Fiziki şartlar	1	-
Arkadaşlardan kaynaklı sorunlar	2	1
Sınıf mevcudu	-	1

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden cinsiyeti kadın olanlar çoktan aza sırayla, ailenin ilgisizliği, ailenin yanlış yönlendirmesi, materyal veya kitap eksikliği, dersin somutlaştırılmaması, öğrencilerin önyargılı olması, ilgisizlik, ezbercilik, öğrenilmiş çaresizlik, arkadaşlardan kaynaklı sorunlar cevaplarını vermişlerdir. Erkek katılımcılar ise çoktan aza sırayla ailenin ilgisizliği veya yanlış yönlendirmesi, dersin somutlaştırılmaması, dikkatsizlik dikkatin kolay dağılması, müfredatın uygunsuzluğu, dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme, öğrenilmiş çaresizlik, motivasyon eksikliği, dersin sevilmemesi, evde çalışmama, tekrar yapmama, ön öğrenme eksikliği, yanlış öğrenmeler, disiplinin eksikliği cevaplarını vermişlerdir.

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin ikinci soruya verdikleri cevaplar kıdem yılına göre Tablo 27'deki gibidir.

Tablo 27.Sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre ikinci soruya cevapları

Kodlar	1-14 f	15+ f
Disiplin eksikliği	3	1
Doğru davranışı bilmeme	1	-
Öğretmen eksikliği	1	-
Ön öğrenme eksiklikleri, yanlış öğrenme	2	1
Dikkatsizlik, dikkatin kolay dağılması	1	3
Okuduğunu anlamama	2	-
Ezbercilik	-	2
İlgisizlik	2	2
Öğrenme güçlüğü	1	1
Müfredatın uygunsuzluğu	2	1
Evde çalışmama, tekrar yapmama	1	2
Ailenin ilgisizliği, yanlış yönlendirmesi	5	4
Dersin sevilmemesi	-	1
Zamanın yetersizliği	2	1
Materyal eksikliği, kitap yetersizliği	4	2
Dersin somutlaştırılmaması	4	5
Öğrencilerin ön yargılı olması	3	2
Motivasyon eksikliği	1	1
Öğrenilmiş çaresizlik	4	-
Dersi sıkıcı bulma,	-	1
Öğretmenin sınıf yönetimi kusurları	1	1
Dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme	3	-
Teknoloji ile çok zaman geçirme	1	-
Fiziki şartlar	1	-
Arkadaşlardan kaynaklı sorunlar	2	1
Sınıf mevcudu	-	1

Kıdem yılı 1 ile 14 yıl arası olan öğretmenler çoktan aza sırayla ailenin ilgisizliği, materyal eksikliği, kitap yetersizliği, dersin somutlaştırılmaması, öğrenilmiş çaresizlik hissi, disiplin eksikliği, öğrencilerin önyargılı olması, dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme, ön öğrenme eksikleri, yanlış öğrenme, okuduğunu anlamama, ilgisizlik, müfredatın uygunsuzluğu, zamanın yetersizliği, arkadaşlardan kaynaklı sorunlar cevaplarını vermiştir. 15 yıl ve üzeri kıdem yılına sahip öğretmenler ise çoktan aza sırayla dersin somutlaştırılmaması, ailenin ilgisizliği, öğrencinin aile tarafından yanlış yönlendirilmesi, dikkatsizlik, dikkatin çabuk dağılması, ezbercilik, ilgisizlik, evde çalışmama, tekrar yapmama, materyal eksikliği ve ön yargı cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 28.Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre ikinci soruya cevapları

Kodlar	20-34 f	35-44 f	45+ f
Disiplin eksikliği	2	-	2
Doğru davranışı bilmeme	1	-	-
Öğretmen eksikliği	1	-	-
Ön öğrenme eksiklikleri, yanlış öğrenme	2	-	1
Dikkatsizlik, dikkatin kolay dağılması	1	2	1
Okuduğunu anlamama	2	-	-
Ezbercilik	-	1	1
İlgisizlik	1	3	-
Öğrenme güçlüğü	-	2	-
Müfredatın uygunsuzluğu	2	1	-
Evde çalışmama, tekrar yapmama	1	2	-
Ailenin ilgisizliği, yanlış yönlendirmesi	4	1	4
Dersin sevilmemesi	-	-	1
Zamanın yetersizliği	2	-	1
Materyal eksikliği, kitap yetersizliği	3	1	2
Dersin somutlaştırılmaması	4	4	1
Öğrencilerin ön yargılı olması	1	2	1
Motivasyon eksikliği	-	-	2
Öğrenilmiş çaresizlik	3	-	1
Dersi sıkıcı bulma,	-	1	-
Öğretmenin sınıf yönetimi kusurları	1	-	1
Dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme	1	2	-
Teknoloji ile çok zaman geçirme	1	-	-
Fiziki şartlar	1	-	-
Arkadaşlardan kaynaklı sorunlar	2	-	1
Sınıf mevcudu	-	-	1

Katılımcı öğretmenlerden 20-34 yaşa aralığında olanlar çoktan aza sırayla ailenin ilgisizliği, ailenin yanlış yönlendirmesi, dersin somutlaştırılmaması, materyal ve kitap yetersizliği, öğrenilmiş çaresizlik hissi, disiplin eksikliği, ön öğrenme eksikliği, okuduğunu anlamama, müfredatın uygunsuzluğu, zamanın yetersizliği arkadaşlardan kaynaklanan sorunlar cevaplarını vermişlerdir. 35-45 yaş aralığındaki katılımcı öğretmenler çoktan aza sırayla dersin somutlaştırılmaması, ilgisizlik, öğrenme güçlüğü, evde çalışmama, tekrar yapmama, ön yargılı olma, dersin günlük hayatta işe yaramayacağını düşünme cevaplarını vermişlerdir. 45 ve üzeri yaşa sahip katılımcılar ise en çok ailenin ilgisizliği, disiplin eksikliği, materyal eksikliği, kitap yetersizliği, motivasyon eksikliği cevaplarını vermişlerdir.

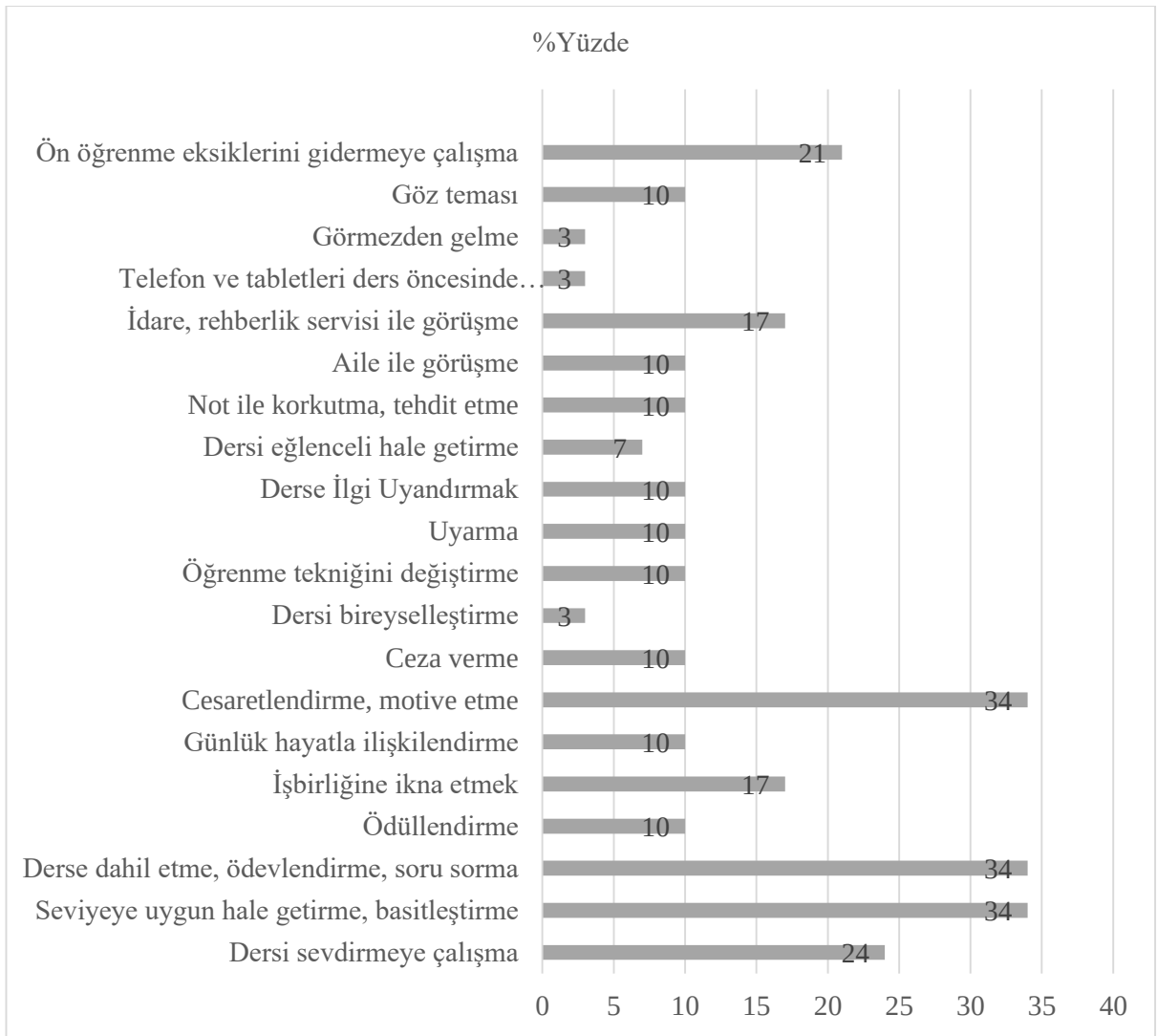
Öğretmenlerin Baş Etme Stratejileri

Sınıfta matematik derslerinde ortaya çıkan istenmeyen davranışlarla başetme stratejilerini belirleyebilmek için öğretmenlere “Karşılaştığınız bu davranışlarla başetmek için

kullandığınız stratejiler nelerdir?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplara göre Tablo 29’daki oluşturulmuştur.

Tablo 29. *Lise öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar*

Kodlar	Cevaplar
Dersi sevdirmeye çalışma	LÖ1, LÖ4, LÖ7, LÖ10, LÖ18, LÖ19, LÖ20
Seviyeye uygun hale getirme, basitleştirme	LÖ1, LÖ4, LÖ5, LÖ6, LÖ7, LÖ8, LÖ13, LÖ15, LÖ16, LÖ29
Derse dâhil etme, ödevlendirme, soru sorma	LÖ1, LÖ2, LÖ7, LÖ10, LÖ14, LÖ19, LÖ20, LÖ23, LÖ24, LÖ28
Ödüllendirme	LÖ2, LÖ6, LÖ21,
İşbirliğine ikna etmek	LÖ4, LÖ14, LÖ19, LÖ21, LÖ24
Günlük hayatla ilişkilendirme	LÖ5, LÖ9, LÖ28
Cesaretlendirme, motive etme	LÖ6, LÖ7, LÖ9, LÖ12, LÖ14, LÖ15, LÖ17, LÖ19, LÖ26, LÖ29
Ceza verme	LÖ11, LÖ21, LÖ22
Dersi bireyselleştirme	LÖ12,
Öğrenme tekniğini değiştirme	LÖ12, LÖ25, LÖ28,
Uyarma	LÖ15, LÖ21, LÖ27
Derse ilgi uyandırmak	LÖ10, LÖ15, LÖ24
Dersi eğlenceli hale getirme	LÖ19, LÖ24
Not ile korkutma, tehdit etme	LÖ11, LÖ22,
Aile ile görüşme	LÖ 20, LÖ 21, LÖ23,
İdare, rehberlik servisi ile görüşme	LÖ11, LÖ20, LÖ21, LÖ22, LÖ23
Telefon ve tabletleri ders öncesinde toplamak ya da kapattırmak	LÖ27,
Görmezden gelme	LÖ27
Göz teması	LÖ21, LÖ22, LÖ23,
Ön öğrenme eksiklerini gidermeye çalışma	LÖ7, LÖ8, LÖ9, LÖ17, LÖ20, LÖ28

Şekil 7.Lise Öğretmenlerinin Baş etme Stratejileri

Katılımcı öğretmenlerimiz en çok %34 oranla öğrencileri motive etme-cesaretlendirme, derse dâhil olmaları için ödevlendirme ya da dersle ilgili soru sorma veya dersi öğrencilerin daha muhatap olacakları şekilde basitleştirerek anlatma yöntemlerini uyguladıklarını söylemişlerdir. Ardından en fazla %24 oranında dersi sevdirmeye çalıştıklarını söylemişlerdir. Bunun ardından %21 oranla öğrencilerin ön öğrenme eksiklerinin giderilerek istenmeyen davranışlara yönelmelerini engellemeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Daha sonra ise %17 oranla idare veya rehberlik servisi ile görüştüklerini ve öğrencinin kendisi ile konuşarak işbirliğine ikna etmeye çalıştıklarını söylemişlerdir.

Lise matematik öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir.

LÖ1 kodlu öğretmen üçüncü soruya

“Dersi sevdirmeye çalışıyorum. Anlayabilecekleri seviyeden anlatıp aslında dersin kolay ve zevkli olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Tahtaya soru çözdürmek için kaldırıp derse

onları da dahil etmeye çalışıyorum.”

cevabını vermiştir. Katılımcı öğretmen öğrencileri cesaretlendirme ve derse dahil etmenin istenmeyen davranışları ortadan kaldıracabileceğini düşünmektedir.

LÖ4 kodlu öğretmen ise aynı soruya

“Önce kendimi sevdirmek sonra anlayabilecekleri düzeyde sorular çözmek. Sorunlarını ve soruları konuşarak hal etmeye çalışıyoruz.”

şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcı dersi basitleştirmenin matematiği sevdirmek için iyi bir yol olduğunu düşünmektedir. Ayrıca öğrenci ile iletişim kurarak onu işbirliğine ikna etmenin öneminin farkındadır.

LÖ5 kodlu öğretmen ise

“Günlük hayatla ilişkilendirmeye çalışıyorum. Anlayabilecekleri seviyeye indirgemeye yani basitleştirmeye çalışıyorum.”

cevabını vermiştir. Katılımcı derslerin günlük hayatla ilişkilendirilmesinin öğrencileri motive edeceğini düşünmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin ihtiyaçlarını bildikleri ve dersin gerçek hayatta işe yarayacağını bildikleri oranda ders için motive olacaklarını düşünüyor olabilir.

Üçüncü soruya LÖ11 kodlu katılımcı

“Lise öğrencileri olduğu için uyarılar belli bir süre sonra etkisiz kaldığı için, öğrenciler artı eksi atarak olumlu ve olumsuz davranışlarını pekiştirip cezalandırmak, sınıfın düzenini bozan öğrenciye tutanak disiplin kuruluna sevk etmek”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin istenmeyen davranışlarını kontrol ederken çaresiz kaldığını düşünüyor olabilir. Kullandığı stratejilerin etkili ve verimli olduğunu düşünmediği için ödül ve ceza yöntemine başvurduğunu o da etkisiz kalırsa okul idaresi ile görüşüğünü belirtmiştir.

Soruya LÖ12 kodlu katılımcı

“Öncelikle mümkün olduğunca ön yargıları yıkmak. Her öğrencinin farklı bir birey olduğunu kabul edip, olduğunca herkese hitap etmeye çalışma. Farklı öğretme öğrenme tekniklerini deneme. Konu sonrası açıklayıcı çok sayıda örneklere yer verme.”

cevabını vermiştir. Katılımcı öğretme ve öğrenme yaklaşımlarına yöneldiğini belirtmiştir. Bireyselleştirilmiş eğitimin sınıf içi olumsuz davranışları çözdüğünü düşündüğü söylenebilir.

LÖ15 kodlu katılımcı

“Sürekli sınıf içinde dolaşarak sorunlu davranış sergileyen öğrencileri uyarmak. Derse karşı ilgi çekmek için dersle alakalı videolar, eğitim materyalleri vs. kullanmak. Çok basit sorular çözerek herkesin matematiği başarabileceği izlenimi vermek.”

şeklinde yanıt vermiştir. Öğretmen derse ilgi çekmek için teknoloji kullanımının öneminden bahsetmektedir.

LÖ20 kodlu katılımcı

“Öncelikle öğrencilerimize bu önyargılarını yıkmaları için kendilerinden matematiğin hepsini öğrenmelerini, yapabilmelerini beklememeleri hususunda telkinlerde bulunuyorum. Bu derse anlayabildikleri, öğrenebildikleri kadarıyla çalışmalarının gerekliliğinden bahsediyorum. Sonrasının ise zamanla geleceğini hatırlatıyorum. Ayrıca dersleri eğlenceli hale getirecek fıkra hatıra, anekdot ve güncel konularda sohbetle neşeli bir ders ortamı oluşturmaya çalışıyorum. Bunun yanında öğrencilerimi ısrarla tahtaya kaldırıp zorlandıkları noktada yardımcı olup “bende yapabilirim” inancını kazandırmaya çalışıyorum. Ayrıca bir diğer başarısızlık nedeni olan heyecanla başedebilme, heyecanı yenme noktasında öğrencilerime yardımcı olmaya çalışıyorum.”

cevabını vermiştir. Katılımcı öğretmen derse ilgi çekmek ve dersi sevdirmek için ders dışı sohbetleri sınıfa getirdiğinden bahsetmektedir. Bunun ilgiyi matematik üzerine yoğunlaştıracağını düşünmektedir. Aynı zamanda katılımcı öğretmen öğrencilerdeki kaygının giderilmesinin de öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olacağını düşünmektedir. Böylece ders içi istemeyen davranışların ortadan kaldırılabileceğini düşünmektedir.

LÖ20 bu soruya

“Öğrenci ve velilerle iletişim kurarak ilginin artırılması ve rehberlik servisi ile görüşülerek seminer verilmesi ödev verilerek eksikliklerin giderilmesini sağlamaya çalışarak.”

cevabını vermiştir. Öğretmen istenmeyen davranışların çözümünde aile ve rehberlik servisi ile iletişimin esas olduğunu belirtmektedir. Bu sorunların çözümünde öğrenciye seminer verilmesinin çözüm olabileceğini belirtmiştir.

LÖ21 ise

“İstenmeyen davranışlar çeşitlilik arz ettiği için ortaya çıkan her bir soruna karşı farklı stratejiler uygulanmaktadır. Bunların başında öğrenci ile konuşma, ders esnasında öğrenci ile yüzyüze temas kurma, öğrencinin ailesi ile görüşme, doğru davranışı belirtme,

arkadaşlarının olumlu davranışını pekiştirme, olumsuz davranışlara neden olan etkenleri ortamdan çıkarma. Ortaya çıkan sorunların çözülememesi durumunda nedenini daha iyi anlamak ve çözüm üretmek için rehberlik servisi ile görüşme ve gerek duyulması durumunda öğrenciyi rehberliğe sevk etme.”

şeklinde cevap vermiştir. Genel olarak her öğrenci ve durum için tutumunun değiştiğini söylüyor olabilir.

LÖ 22 kodlu öğretmen

“Gözümü sınıftan öğrencilerden ayırmamak. En ufak bir istenmeyen davranışa anında tepki vermek. Notla korkutmak. Disiplin cezası ile korkutmak”

cevabını vermiştir. Öğretmen hiçbir davranışı görmezden gelmediğini söylemektedir. Ancak uyarıcının bu kadar sık olması duyarsızlaşmaya sebep olabilir. Öğrencileri korkutarak istenmeyen davranışları çözmeye çalıştığını belirtmiştir. Bunun eğitimde ne kadar etkili ve verimli olabileceği tartışılabilir.

LÖ25 ise sınıfta karşılaştığı istenmeyen davranışların ortadan kaldırılması için neler yaptığı sorusuna

“Hayal etmelerini sağlayarak düşünme becerilerini kazandırmaya çalışıyorum.”

şeklinde bir cevap vermiştir. Öğretmen, düşünme becerileri kazanan öğrencilerde istenmeyen davranışların azaldığı kanısında olabilir.

LÖ27 kodlu katılımcı

“Öğrencinin uğraştığı bu araçları daha çok kaldırması yönünde ilgilenmeniz anlamında telkinlerde bulunuyoruz. Daha fazla ileri gidilmesi durumunda tepki aldığımız için çokta fazla uğraşmıyoruz. Görmezden gelmeye çalışmak en iyi çözüm olsa gerek.”

cevabını vermiştir. Öğretmen öğrencilerin istenmeyen davranışları karşısında çaresiz kaldığını belirtmiştir. Bu konuda idare, aile ya da sisteme karşı kızgınlık taşıyor olabilir. Kendi kullanabileceği yöntemlerin engellendiğini düşündüğü, bu sebeple davranışları görmezden geldiği söylenebilir.

Lise matematik öğretmenleri istenmeyen davranışlarla başetme stratejileri sorusuna cinsiyete göre Tablo 30'daki cevapları vermişlerdir.

Tablo 30. Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

Kodlar	Kadın f	Erkek f
Dersi sevdirmeye çalışma	4	3
Seviyeye uygun hale getirme, basitleştirme	7	3
Derse dâhil etme, ödevlendirme, soru sorma	5	5
Ödüllendirme	2	1
İşbirliğine ikna etmek	2	3
Günlük hayatla ilişkilendirme	2	1
Cesaretlendirme, motive etme	5	5
Ceza verme	1	2
Dersi bireyselleştirme	1	-
Öğrenme tekniğini değiştirme	1	2
Uyarma	-	3
Derse İlgi Uyandırmak	1	2
Dersi eğlenceli hale getirme	-	2
Not ile korkutma, tehdit etme	1	2
Aile ile görüşme	-	3
İdare, rehberlik servisi ile görüşme	1	4
Telefon ve tabletleri ders öncesinde toplamak ya da kapattırmak	1	-
Görmezden gelme	1	-
Göz teması	-	3
Ön öğrenme eksiklerini gidermeye çalışma	3	3

Araştırmaya katılım gösteren lise matematik öğretmenlerinin cevapları cinsiyete göre gruplandığında kadın öğretmenlerin en çok dersi seviyeye uygun hale getirme, ardından derse dahil etmek için soru sorma ödevlendirme ve cesaretlendirme motive etme cevaplarını verdikleri gözlenmiştir. Erkek öğretmenlerin ise en çok derse dahil etme ve cesaretlendirip motive etme yöntemlerini kullandıklarını söyledikleri görülmüştür.

Katılımcı lise öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevapların yaş gruplarına göre dağılımı Tablo31'deki gibidir.

Tablo 31.Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

Kodlar	20-29 f	30-39 f	40+ f
Dersi sevdirmeye çalışma	3	2	2
Seviyeye uygun hale getirme, basitleştirme	4	4	2
Derse dâhil etme, ödevlendirme, soru sorma	4	4	2
Ödüllendirme	-	3	-
İşbirliğine ikna etmek	2	2	1
Günlük hayatla ilişkilendirme	-	2	1
Cesaretlendirme, motive etme	4	4	2
Ceza verme	1	1	1
Dersi bireyselleştirme	1	-	-
Öğrenme tekniğini değiştirme	1	1	1
Uyarma	1	2	-
Derse İlgi uyandırmak	2	1	-
Dersi eğlenceli hale getirme	-	1	1
Not ile korkutma, tehdit etme	1	-	1
Aile ile görüşme	1	2	-
İdare, rehberlik servisi ile görüşme	1	2	2
Telefon ve tabletleri ders öncesinde toplamak ya da kapattırmak	-	1	-
Görmezden gelme	-	1	-
Göz teması	1	1	1
Ön öğrenme eksiklerini gidermeye çalışma	2	2	1

Katılımcı lise öğretmenlerinden 20-29 yaş aralığına sahip olanların en çok verdikleri cevaplar dersi öğrencilerin seviyesine uygun hale getirme, öğrenciyi derse dahil etmek için soru sorup ödevlendirme, öğrenciyi cesaretlendirip motive etmek olmuştur. 30-39 yaş aralığındaki öğretmenler öğrenciyi derse dahil etmek için soru sorma ödevlendirme, seviyeye uygun hale getirme ve öğrenciyi cesaretlendirip motive etme cevaplarını vermiştir.

Katılımcı lise matematik öğretmenlerinin sahip oldukları kıdem yılına göre üçüncü soruya verdikleri cevaplar ise Tablo 32'deki gibidir.

Tablo 32. *Lise öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre üçüncü soruya cevapları*

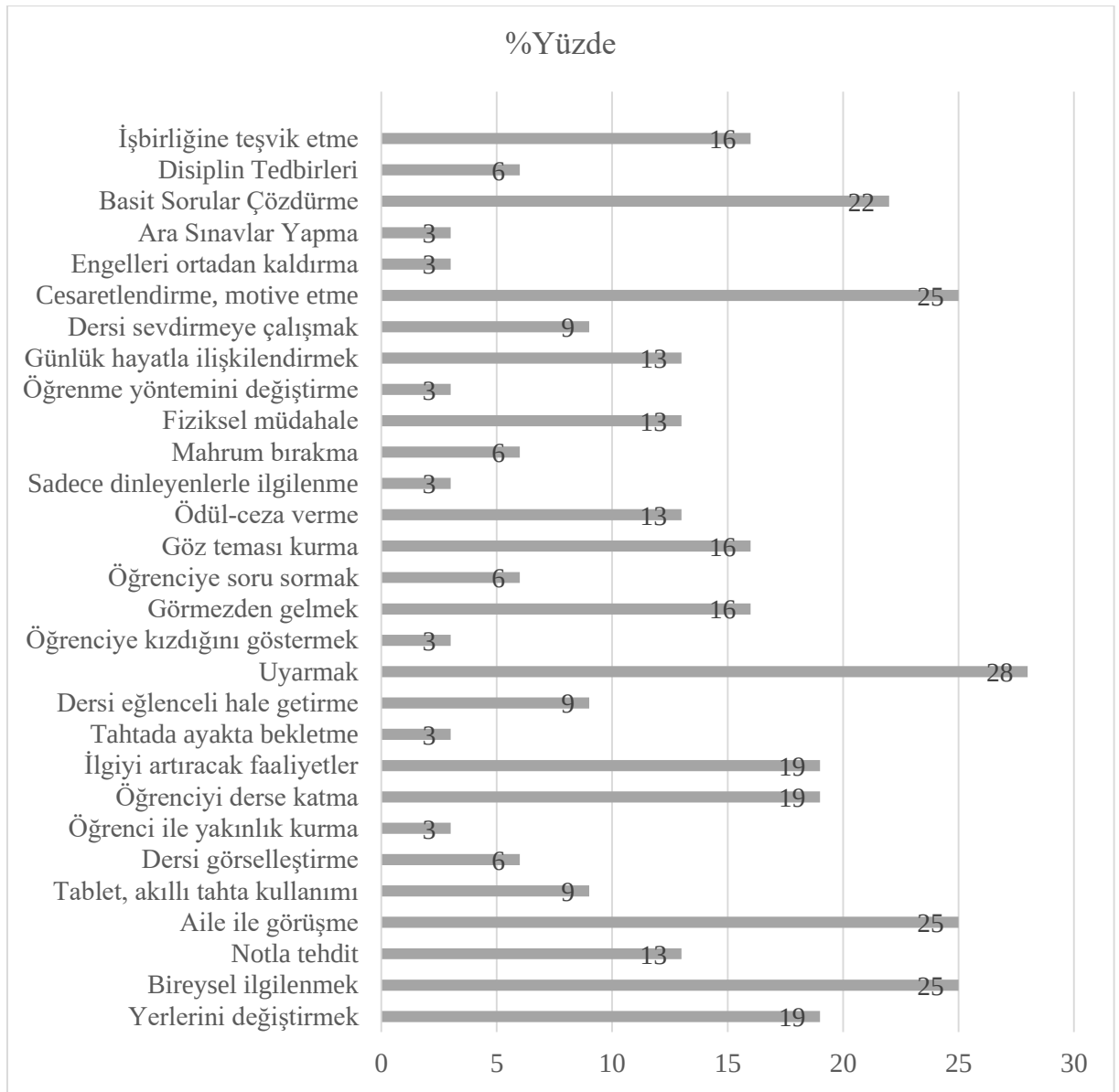
Kodlar	1-9 f	10+ f
Dersi sevdirmeye çalışma	4	3
Seviyeye uygun hale getirme, basitleştirme	7	3
Derse dahil etme, ödevlendirme, soru sorma	6	4
Ödüllendirme	1	2
İşbirliğine ikna etmek	3	2
Günlük hayatla ilişkilendirme	2	1
Cesaretlendirme, motive etme	6	4
Ceza verme	1	2
Dersi bireyselleştirme	1	-
Öğrenme tekniğini değiştirme	2	1
Uyarma	1	2
Derse İlgi uyandırmak	3	-
Dersi eğlenceli hale getirme	-	2
Not ile korkutma, tehdit etme	1	1
Aile ile görüşme	1	2
İdare, rehberlik servisi ile görüşme	2	3
Telefon ve tabletleri ders öncesinde toplamak ya da kapattırmak	-	1
Görmezden gelme	-	1
Göz teması	1	2
Ön öğrenme eksiklerini gidermeye çalışma	3	3

Katılımcı öğretmenlerden 1-9 yıllık kıdeme sahip olanlar en çok dersi seviyeye uygun hale getirme, soru sorup ödevlendirerek derse dahil etme, öğrencileri motive etme ve cesaretlendirme stratejilerini uyguladıklarını söylemişlerdir. 10 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenler ise sırasıyla en çok derse dahil etme, cesaretlendirme, motive etme, dersi sevdirmeye çalışma, seviyeye uygun hale getirme, idare veya rehberlik servisi ile görüşme ve ön öğrenme eksiklerini gidermeye çalışma stratejilerini uyguladıklarını söylemişlerdir.

Tablo 33. Ortaokul öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar

Kodlar	Cevaplar
Yerlerini değiştirmek	OÖ1, OÖ3, OÖ8, OÖ9, OÖ13, OÖ20
Bireysel ilgilenmek	OÖ1, OÖ19, OÖ20, OÖ22, OÖ27, OÖ28, OÖ31
Notla tehdit	OÖ1, OÖ7, OÖ8, OÖ11
Aile ile görüşme	OÖ1, OÖ3, OÖ6, OÖ11, OÖ18, OÖ19, OÖ20, OÖ22
Tablet, akıllı tahta kullanımı	OÖ2, OÖ15, OÖ29
Dersi görselleştirme	OÖ2, OÖ32
Öğrenci ile yakınlık kurma	OÖ3,
Öğrenciyi derse katma	OÖ3, OÖ6, OÖ7, OÖ11, OÖ26, OÖ28
İlgiyi artıracak faaliyetler	OÖ3, OÖ13, OÖ15, OÖ17, OÖ23, OÖ29
Tahtada ayakta bekletme	OÖ4,
Dersi eğlenceli hale getirme	OÖ5, OÖ14, OÖ15
Uyarmak	OÖ5, OÖ8, OÖ9, OÖ10, OÖ17, OÖ22, OÖ23, OÖ26, OÖ27
Öğrenciye kızdığını göstermek	OÖ5
Görmezden gelmek	OÖ6, OÖ7, OÖ10, OÖ20, OÖ23
Öğrenciye soru sormak	OÖ6, OÖ11
Göz teması kurma	OÖ6, OÖ9, OÖ10, OÖ17, OÖ20
Ödül-ceza verme	OÖ7, OÖ11, OÖ12, OÖ30
Sadece dinleyenlerle ilgilenme	OÖ7
Mahrum bırakma	OÖ8, OÖ20
Fiziksel müdahale	OÖ5, OÖ9, OÖ10, OÖ19
Öğrenme yöntemini değiştirme	OÖ11
Günlük hayatla ilişkilendirmek	OÖ12, OÖ16, OÖ21, OÖ31
Dersi sevdirmeye çalışmak	OÖ12, OÖ14, OÖ31
Cesaretlendirme, motive etme	OÖ13, OÖ16, OÖ18, OÖ19, OÖ21, OÖ23, OÖ24, OÖ31
Engelleri ortadan kaldırma	OÖ13
Ara sınavlar yapma	OÖ18
Basit sorular çözdürme	OÖ18, OÖ19, OÖ21, OÖ24, OÖ28, OÖ31, OÖ32
Disiplin tedbirleri	OÖ30, OÖ25
İşbirliğine teşvik etme	OÖ21, OÖ23, OÖ24, OÖ26, OÖ27

Şekil 8. Ortaokul matematik öğretmenlerinin baş etme stratejileri

Katılımcı ortaokul matematik öğretmenleri çoktan aza doğru sırayla %28 uyarmak, %25 aile ile görüşme, %25 bireysel ilgilenme, %25 cesaretlendirme motive etme, %22 basit sorular çözdürme, %19 yerlerini değiştirmek, %19 öğrenciyi derse katma, %19 ilgiyi artıracak faaliyetler, %16 öğrenciyi işbirliğine teşvik etme, %16 göz teması kurma, %16 görmezden gelme, %13 notla tehdit etme, %13 günlük hayatla ilişkilendirme, %13 fiziksel müdahale, %13 ödül ceza kullanımı stratejilerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

İstenmeyen davranışlarla başetme stratejilerini sorduğumuz katılımcı öğretmenlerin cevaplarından bazı örnekler aşağıdaki gibidir.

OÖ2 kodlu öğretmen sorduğumuz soruya

“Eba uygulamasını özellikle konu anlatımında kullanıyorum, ama ebada soru çözmeyi verimli bulmuyorum. Sınıf içinde görsel etkinlikler yapmaya çalışıyorum. Öğrencilerin materyal hazırlamalarını sağlıyorum.”

Cevabını vermiştir. Katılımcı öğrencilerin dikkatini çekmek için dersi daha görsel olarak işlemeye yardımcı teknolojik materyal kullanmaktadır. Derste modelleme kullanmayı ciddiye alıyor olabilir.

OÖ7 kodlu katılımcı

“İlgilenenlerle dinleyenlerle ilgileniyorum daha çok. Bu sefer diğerleri de ilgi görmek istedikleri için derse odaklanıyorlar. Bazen yazılı veya sözlü notlarını arttırıyorum soru çözümlerinde o da iyi oluyor. Kalabalığa karşı da duymamazlığa vermeye çalışıyorum. Yapabildiğim de iyi oluyor yapamayınca da çözümü onlara bırakıyorum. Odaklanıyorlar o şekilde hallediyoruz.”

cevabını vermiştir. Öğretmen olumlu davranışı pekiştirerek diğer öğrencilerin de öğrenmesini teşvik ettiğini belirtmiştir. Öğretmen not karşılığı soru çözdürerek öğrencilerin yapmaları gereken bir işi ödül ceza yöntemiyle yönetmektedir. Bu durum öğrencileri öğrenmeye değil sadece yüksek not almaya yönlendirebilir.

OÖ10 kodlu öğretmen aynı soruya

“Öncelikle görmezden geliyorum, devam ederse göz teması kuruyorum. Anlamazsa yanına gidip dokunuyorum ya da bir süre yanında durup derse katmaya çalışıyorum. Eğer devam ederse bu sefer sözlü olarak ismiyle uyarıyorum fakat güzel bir üslupla sakın bir şekilde uyarıyorum. Hala anlamayıp davranışına devam ederse bende sinirlenip sert bir şekilde uarmak zorunda kalabiliyorum.”

Şeklinde yanıt vermiştir.

OÖ11 kodlu öğretmen

“Genelde (+) (-) kavramı, ödül ceza ve ödev veriyorum. Bazen de konu anlatımlarını istiyorum. Bazen de grup çalışması yapıyorum. Anlamadığı bir soruyu bazen sınıf arkadaşından daha iyi anlayabiliyor. Öğrenciye adıyla hitap ediyorum. Öğrencinin ailesine mesaj atıyorum.”

cevabını vermiştir. Katılımcı, öğrencileri derse dahil etmektedir. Ayrıca öğretim yöntemini değiştirerek akran eğitimini kullanmaya çalıştığını belirtmektedir.

OÖ12 kodlu katılımcı

“Matematik soyut bir ders olduğu için dersi günlük hayatla ilişkilendirerek somut anlatmak, her konu anlatımının sonunda bu konuyu fotokopi halinde vererek yazdırmak, her konu sonunda konu ile soru çözdürmek, doğru çözenleri ödüllendirmek, her ayın sonunda en çok soru ödül (yıldız olabilir) alanı ve sınavdan yüksek alanları, aynı zamanda sınıfta akıllı ve

saygılı olanları matematik yıldızı seçmek gibi stratejilerle matematiği sevdirmeye çalışıyorum.”

şeklinde yanıt vermiştir. Matematik eğitiminde günlük hayatla ilişki kurmanın önemli olduğunu düşünmektedir. Katılımcı dersi sevmenin, dolayısıyla derse karşı tutumun önemli olduğunu düşünüyor olabilir.

OÖ13 kodlu katılımcı üçüncü soruya

Anlatılacak konuya başlamadan önce o konu için ön şart konumundaki konuları anlatıp, ilgi çekici hikayelerle başlarım. Çocukların seviyesine uygun, yapabilecekleri soruları sorarak başarabilecekleri hissini oluştururum. Çocukların dikkatini dağıtabilecek materyalleri masadan kaldırırım. Konuşan, ilgisiz çocukların yerlerini değiştirip derse karşı ilgilerini artırmaya çalışırım.”

cevabını vermiştir. Katılımcı ilgi ve merak uyandırma basamaklarının önemine dikkat çekmektedir. Sınıf içerisinde çok fazla ilgi çekici maddenin dikkat dağıttığını düşünüyor olabilir. Fiziksel ortamın sınıf atmosferi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu düşünüyor olabilir.

OÖ17 kodlu katılımcı ise

“Genelde öğrencilerin dikkatini toplamak için herkesin dikkatini tekrar kendimde toplarım. Sonra derse devam ederim. Eğer sorun bireyselse ders akışını bozmadan öğrenciye yaptığı davranışı hatırlatmak için öğrenciye doğru yürüme veya göz teması kurarım.”

cevabını vermiştir. Öğretmen istenmeyen davranış sergileyen öğrenciye sorun büyümeden bireysel olarak müdahale etmeyi doğru bulmaktadır. Öğrenciye doğru yürümenin fiziksel yakınlık sebebi ile davranışı ortadan kaldıracabileceğini düşünüyor olabilir.

OÖ17 kodlu katılımcı

“Karşılaştığım olumsuz davranışların çözümünde genelde öğrenciden öğrenciye değişmektedir. Eğer öğrenci başarmak istiyor fakat başaramıyorsa onun seviyesinde sorular sorarak çözmesini sağlayarak başarı duygusunu tatmasını sağlıyorum. Eğer başaracak seviyede zeka olarak yeterli seviyede ise onu kazanma adına her şey. Eğer çocukta aile yok zeka yok istek yoksa bari dersin 40 dakikası huzur bulması için sadece rakamları dört işlemi gösterip şarkı söyletirim. Tamamen uygulayıp başardığım pozitif yönde veri elde ettiğim stratejilerim.”

cevabını vermiştir. Katılımcı öğretmen her öğrencinin bireysel olarak ilgiye ihtiyacı olduğunu düşünüyor olabilir. Öğrencilerin ders içerisinde herhangi bir meşguliyetinin olmamasının onları istenmeyen davranışlara yönlendirdiğini düşünüyor olabilir. Bu sebeple

akademik olarak derse muhatap olamaması halinde başka bir şeyle meşgul olmalarının sorunu çözdüğünü düşünüyor olabilir.

OÖ21 kodlu katılımcı

“Günlük yaşamla konuların ilişkisini artırma. Gelecek öğrencinin karşısına çıkacak sınavlar ve sonuçlarının dersle ilgisini kavratma. Ön yargılarını yıkmak için basit sorularla öğrencinin özgüven duymasını sağlamak.”

cevabını vermiştir. Öğrencilerin hayallerindeki hedeflere ulaşabilmeleri için öğrencileri işbirliğine ikna etmenin etkili olduğunu düşünüyor olabilir.

OÖ24 kodlu katılımcı ise

“Öğrencilere temel matematik becerilerini sınıf seviyesi ne olursa olsun uygulamaya çalışıyorum. Her sınıfa mutlaka matematiği yapabilmenin sevmek ile alakası olmadığını aşılama çalışıyorum. Öğrenci ve velilerin matematiğe olan önyargılarını kırmaya çalışıyorum. Her düzeydeki öğrenciye matematiği başarması için seviyeye göre fırsatlar veriyorum.”

cevabını vermiştir. Katılımcı öğretmen, akademik gelişimin ilerlemesinin istenmeyen davranışları ortadan kaldıracı olduğunu düşünüyor olabilir. Ayrıca öğretmen tutumun duygusal bir sempatiden farklı bir anlamı olduğunu düşünüyor olabilir.

OÖ30 kodlu katılımcı üçüncü soruya

“Öğrenciye caydırıcı cezalar verilmelidir. Disiplin kurallarının uygulanması gereklidir.”

şeklinde bir cevap vermiştir. Öğretmen geleneksel bir yaklaşım içerisinde. Derste istenmeyen davranışların sadece disiplin tedbirleri alınarak ortadan kaldırılabilirliğini belirtmiştir. Ceza ve disiplin yaklaşımlarının eğitim süreci için daha verimli olacağını düşünüyor olabilir.

OÖ32 kodlu katılımcı ise

“Daha çok görsele dayalı (video, etkinlik) ders işlemeye çalışıyorum. Diğer türlü öğrenci derse hiç katılmıyor. Temel eksiklikleri gidermek içinde basit düzeylerde soru çözümüne zaman ayırmaya çalışıyorum.”

cevabını vererek dersi görselleştirmenin ilgi ve dikkati artıracığını düşündüğünü belirtmiştir.

Katılımcı ortaokul matematik öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar

cinsiyete göre Tablo 34'deki gibidir.

Tablo 34. Ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

Kodlar	Kadın f	Erkek f
Yerlerini değiştirmek	4	2
Bireysel ilgilenmek	1	6
Notla tehdit	4	-
Aile ile görüşme	4	4
Tablet, akıllı tahta kullanımı	1	2
Dersi görselleştirme	1	1
Öğrenci ile yakınlık kurma	1	-
Öğrenciyi derse katma	4	2
İlgiyi artıracak faaliyetler	1	5
Tahtada ayakta bekletme	1	-
Dersi eğlenceli hale getirme	1	2
Uyarmak	4	5
Öğrenciye kızdığını göstermek	1	-
Görmezden gelmek	3	2
Öğrenciye soru sormak	1	1
Göz teması kurma	3	2
Ödül-ceza verme	2	2
Sadece dinleyenlerle ilgilenme	1	-
Mahrum bırakma	1	1
Fiziksel müdahale	3	1
Öğrenme yöntemini değiştirme	1	-
Günlük hayatla ilişkilendirmek	1	3
Dersi sevdirmeye çalışmak	1	2
Cesaretlendirme, motive etme	-	8
Engelleri ortadan kaldırma	-	1
Ara sınavlar yapma	-	1
Basit sorular çözdürme	-	7
Disiplin tedbirleri	-	2
İşbirliğine teşvik etme	-	5

İstenmeyen davranışlarla başetme stratejileri sorumuza araştırmaya katılan erkek öğretmenler sırayla çoktan aza öğrenciyi motive etme ve cesaretlendirme, basit sorular çözdürme, bireysel ilgilenmek, derse ilgi çekecek faaliyetler, uyarmak, iş birliğine teşvik etmek, aile ile görüşme cevaplarını vermişlerdir. Kadın öğretmenler ise en çok yerlerini değiştirme, notla tehdit, aile ile görüşme, öğrenciyi derse katacak faaliyetler cevaplarını vermişlerdir.

Soruya ortaokul matematik öğretmenlerinin yaş gruplarına göre verdikleri cevaplar ise Tablo 35'deki gibidir.

Tablo 35. Ortaokul öğretmenlerinin yaş değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

Kodlar	21-29 f	30-39 f	40+ f
Yerlerini değiştirmek	4	2	-
Bireysel ilgilenmek	1	5	1
Notla tehdit	3	1	-
Aile ile görüşme	2	6	-
Tablet, akıllı tahta kullanımı	-	3	-
Dersi görselleştirme	-	2	-
Öğrenci ile yakınlık kurma	-	1	-
Öğrenciyi derse katma	1	4	1
İlgiyi artıracak faaliyetler	3	3	-
Tahtada ayakta bekletme	1	-	-
Dersi eğlenceli hale getirme	1	2	-
Uyarmak	6	2	1
Öğrenciye kızdığını göstermek	1	-	-
Görmezden gelmek	3	2	-
Öğrenciye soru sormak	-	2	-
Göz teması kurma	3	2	-
Ödül-ceza verme	2	2	-
Sadece dinleyenlerle ilgilenme	1	-	-
Mahrum bırakma	1	1	-
Fiziksel müdahale	3	1	-
Öğrenme yöntemini değiştirme	-	1	-
Günlük hayatla ilişkilendirmek	1	1	2
Dersi sevdirmeye çalışmak	1	2	-
Cesaretlendirme, motive etme	4	2	2
Engelleri ortadan kaldırma	1	-	-
Ara sınavlar yapma	1	-	-
Basit sorular çözdürme	2	3	2
Disiplin tedbirleri	-	1	1
İşbirliğine teşvik etme	2	1	2

Katılımcı 21-29 yaş aralığındaki öğretmenler sırayla en çok uyarmak, yerlerini değiştirmek, öğrencileri motive etmek ve cesaretlendirmek, notla tehdit etmek, ilgiyi artıracak faaliyetlerde bulunmak, görmezden gelmek, göz teması kurma, fiziksel müdahale yöntemlerini kullandığını söylemiştir. 30-39 yaş aralığındaki öğretmenler ise en çok aile ile görüşme, bireysel olarak ilgilenme, öğrenciyi derse katma, ilgiyi artıracak faaliyetler, basit sorular çözdürme yöntemlerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların sahip oldukları kıdem yılına göre soruya verdikleri cevaplar ise Tablo 36'daki gibidir.

Tablo 36.Ortaokul öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

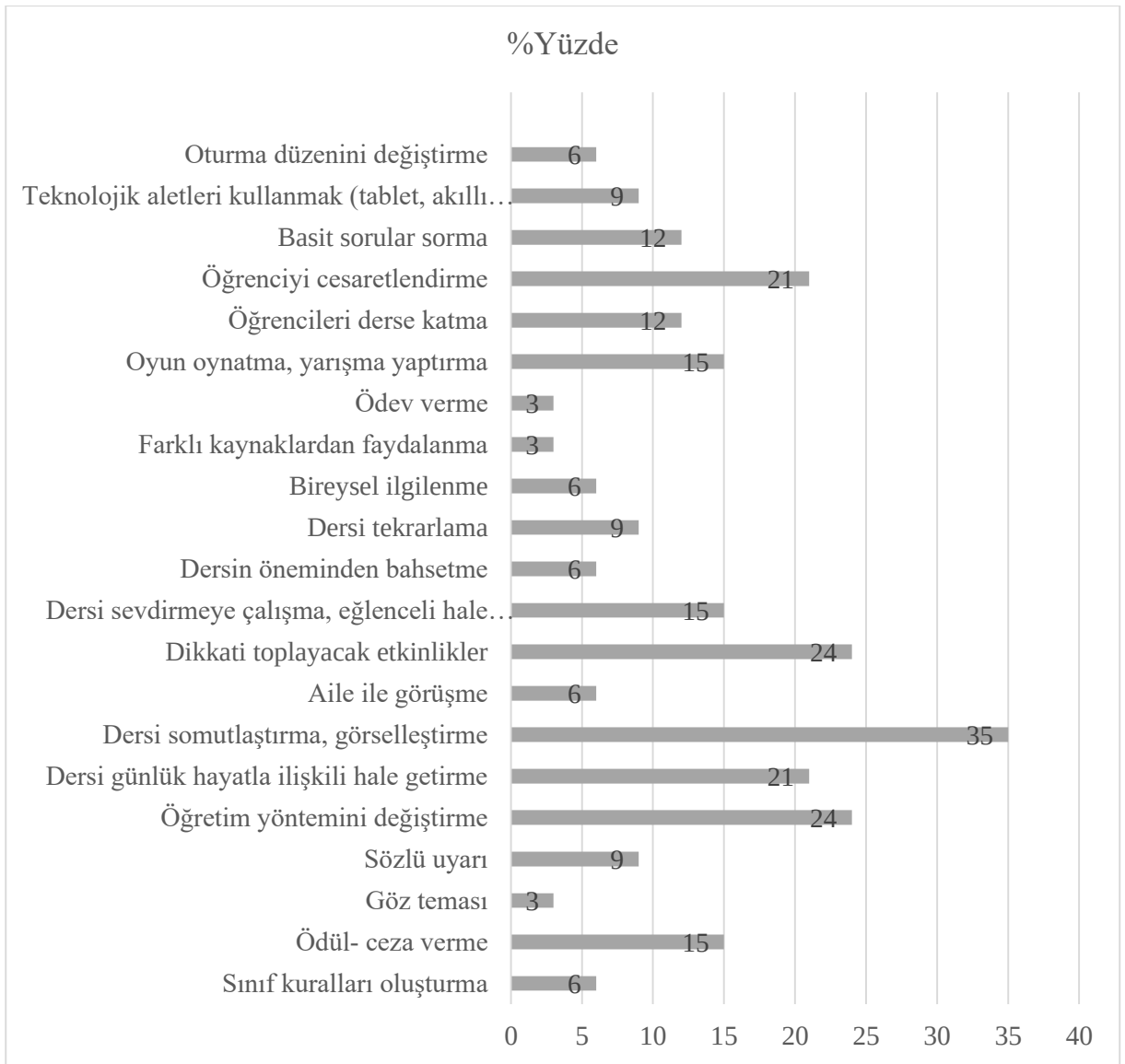
Kodlar	1-9 f	10+ f
Yerlerini değiştirmek	5	1
Bireysel ilgilenmek	3	4
Notla tehdit	3	1
Aile ile görüşme	5	3
Tablet, akıllı tahta kullanımı	-	3
Dersi görselleştirme	1	1
Öğrenci ile yakınlık kurma	1	-
Öğrenciyi derse katma	3	3
İlgiyi artıracak faaliyetler	4	2
Tahtada ayakta bekletme	1	-
Dersi eğlenceli hale getirme	1	2
Uyarmak	6	3
Öğrenciye kızdığını göstermek	1	-
Görmezden gelmek	4	1
Öğrenciye soru sormak	1	1
Göz teması kurma	4	1
Ödül-ceza verme	2	2
Sadece dinleyenlerle ilgilenme	1	-
Mahrum bırakma	1	1
Fiziksel müdahale	4	-
Öğrenme yöntemini değiştirmek	-	1
Günlük hayatla ilişkilendirmek	2	2
Dersi sevdirmeye çalışmak	2	1
Cesaretlendirme, motive etme	6	2
Engelleri ortadan kaldırma	1	-
Ara sınavlar yapma	1	-
Basit sorular çözdürme	5	2
Disiplin tedbirleri	-	2
İşbirliğine teşvik etme	2	3

Katılımcılardan 1-9 yıl arası kıdeme sahip olanlar çoktan aza sırayla uyarma, derse motive etme, cesaretlendirme, yerlerini değiştirmek, aile ile görüşme, basit sorular çözdürme, ilgiyi artıracak faaliyetler, görmezden gelme, göz teması kurma, fiziksel müdahale, bireysel ilgilenme notla tehdit, öğrenciyi derse dahil etme yöntemlerini uyguladıklarını belirtmişlerdir. 10 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenler ise çoktan aza sırayla bireysel ilgilenme, aile ile görüşme, tablet akıllı tahta ile ders işleme, öğrenciyi derse dahil etme, uyarma, öğrenciyi işbirliğine teşvik etme yöntemlerini kullandıklarını söylemişlerdir.

Araştırmaya katılım gösteren ilkököl öğretmenleri karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla baş etmek için kullandıkları stratejileri belirlemeye yönelik sorumuza aşağıdaki cevapları vermişlerdir.

Tablo 37. Sınıf öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplar

Kodlar	Cevaplar
Sınıf kuralları oluşturma	İÖ1, İÖ33
Ödül- ceza verme	İÖ1, İÖ15, İÖ17, İÖ18, İÖ33
Göz teması	İÖ1,
Sözlü uyarı	İÖ1, İÖ15, İÖ24
Öğretim yöntemini değiştirme	İÖ2, İÖ3, İÖ8, İÖ11, İÖ18, İÖ27, İÖ30, İÖ32
Dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme	İÖ4, İÖ23, İÖ25, İÖ27, İÖ30, İÖ31, İÖ34
Dersi somutlaştırma, görselleştirme	İÖ4, İÖ8, İÖ9, İÖ10, İÖ12, İÖ13, İÖ16, İÖ20, İÖ27, İÖ29, İÖ31, İÖ32
Aile ile görüşme	İÖ6, İÖ33
Dikkati toplayacak etkinlikler	İÖ6, İÖ12, İÖ20, İÖ22, İÖ23, İÖ24, İÖ25, İÖ27
Dersi sevdirmeye çalışma, eğlenceli hale getirme	İÖ7, İÖ20, İÖ25, İÖ30, İÖ34
Dersin öneminden bahsetme	İÖ7, İÖ10
Dersi tekrarlama	İÖ5, İÖ7, İÖ31
Bireysel ilgilenme	İÖ8, İÖ33
Farklı kaynaklardan faydalanma	İÖ9
Ödev verme	İÖ9
Oyun oynatma, yarışma yaptırma	İÖ13, İÖ14, İÖ21, İÖ30, İÖ34
Öğrencileri derse katma	İÖ14, İÖ15, İÖ20, İÖ22
Öğrenciyi cesaretlendirme	İÖ15, İÖ17, İÖ18, İÖ19, İÖ23, İÖ25, İÖ28
Basit sorular sorma	İÖ17, İÖ25, İÖ26, İÖ30
Teknolojik aletleri kullanmak (tablet, akıllı tahta vb.)	İÖ19, İÖ20, İÖ22
Oturma düzenini değiştirme	İÖ28, İÖ33

Şekil 9.Sınıf öğretmenlerinin baş etme stratejilerinin dağılımı

Sınıf öğretmenleri baş etme stratejilerini çoktan aza dersi somutlaştırma, görselleştirme, dikkati toplayacak etkinlikler, öğretim yöntemini değiştirme, öğrenciyi cesaretlendirme, dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme, oyun oynatma, yarışma yaptırma, dersi sevdirmeye çalışma, eğlenceli hale getirme, ödül-ceza verme, basit sorular sorma, öğrenciyi derse katma, teknolojik aletleri kullanma, dersi tekrarlama, sözlü uyarıda bulunma, oturma düzenini değiştirme, bireysel ilgilenme, dersin öneminden bahsetme, aile ile görüşme, sınıf kuralları oluşturma, ödev verme, farklı kaynaklara başvurma, göz teması kurma olarak belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir.

İÖ1

“Öncelikle belirli davranışlara kesin uyulması gerektiğinden dönemin başında kurallar koyup bunları yazılı olarak sınıfın bir köşesine astık. Kurallara uyanlara ödül olsun

diye simge biriktirme, uymayanlara da arkadaşlarına şeker getirme cezasını caydırıcılık olsun diye uyguladık. Koyulan kurallarla öğrenciler neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayarak bu kurallara daha çok özen göstermeye başladı. Derste istenmeyen davranışları sergileyen öğrenciler ile önce istenmeyen durumu ortadan kaldırması için dersi bölmek maksadıyla göz temasında bulunuldu. Eğer diğer öğrencileri de etkileyen bir durum söz konusu ise sözlü telkinlerde bulunuldu.”

İÖ6

“Ailelerle birebir konuşma. Öğrencinin dikkatini çekecek cümleler kullanır, hareketler yaparım.”

İÖ7

“Matematiğe olan ön yargıyı yıkmak için matematiği sevdirmeye yoluna gidiyoruz. Matematikteki bilginin net olduğu ve bizi hiçbir zaman yarı yolda bırakmayacağını anlatıyoruz. Diğer taraftan sık sık tekrar yaparak öğrencinin konuyu anlaması için çaba sarfediyoruz.”

İÖ8

“Öğretmen dersi sevdirmek için değişik teknikler uygulamalı. Hatta resmi içine katmalı. Bir matematik dersinde problemleri çözerken resim yaparak dersi anlatıyoruz. Bire bir bazen yanınıza çağırıp anlatmalıyız.”

İÖ10

“Elimizden geldiğince konuları somutlaştırmaya çalışıyoruz. Bu da daha ağır ilerlememize sebebiyet veriyor. Yukardaki sorunun cevabında belirttiğim gibi matematiğin benim için özel bir yeri var. Bu sebeple kullandığım en belirgin strateji temele matematiği alarak diğer dersleri de işlemek. Örneğin işlediğimiz Türkçe konusu hakkında problem oluşturmak, görsel sanatlar dersinde geometrik cisimleri vurgulamak vb. En önemlisi de matematiğin önemini öğrencilerime çeşitli şekillerde kavratmaya çalışıyorum. Yani farkındalık yaratmaya çalışıyorum. Zira matematik varlığın temeli.”

İÖ11

“Drama yapmak, hayal ettirmek olayı bulmacaya çevirmek gibi, abartı dolu hikayelerle akılda kalıcılığı artırmak gibi yöntemler kullanırım.”

İÖ12

“Anlattığım konuyu nasıl ilgi çekici bir hale getirebilir. Bunu düşünüyor, ilgilerini

çekecek oyun, resim, materyal bulup sınıfa getiriyorum. O zaman daha dikkatli dinliyorlar.”

İÖ13

“Daha çok oyunlaştırarak ilginç hale getiriyorum. Kendi hazırladığım materyalleri kullanıyorum. Yarışma şeklinde daha verimli oluyor.”

İÖ15

“Öğrenciyi başarabileceği konusunda motive edip inandırırım. Sınıf içi disiplin sağlanmasının aslında tüm öğrencilerin derse katılımı için gerekli olduğunu uygularım. Öğrencilere sabit aralıksız ödüller veriririm. Her şeyden önce iyi bir insan ahlaklı bir insan olmaları konusunda dinimizden örnek veririm. Peygamberimizin güzel ahlaklı oluşunu örneklerle perçinlerim. Vatanını, milletini sevmesi, çalışması, yükseltmesi konusunda Türk büyüklerinin özellikle Mustafa Kemal Atatürk’ümüzün hayatını, fedakarlıklarını, çalışmalarını örnekendiririm.”

İÖ17

“Matematik genel olarak korkulan bir ders olduğu için öğrenciye karşı yaklaşım önemlidir. Anlayabileceği, başarı duygusunu tadabileceği fırsatlar yaratılmalıdır. Küçük adımlarla, bolca araştırmalarla ve bunun karşılığında pekiştireçlerle hareket edilmelidir.”

İÖ18

“İlk önce matematik dersinin çok kolay ve zevkli olduğundan bahsederek derse giriş yapıyorum. Çok kolay bir konu anlaticam dediğimde öğrencilerin gözlerindeki ışıltı görebiliyorum. Sonra yaptığım alıştırmalarda hepsinin defterine bakıp imza, yıldız, vs. gibi şeylerle destekliyorum. Ne kadar kolaymış değil mi bu konu diyorum. Bazı konuları hikayelerle anlatıyorum. Bazı konularda şarkılarla öğrenme yapıyoruz. Öğrenci yapabildiğini gördükçe ön yargılarından ve güvensizliğinden kurtuluyor ve bu derse karşı olumlu tutum gösteriyor. Bu da başarıyı artırıyor.”

İÖ19

Dikkat eksikliğini gidermek için öğrenciyi motive edecek çalışmalara ağırlık vermek. Verilen ödevlerin düzenli takibinin yapılması. Akıllı tahtaların bu derste daha fazla kullanılması.”

İÖ20

“Eğlenceli ve komik dersler geçirmeleri için özel çaba harcıyorum. Dersi ve konuyu çok tekrar ediyorum. Onları sürekli derste aktif etmeye çalışıyorum. Çok sıkıldıklarını

düşündüğümde ara verip şarkı ya da fıkra söyleyip ilgilerini topluyorum. Çok örnek çözmeleri için yönlendiriyorum. Somutlaştırmak için materyaller ve hikayeler kullanıyorum.”

İÖ21

“Akıllı tahta ile interaktif eğitim sitelerinden yararlanıyorum. Dersteki konuları yetiştirmek için oyun ve fiziki etkinlikler ve güzel sanatlar gibi diğer derslerde de matematik işleyebiliyorum.”

İÖ22

“Akıllı tahta üzerinden veya farklı kaynaklardan ders anlatmaya, değişik ve ilgi çekici etkinlikler yapmaya, her öğrenciyi derse katmaya çalışıyorum.”

İÖ24

“Ben genelde konuşarak beraber çözüm üretmeyi tercih ediyorum. Sınıf düzenini bozan çocuğu farklı yönlendirmelerle dikkatini toparlamaya çalışıyorum”

İÖ25

“Matematik derslerini olabildiğince keyifli bir hale getirmeye çalışıyorum. Basitten başlayarak aslında yapabileceklerini gösteriyorum. Örnekleri onların ilgisini çekebilecek şekilde seçiyorum (daha çok günlük hayattan)”

İÖ26

“Çocukların ilgi alanlarına yönelik problemler oluşturma. Defter kullanımına dikkat etme. Kolay sorularla her öğrenciye yapabileceğini göstermek. Problemleri okuyup anlamak-anlatmak”

İÖ27

“Konuları mümkün olduğunca günlük hayatlarını kapsayacak şekilde örüntülüyorum. Soru örneklerini bizzat öğrencilerin isimlerini kullanarak somutlaştırıyorum. Sınıfta var olan her nesneyi işe koşarak görsel hale getirmeye çalışıyorum. Okuduğunu anlama ve dikkat sorununu çözmek için Türkçe dersinde bol bol okuduğunu anlama çalışmaları yapıyorum. Müsait konularda dramatize ederek 5 duyu organlarını işe katıyorum.

İÖ28

“Sınıftaki oturma düzenine, ara ara birkaç cümlelik sohbetler etmeye çalışıyoruz. Geçmişte bu dersle başarısız olan çocukları motive etmeye çalışıyoruz.”

İÖ30

“Çocukların seviyesine inerek konuları anlatmak. Dersi zevkli hale getirip matematiği sevdirmek. Müzikle beraber sayı saymayı öğretmek, bom gibi bir oyun oynayarak ritmik sayma yaptırmak yaptığım şeyler. Akıllarında daha kalıcı olabilmesi için günlük yaşamdaki materyallerle dersi anlatmak. Kg konusunda sınıfta marketçilik oynamak sınıfa elma, portakal getirip tartmak gibi.”

İÖ32

“Mümkün olduğunca konuyu somutlaştırmak ve etkinliği (sorunun cevabını) birkaç yöntemle anlatmak daha mantıklı. Her yöntemi anlayan çocuk farklıdır”

İÖ33

“Aile bireyleri ile işbirliği içinde olma. Caydırıcı kurallar koyma. Öğrenciyi haftada bir başka sıraya oturtma (yer değiştirme). Aralıklı ödül kullanma. Öğrenci ile birebir iletişim kurma.”

İÖ34

“Öğrencilerin bu tutumlarını mümkün olduğunca azaltmak adına, matematik dersini oyunlarla, eğlenceli etkinliklerle zenginleştirmeye çalışıyorum. Bunlara ek olarak günlük hayatla ilişkilendirme yapıp onların daha kolay anlayabilmelerini sağlamaya çalışıyorum.”

İlkokul öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevapların cinsiyete göre değişimi aşağıdaki Tablo 38’deki gibidir.

Tablo 38. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

Kodlar	Kadın f	Erkek f
Sınıf kuralları oluşturma	1	1
Ödül- ceza verme	3	2
Göz teması	1	-
Sözlü uyarı	2	1
Öğretim yöntemini değiştirme	4	4
Dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme	3	4
Dersi somutlaştırma, görselleştirme	7	5
Aile ile görüşme	-	2
Dikkati toplayacak etkinlikler	6	2
Dersi sevdirmeye çalışma, eğlenceli hale getirme	3	2
Dersin öneminden bahsetme	-	2
Dersi tekrarlama	-	3
Bireysel ilgilenme	1	1
Farklı kaynaklardan faydalanma	-	1
Ödev verme	-	1
Oyun oynatma, yarışma yaptırmak	3	2
Öğrencileri derse katma	3	1
Öğrenciyi cesaretlendirme	5	2
Basit sorular sorma	3	1
Teknolojik aletleri kullanmak (tablet, akıllı tahta vb.)	3	-
Oturma düzenini değiştirme	1	1

Katılımcı sınıf öğretmenlerinden cinsiyeti kadın olanlar çoktan aza sırayla dersi

somutlaştırma, görselleştirme, dikkati toplayacak etkinlikler, öğrenciyi cesaretlendirme, öğretim yöntemini değiştirme, ödül-ceza verme, dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme, dersi sevdirmeye çalışma, dersi eğlenceli hale getirme, oyun oynatma, yarışma yaptırma, öğrenciyi derse katma, basit sorular sorma, teknolojik aletleri kullanma sözlü uyarı yapma cevaplarını vermişlerdir. Erkek öğretmenler ise çoktan aza sırayla dersi somutlaştırma, görselleştirme yapma, öğretim yöntemini değiştirme, dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme, dersi tekrarlama, ödül-ceza verme, aile ile görüşme, dikkati toplayacak etkinlikler, dersi sevdirmeye çalışma, dersin öneminden bahsetme, oyun oynatma, yarışma yaptırma, öğrenciyi cesaretlendirme cevaplarını vermişlerdir.

Öğretmenlerin verdikleri cevapların kıdem yılına göre sınıflandırılması Tablo 39'daki gibidir.

Tablo 39. Sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre üçüncü soruya cevapları

Kodlar	1-14 f	15+ f
Sınıf kuralları oluşturma	1	1
Ödül- ceza verme	3	2
Göz teması	1	-
Sözlü uyarı	3	-
Öğretim yöntemini değiştirme	4	4
Dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme	5	2
Dersi somutlaştırma, görselleştirme	5	7
Aile ile görüşme	-	2
Dikkati toplayacak etkinlikler	3	5
Dersi sevdirmeye çalışma, eğlenceli hale getirme	3	2
Dersin öneminden bahsetme	2	-
Dersi tekrarlama	2	1
Bireysel ilgilenme	-	2
Farklı kaynaklardan faydalanma	-	1
Ödev verme	-	1
Oyun oynatma, yarışma yaptırma	3	2
Öğrencileri derse katma	2	2
Öğrenciyi cesaretlendirme	3	4
Basit sorular sorma	3	1
Teknolojik aletleri kullanmak (tablet, akıllı tahta vb.)	1	2
Oturma düzenini değiştirme	1	1

Kıdem yılı 1 ile 14 yıl arası olan sınıf öğretmenleri çoktan aza sırayla dersi günlük hayatla ilişkilendirme, dersi somutlaştırma, görselleştirme, öğretim yöntemini değiştirme, ödül-ceza, sözlü uyarı dikkati toplayacak etkinlikler, dersi sevdirmeye çalışma, dersi eğlenceli hale getirme, oyun oynatma, yarışma yaptırma, öğrenciyi cesaretlendirme, basit sorular sorma, öğrenciyi derse katma, dersi tekrarlama, dersin öneminden bahsetme, cevaplarını vermişlerdir.

Kıdemi 14 yıl ve üzeri olan öğretmenler ise çoktan aza sırayla dersi somutlaştırma, görselleştirme, dikkati toplayacak etkinlikler, öğretim yöntemini değiştirme, öğrenciyi cesaretlendirme, ödül-ceza verme, dersi günlük hayatla ilişkilendirme, aile ile görüşme, dersi sevdirmeye çalışma, bireysel ilgilenme, oyun oynatma, yarışma yaptırma, öğrencileri derse katma, teknolojik aletleri kullanma cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 40. Sınıf öğretmenlerinin üçüncü soruya verdikleri cevapların yaşa göre dağılımı

Kodlar	20-34 f	35-44 f	45+ f
Sınıf kuralları oluşturma	1	-	1
Ödül- ceza verme	3	-	2
Göz teması	1	-	-
Sözlü uyarı	2	-	1
Öğretim yöntemini değiştirme	5	1	2
Dersi günlük hayatla ilişkili hale getirme	4	1	2
Dersi somutlaştırma, görselleştirme	3	6	3
Aile ile görüşme	-	-	2
Dikkati toplayacak etkinlikler	3	2	3
Dersi sevdirmeye çalışma, eğlenceli hale getirme	3	1	1
Dersin öneminden bahsetme	2	-	-
Dersi tekrarlama	2	1	-
Bireysel ilgilenme	-	-	2
Farklı kaynaklardan faydalanma	-	-	1
Ödev verme	-	-	1
Oyun oynatma, yarışma yaptırma	3	1	1
Öğrencileri derse katma	2	2	-
Öğrenciyi cesaretlendirme	3	1	3
Basit sorular sorma	2	1	1
Teknolojik aletleri kullanmak (tablet, akıllı tahta vb.)	1	2	-
Oturma düzenini değiştirme	1	-	1

Yaş aralığı 20 il 34 olan sınıf öğretmenleri çoktan aza sırayla öğretim yöntemini değiştirme, dersi günlük hayatla ilişkilendirme, ödül-ceza verme, dersi somutlaştırma, görselleştirme, dikkati toplayacak etkinlikler, dersi sevdirmeye çalışma, oyun oynatma, yarışma yaptırma, öğrenciyi cesaretlendirme, sözlü uyarı, dersin öneminden bahsetme, dersi tekrarlama, öğrenciyi derse katma, basit sorular sorma cevaplarını vermişlerdir. Yaşları 35 ile 44 arası olan öğretmenler çoktan aza sırayla dersi somutlaştırma, görselleştirme, dikkati toplayacak etkinlikler, öğrencileri derse katma, teknolojik aletleri kullanmak cevaplarını vermişlerdir. Yaşı 45 ve üzerinde olan öğretmenler ise öğrenciyi cesaretlendirme, dikkati toplayacak etkinlikler, dersi somutlaştırma, görselleştirme, ödül-ceza verme, öğretim yöntemini değiştirme, dersi günlük hayatla ilişkilendirme, aile ile görüşme, bireysel ilgilenme

cevaplarını vermişlerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuçlar ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulgularından yola çıkılarak literatür yardımı ile elde edilen sonuçlara ve bunlara bağlı olarak önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

1. Liselerde görev yapan matematik öğretmenleri matematik derslerinde karşılaştıkları istenmeyen davranışları sorduğumuz birinci soruya en çok birbirleri ile konuşma ve gürültü yapma, derse ilgisizlik ve dikkatini vermeme, derse ön yargılı yaklaşma, isteksizlik, ön öğrenmelerin eksikliğinden kaynaklanan sorunlar cevaplarını vermişlerdir. En az ise arkadaşlarını şikâyet etme, derste bir şeyler yiyip içme cevaplarını vermişlerdir. Bu durum Siyez (2009)'ın liselerde yaptığı araştırma ile de örtüşmektedir. Araştırmada öğretmenler öğrencilerin derslere ilgisiz olmaları, derste konuşup gürültü yapmaları, dersle ilgili sorumluluk almamaları, söz almadan konuşmalarını karşılaştıkları istenmeyen davranışlar olarak belirtmişlerdir. Tunç, Yıldız ve Doğan (2015)'in araştırmasında ise lise öğretmenleri, dersi dinlememe, derste izinsiz konuşma, derse ilgisizlik ve devamsızlık davranışlarını en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar olarak belirtmişlerdir. Kesici ve Sarpkaya (2013) liselerde istenmeyen davranışları inceledikleri çalışmada en çok derste uyuma, kopya çekme, telefonla konuşma, kitap okuma, sıraya yatma, sınıfın huzurunu bozma davranışları ile karşılaşıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin derslerde çoğunlukla geleneksel yöntemler kullanmaları, derslerin sıkıcı bir şekilde geçmesi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınmaması öğrencilerin bu davranışlara yönelmelerine sebep oluyor olabilir. Ayrıca öğrenciler bu davranışlarının dersin gidişatı, arkadaşları ve öğretmen üzerinde nasıl etkileri olduğunun farkında olmuyor olabilirler. Bu sebeple öğretmen, öğrencilerin istenmeyen davranışların neler olduğunu bildiğinden emin olmalıdır. Greenlee ve Ogletree (1993) yaptıkları araştırmada meslekte yeni olan öğretmenlerin tecrübesizlikleri sebebi ile sınıf yönetiminde stres yaşadıkları ve bu sebeple daha çok istenmeyen davranışla karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar araştırmamıza örtüşmektedir. Meslekte yeni sayılabilen öğretmenlerin öğrencilerin ön yargılarına eğilmelerinin sebebi, mesleğin koşullarına henüz

teslim olmamış olmaları olabilir.

2. Lise matematik öğretmenleri karşılaşılan istenmeyen davranışların nedenlerini sorduğumuz ikinci soruya ön öğrenme eksikliği, dersin soyut olması, ön yargılı olma, disiplin eksikliği, öğrencilerin hedefinin olmaması, ailenin ilgisizliği cevaplarını vermişlerdir. Altun (2006)'a göre öğrencilerin ön yargılı yaklaşımlarının karşısında geliştirilecek güven, matematiksel yatkınlık kazanmada da etkili bir yoldur. Bu güvenin kazanılması ve matematik öğretiminin gerçekleşmesi için kendilerinin ve öğrenme ortamının öğrenciye güven verici özelliklere sahip olması gerektiğini düşünmelidirler. Duman, Gelişli ve Çetin (2004) lise öğrencilerinin öğretmenleri çok otoriter gördüklerini ve öğretmenlerin hâkimiyetin kendilerinde olmasını istediklerinden rahatsız olduklarını tespit etmiştir. Burada öğretmenlerin belirttiği sebeplerin daha çok akademik yönde olması da öğrencilerin olgunlaşarak davranış sebeplerinin daha karmaşıklaştığı söylenebilir. Şahin ve Adıgüzelli (2015) yaptıkları çalışma sonucunda istenmeyen davranışın ortaya çıkmadan önce önlenmesi ya da etkisinin azaltılmasının, davranışın ortaya çıkmasından sonra müdahale etmekten çok daha etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sebeple istenmeyen davranışların sebeplerinin bilinmesinin daha önemli olduğu ortaya çıkabilir. Soylu ve Aydın (2006)'a göre öğrencilerin dersi soyut bulması, öğrenememesi ya da ezberlemeye çalışması öğrenmenin işlemsel düzeyde kalmasından ve kavramsal düzeye ulaşmamasından kaynaklanmaktadır.

3. Karşılaşılan istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerini sorduğumuz üçüncü soruya lise matematik öğretmenleri en çok öğrencileri derse dâhil etme, ödevlendirme, dersi seviyeye uygun hale getirme, öğrencileri cesaretlendirme, motive etme, dersi sevdirmeye çalışma, ön öğrenme eksiklerini gidermeye çalışma, idare rehberlik servisi ile görüşme, işbirliğine ikna etme cevaplarını vermişlerdir. Gündüz (2004) e göre lise yıllarının sonuna doğru davranışlarda olgunlaşma görülür. Bu araştırmada da öğretmenlerin çabalarının akademik başarıyı artırıcı yönde olması bu sebeple ortaya çıkmış olabilir. Ayrıca rehberlik servisi ve idare ile iletişim halinde olunması oldukça önemlidir. Atıcı (2016) yaptığı araştırmada istenmeyen davranışlarla başetmek için yaptıkları çalışmalarda daha rehberlik servisi ile işbirliğine gönüllü öğretmenlerle daha kısa sürede olumlu sonuçlar aldıklarını belirtmişlerdir.

4. Ortaokul matematik öğretmenleri aynı soruya en çok derste konuşma ve gürültü yapma, derse ön yargı ile yaklaşma, ilgisizlik, derste başka şeylerle uğraşma, ön öğrenmelerin eksikliğinden kaynaklanan davranışlar, şiddet, el şakaları cevabını vermişlerdir. En az ise derste ayağa kalkma, kavga etme, ödev yapmama, dersin gereksizliğinden şikâyet etme, kıskançlık cevaplarını vermişlerdir. Çapri, Balcı ve Çelikkaleli (2010)'nin araştırmasına göre

de ilköğretim sınıf ve branş öğretmenleri en çok söz almadan konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, dikkatini derse vermeme davranışları ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Tulley ve Chiu (1998) de 6. sınıf öğrencileri ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin kurallara uymama, saldırganlık, kopya çekme, yalan söyleme davranışlarını gösterdiklerini tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamız ile örtüşmektedir. Bunun sebebi de liselerdekine benzer şekilde doğru davranışı bilmeme, davranışlarının sonuçlarını ve etkilerini bilmeme olabilir. Aynı zamanda dersin sıkıcı hale gelmesi de buna sebep olmuş olabilir.40 yaşının üzerinde olan öğretmenler karşılaştıkları istenmeyen davranışları yazmamışlardır. Bu durum kendilerinin istenmeyen davranışlarla karşılaşmamalarından değil mesleğin şartlarını kabullenmiş olmaları ve artık istenmeyen davranışları mesleğin içinde bulunan bir durum olarak kanıksamalarından kaynaklanıyor olabilir.

5. Ortaokul matematik öğretmenleri ikinci soruya ön yargılı olma, ön öğrenme eksikliği, öğrencilere dersin zor gelmesi, dersi anlamamaları, ilgisizlik, ailenin ilgisizliği cevaplarını vermişlerdir. Dilekmen, Ada ve Aver (2011) ortaokul öğrencilerinin saldırganlık özelliklerinin sebebini anne baba tutumları ile ilgisi olduğunu belirtmişlerdir. Demokratik anne ve baba tutumuna sahip ailelerin çocuklarının daha saldırgan olduklarını tespit etmişlerdir. Bu durumda ailelere demokratik tutum sergilerken dikkatli olmaları gerektiği söylenebilir. Efilti (2008) ise araştırmasında içten denetim odaklı öğrencilerin daha az saldırgan davranış gösterdiklerini tespit etmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin denetim odağı olarak dışardaki disiplinden çok içten gelen bir disiplin anlayışını benimsemeleri gerektiğini gösterebilir.

6. Ortaokul matematik öğretmenleri üçüncü soruya en çok uyarma, aile ile görüşme, bireysel ilgilenme, cesaretlendirme, motive etme, basit sorular çözdürme, yerlerini değiştirme, ilgi çekici faaliyetler, öğrenciyi derse katma, ilgiyi artıracak faaliyetler yapma, öğrenciyi işbirliğine teşvik etme, göz teması kurma, görmezden gelme cevaplarını vermişlerdir. Gülcan ve Taner (2011) öğretmen ve yöneticilerin yaptıkları ev ziyaretlerinin öğrencinin okula uyumuna ve öğrencinin ders başarısına olumlu etkileri olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun sebebi, ailenin öğretmenle tanışması sonucu güven duyması, bunu öğrenciye de yansıtması olabilir. Öğrenci de böylece okulda gösterdiği davranışlar için kendini kontrol etmesi gerektiğini düşünebilir. Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya (2009)'nın yaptığı araştırmada da öğretmenler en çok samimi bir sınıf ortamı oluşturmaya gayet ederim, öğrencilerin gözlerinin içine bakarım, olumlu davranışlarda öğrencilerle diyalog kurmaya çalışırım cevaplarını vermişlerdir. Ancak Sadık (2008) öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş etmede hoş ve güzel şeyler söyleme, kutlama, onaylama, dönüt verme gibi davranışlar yerine daha çok uyarı

verme ve eleştiri yapma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Bu da sınıfta olumsuz bir ortam oluşturacaktır. Böyle bir sınıf atmosferi içinde eğitim öğretimden beklenen verimin alınması g olacaktır. Burada ğretmenlerin verdikleri cevaplarla gözlem sonucu elde edilen verilerin farklı olması da dikkate değer bir husustur.

7. Sınıf ğretmenleri matematik derslerinde karşılaştıkları istenmeyen davranışları sorduğumuz soruya en çok derse n yargılı yaklaşma, dersi anlayamama, ilgisizlik, dikkat dağınlıklığı, n öğrenme eksikliğinden kaynaklanan sorunlar, dersi dinlememe, derse hazırlıksız gelme cevaplarını vermişlerdir. En az ayakta dolaşma, lavaboya gitmek isteme, şikâyet etme, derse katılmama cevaplarını vermişlerdir. Derslerin sürekli sunum yoluyla sıkıcı bir şekilde geçmesi sebebi ile öğrencilerin derslerde sıkılmaları, öğrencilerin derslerde aktif olmamaları, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınmaması olabilir. Ayrıca ğretmenlerin görüşme sırasında verdikleri cevaplara göre, matematik ğretiminde dersin soyut olması ve n öğrenmelerin yetersizliği öğrencileri sıkılmaya yöneltiyor olabilir. Ekici ve Ekici (2014) ilkokul ve ortaokul ğrencilerinin sergiledikleri istenmeyen davranışları karşılaştırdıkları çalışmalarında ilkokul ğrencilerinin ortaokul öğrencilerine oranla daha az istenmeyen davranış gösterdiklerini tespit etmişlerdir. Bu durumun sebebi ilkokul ğrencilerinin Freud'un kuramına göre latent dönem yaşına sahip olmaları olabilir. Bu dönemde ocuk otoriteye saygı eğilimindedir. Ortaokul ğrencileri ise genital dönem yaşına sahiptirler. Bu dönemde saldırganlık dürtüleri daha ön plandadır. Bu sebeple ortaokul öğrencileri daha çok istenmeyen davranış sergiliyor olabilirler.

8. Sınıf ğretmenleri ise ikinci soruya dersin somutlaştırılamaması, ailenin ilgisizliği, ailenin yanlış yönlendirmesi, materyal yetersizliği, kitap yetersizliği, öğrencilerin ön yargılı olması, öğrenilmiş çaresizlik, ilgisizlik, dikkatsizlik, dikkatin kolayca dağılması, disiplin eksikliği cevaplarını vermişlerdir. Korkmaz, Korkmaz ve zkaya (2009) istenmeyen davranışların nedenlerini araştırdığı çalışmada öğretmenlerin en çok, aile içi problemler, televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarında sergilenen şiddet olaylarının etkisi, ailelerin çocukların eğitime olan ilgisizliği olarak belirtmiştir. Öğrencilerin bulundukları yaşlarda kitle iletişim araçlarında gördükleri kişilerin gerçekliğine veya mümkün olmasına inanıyor olabilirler. Bu da oralarda gördükleri karakterlere özenme ve onlar gibi davranmalarına sebep olabilir. Çelikkaleli, Balcı, Çapri ve Bte (2009) ğretmenlerin istenmeyen davranışların nedenleri üzerine görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında en önemli neden olarak öğrencilerin ailelerini sahip olduğu özellikler ardından öğrencinin bireysel özellikleri cevaplarını vermişlerdir. Öğrenciler içinden geldikleri ailenin ve çevrenin özelliklerini sınıfa taşıyacaktır. Öğrencinin ev ortamında, sergileyince sevildiği bir davranış okulda öğretmenler tarafından

kötü olarak tanımlanabilir. Bu sebeple öğrenciye okul kurallarının ve istenmeyen davranış tanımının tam olarak öğretilmesi gerektiği söylenebilir. Diğer taraftan öğrencilerin farklı bireysel özelliklere sahip olduğu göz ardı edilemez. Öğrenciler kendi bireysel özelliklerini sergiledikleri zaman sınıf mevcudu sebebi ile herkesin başına buyruk davrandığı bir topluluk ortaya çıkabilir. Bu nedenle her öğrenciyi fabrikadan çıkmış, aynı standartlara sahip kimseler olarak düşünmek yerine, ders içerisinde bazen öğrencilerin kendilerine has özelliklerini gösterebilecekleri ve kendilerini keşfedebilecekleri alanlar açılabilir.

9. İlkokul öğretmenleri ise üçüncü soruya dersi somutlaştırma, görselleştirme, öğretim yöntemini değiştirme, dikkati toplayacak etkinlikler, öğrenciyi cesaretlendirme, dersi günlük hayatla ilişkilendirme, ödül-ceza verme, oyun oynatma yarışma yaptırma cevaplarını vermişlerdir. Güleç ve Alkış (2004) öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş etmek için en çok kullandıkları yöntemleri göz teması kurma, öğrencinin ilgisini çekmek için çeşitli materyaller kullanma, doğru davranışı açıklama, rahatsızlığını belli etme olarak tespit etmişlerdir. Burada zaman zaman medyaya da yansıyan öğretmenlerin fiziksel şiddete başvurmamasından da bahsetmek gerekecektir. Hatunoğlu ve Hatunoğlu (2005) öğretmenlerin fiziksel şiddeti istenmeyen davranışlarla baş etmede kaçınılmaz görmekte olduklarını tespit etmişlerdir. Bu öğretmenlerin kendilerinin de fiziksel şiddete maruz kalarak yetiştiğini belirtmişlerdir. Buradan hareketle bir çözüm yolu olarak fiziksel şiddetin gelenekselleşmiş bir başatme stratejisine dönüştüğü söylenebilir. Köroğlu ve Yeşildere (2004)'ye göre matematik konularının görselleştirilmesi ve somutlaştırılması Gardner'ın çoklu zeka kuramında belirttiği zeka türlerine hitap etmektedir. Bu teoriden yararlanarak yapılan eğitimlerden öğrenci başarıları olumlu etkilenmiştir.

Dikkat çekilmesi gereken başka bir konu ise öğretmen müdahalesinin sorunu çözmeye yönelik olup olmadığıdır. Uysal, Altun ve Akgün (2010) öğretmenlerin istenmeyen davranışlara müdahale ederken belli bir amaç belirlemediklerini ve öğrencinin amacını anlamaya çalışmadığını söylemişlerdir. Bu sebeple de ortaya yeni olumsuz davranışların çıktığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğrenciyi anlamaması sonucu, öğrenciler davranışlarının iyi ya da kötü olduğunu anlamıyor olabilirler. Bu da davranışın tekrar etmesine ya da daha kötüye gitmesine sebep oluyor olabilir. Bu sebeple öğretmenler öğrencilerin davranışlarının sebebini anlamadan, doğru veya yanlış olduğunu öğrenciye anlatmadan olumsuz bir müdahalede bulunmamalıdır. Şahin ve Altunay (2011) öğretmenlerin en çok sergiledikleri sınıf yönetimi davranışlarını derse başlamadan önce yapılacakları planlama, sınıfı öğretime hazırlama, derse ilgi çekmek için önceki bilgilerle ilgili soru sorma, derse zamanında başlama ve ders işlenirken ders dışı şeylerle ilgili ilgilenen öğrencilerle göz

teması kurma olarak tespit etmişlerdir. Öğretmenlerin burada söylenen stratejileri uygulamaları istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engelleyebilir.

Öneriler

1. Öğretmenler istenmeyen davranışlar ortaya çıkmadan önce tedbirleri almalıdırlar.
2. Öğretmenler sınıfta her zaman olumlu bir atmosfer oluşturmali, pozitif bir öğrenme ortamını eğitim öğretime başlamadan önce oluşturmali.
3. Ailelerin çocuklarını yetiştirirken kullandıkları demokratik tutumun aslında bir kuralsızlık olmadığı ailelere bildirilmelidir.
4. Öğretmenler rehberlik servisi ile iş birliği içinde olmaktan kaçınmamalı, bunu bir acizlik olarak görmemeli, hatta ısrarcı olmalıdırlar.
5. Öğretmenler ve idareciler öğrencinin ailesi ile sıkı bir irtibat içinde olmalı hatta öğrenciyi evinde ziyaret etmelidir.
6. Öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejileri tecrübe sonucu oluşmuş bir iç görüş neticesinde değil sınıf yönetimi eğitimi sonucu oluşmalıdır. Bu da eğitim fakültesi programlarında sınıf yönetimi dersinin ağırlığının artırılması gerektiğini göstermektedir.
7. Okul yönetimleri okul içinde disiplin standartları yakalamalı ve bütün okulda istenmeyen davranışların karşılıkları eşit olmalıdır.
8. Öğretmenler karşılaştıkları istenmeyen tepkilere kademeli olarak belli bir plan çerçevesinde tepki vermelidir.
9. Öğretmenler öğrencilerin davranışlarının altında yatan sebepleri öğrenmelidir.
10. Öğretmenler öğrencilere hangi davranışların istenmeyen olduğunu açık bir şekilde söylemeli ve bunlardan duyduğu rahatsızlığı ben dili kullanarak öğrenciye hissettirmelidir.
11. Öğrenciler birer bireydirler ve davranışlarının altında çok farklı sebepler olabilir. Araştırmacılar bu konu ile ilgili çalışırken, öğrencilerin içinden geldiği çevreyi de katarak bütüncül bir araştırma yapabilirler.
12. Öğretmenler dersleri eğlenceli hale getirmeli, öğrencilerin dersten sıkılabileceğini düşünmelidirler. Onların ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etmeyi amaç edinmelidirler.
13. Öğretmen adaylarına mesleğe başlamadan önce sınıf yönetimi uygulamaları yaptırılmalıdır.
14. Öğretmenler dersleri planlarken öğrencilerin derste sıkılabilecekleri,

yorulabilecekleri anlarda neler yapılacağını da plana dâhil etmelidir.

15. Öğrencilere istenmeyen davranışların neler olduğu ve bu davranışların etkilerinin neler olduğu tam olarak anlatılmalıdır.

16. Öğrencilere istenmeyen davranışlarının sonuçları tam olarak anlatılmalıdır.

17. Öğretmenler, matematik derslerinde müfredata başlamadan önce öğrencilerin önyargıları üzerine eğilmelidir.

18. Matematik dersinde öğrencinin sıkılması kolay olduğundan öğrencilerin sürece dâhil olduğu çalışmalar daha çok yapılmalıdır.

19. Öğretmenler, öğrencilere matematiğe yatkınlığı kazandırmaya çalışmalıdırlar.

20. Öğretmenler matematiğin bütün dünyada zor öğrenilen bir ders olduğunu unutmamalı ve öğrencilerin öğrenme sorunlarına çözümler üretmelidirler.

21. Öğretmenler matematikte ezberciliğin, sadece işlemsel öğrenmenin gerçekleşmesi sebebi ile olduğunu bilmeli ve kavramsal öğrenmeye de ağırlık vermelidirler.

22. Matematik öğretiminde çoklu zekâ teorisine hitap edecek şekilde somutlaştırma ve görselleştirme yapılmalıdır.

23. Öğretmenler kendilerine verilen matematik programının esnek olduğu noktaları kullanmalı ve gerektiği yerde ön öğrenmeleri tamamlayıcı etkinlikler yapmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1997). *Toplumsal kurumsal ve teknik yönleriyle okul yöneticiliği*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Ada, S., & İnce, B. (2012). Sınıfta istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(4), 1023-1041.
- Ağaoğlu, E. (2007). Sınıf yönetimiyle ilgili genel olgular. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 1-87). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akar, H., Erden, F. T., Tor, D., & Şahin, İ. T. (2010). Öğretmenlerin sınıf yönetimi yaklaşımları ve deneyimlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 792-806.
- Akçadağ, T. (2008). Sorun davranışların yönetimi. H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi* içinde (ss. 277-310). Ankara: Anı Yayınevi.
- Akçay, C. (2006). *Türk eğitim sistemi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Allday, R. A. (2011). Responsive management: Practical strategies for avoiding overreaction to minor misbehavior. *Intervention in school and clinic*, 46(5), 292-298. doi:10.1177/1053451210395383
- Altun, M. (2006). Matematik öğretiminde gelişmeler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 223-239.
- Arabacı, İ. B. (2005). Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin katılımı ve sınıfta demokrasi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 30(316), 20-27.
- Aslan, H. (2011). Sınıf yönetiminin temel kavramları. R. Sarpkaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss: 5-20). Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Ataman, A. (2000). Sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilen önlemler. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 97 – 111). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Atıcı, M. (2001). Yüksek ve düşük yetkinlik düzeyine sahip öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 7(4), 483-499.
- Atıcı, M. (2016). İlköğretim öğrencilerinin davranış problemleriyle baş etme konusunda öğretmen-psikolojik danışman işbirliğine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 55-68.
- Aydın, A. (2004). *Sınıf yönetimi*, (5. Baskı). Ankara: Tek Ağaç Eylül Kitap Yayın Dağıtım.
- Aydın, M. (2005). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Aysan, F., Tanrıöğen, A., & Tanrıöğen, G. (1996). Perceived causes of academic failure among the students at the faculty of education at Buca. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED406326.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi* (10.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bay, E., Mert, O., & Ozan, C. (2011). İlköğretim 6-8. sınıflarda ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin davranış yönetim stratejileri. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 49-70.
- Can, G. (2003). Kişilik gelişimi. B. Yeşilyaprak (Ed.), *Gelişim ve öğrenme psikolojisi* içinde (ss. 4-22). Ankara. Pegem A Yayıncılık.
- Carotenuto, M. R., (2011). *Pupil misbehaviour and classroom management: the impact of*

congruence (MScThesis). Retrieved from <https://eprints.soton.ac.uk/197497/> (197497)

- Cebeci, B. (2016). *İlköğretim kurumlarında öğrencilerin istenmeyen davranışlarına dair öğretmen tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 440731)
- Celep, C.(2004). *Sınıf yönetimi ve disiplini*, Ankara: Anı Yayınları.
- Celep, C. (2008). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N. (2011). Veri toplama teknikleri: Nicel-nitel. A. Tanrıöğen (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (2. Baskı, ss. 133-164). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Civelek, K. (2001). *İlköğretimde sınıf öğretmenlerinin sınıf içi disiplini sağlamada kullandıkları yöntemler* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 107182)
- Çapri, B., Balcı, A., & Çelikkaleli, Ö. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlara ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 89-103.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Türk eğitim sistemi ve PISA sonuçları. *Akademik Bilişim*, 2(4), 1-9.
- Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel
- Çelikkaleli, Ö., Balcı, F. A., Çapri, B., & Büte, M. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri üzerine görüşleri. *İlköğretim Online*, 8(3), 625-636.
- Çobanoğlu, R., & Kasapoğlu, K. (2010). PISA'da Fin başarısının nedenleri ve nasılları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 121-132.
- Danaoğlu, G. (2009). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 241478)
- Demirel, Ö. (2002). *Eğitimde program geliştirme*, Pegem A Yayıncılık: Ankara.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme, öğretme sanatı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2002). *Yönetim kuram ve yaklaşımları eğitiminin ilköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi paradigmalarına etkileri* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 113486)
- Demirtaş, H. (2014). Sınıf yönetiminin temelleri. H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi içinde* (ss:1-34). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dilekmen, M., Ada, Ş., & Alver, B. (2011). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin saldırganlık özellikleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(2), 927-944.
- Doğar, A. (2013). *İlköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. sınıflar) beden eğitimi derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin yaklaşımlarının değerlendirilmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 345305)
- Dönmez, B. (2005). Sosyal bir sistem olarak sınıf ve sınıfın iklimi. M. Şişman & S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (ss. 53-76). Ankara: Öğreti Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duban, N. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının fen ve teknoloji okur-yazarı bireylere ve bu bireylerin yetiştirilmesine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(2), 162-

- Duman, T., Gelişli, Y., & Çetin, Ş. (2004). Orta öğretim öğrencilerinin, öğretmenlerin sınıfta disiplin sağlama yaklaşımlarına ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 281-292.
- Dursun, Ş., & Yüksel, D. E. (2004). Öğrencilerin matematikte başarısını etkileyen faktörler matematik öğretmenlerinin görüşleri bakımından. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 217-230.
- Edwards, C. H., & Watts, V. J. (2010). *Classroom discipline & management: An Australasian perspective*. Milton, Qld.: Wiley
- Efili, E. (2008). Orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin saldırganlık ve denetim odağı'nın karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 213-230.
- Ekici, R., & Ekici, A. (2014). Sınıf yönetiminde istenmeyen öğrenci davranışlarının ilköğretim ve ortaokullarda karşılaştırmalı incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*; Sayı: 59; 107-118.
- Elitok Kesici, A., & Yengin Sarpkaya, P. (2013). Lise öğrencilerinin sınıf içi istenmeyen davranışları. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 467-477.
- Erdem, A. R. (2011). Sınıf disiplini ve kuralları. R. Sarpkaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 81-117). Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Erden, M., (2005). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erol, O., Özaydın, B., & Koç, M. (2010). Sınıf yönetiminde karşılaşılan olaylar, öğretmen tepkileri ve öğrenciler üzerindeki etkileri: unutulmayan sınıf anılarının analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(1), 25-47.
- Ersoy, Y. (2005). Matematik eğitimi yenileme yönünde ileri hareketler-1: teknoloji destekli matematik öğretimi. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(2), 51-54.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. Meteksan: Ankara.
- Genç, G. (2016). *İlköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 129-144.
- Gottfredson, G. D. & Gottfredson, D.C. (2001). What schools do to prevent problem behavior and promote safe environments. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 12(4), 313-344. doi.org/10.1207/S1532768XJEPC1204_02
- Greenlee, A. R. & Ogletree, E. J. (1993). *Teachers' attitudes toward student discipline problems and classroom management strategies*. ED36430. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED364330.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Gülcan, M. G., & Taner, N. (2011). İlköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 129-144.
- Güleç, S., & Alkış, S. (2004). Öğretmenlerin sınıf ortamında kullandıkları davranış değiştirme stratejileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 247-266.
- Güleç, S., Sezer, G. O., & Karaman, P. B. (2009). Sınıf ve branş öğretmen adaylarının sınıf kurallarının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 58-81.
- Gündüz, H. B. (2004). Eğitim okul ve sınıf yönetimi. Ş. Ş. Erçetin ve Ç. Özdemir (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 7-22). Ankara: Asil Yayıncılık.

- Gündüz, Y. (2011). Okul ve sınıf yönetimi ilişkileri. Yusuf İnandı (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 70-95). Adana: Karahan Kitabevi.
- Hatunoğlu, B. Y., & Hatunoğlu, A. (2005). Öğretmenlerin fiziksel cezalandırmaya ilişkin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 105-116.
- Hesapçıoğlu, M. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri: Eğitim programları ve öğretim* (Genişletilmiş 6. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi*, İstanbul: Beta Basım Dağıtım
- İşık, H. (2006). “Öğrenme ortamlarının fiziksel düzeni”, M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss.45-49). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- İlgar, L. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine bir araştırma* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 219751)
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, algı, iletişim*. Ankara: Elips yayınları.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 220994)
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karip, E. (2002). *Sınıf Yönetimi* (2. Basım), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kaya, Z. (2002). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Keçeci, E. S., Beyhan, Ö., & Sönmez, E. I. (2013). İstenmeyen öğretmen davranışları ölçme aracı geliştirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 6(3), 1043-1065.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 262392)
- Kılbaş, Ş. (2007), *Sınıf yönetimi*. Adana: Nobel Yayınevi.
- Kılıçoğlu, C. (2015). *Sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin baş edebilme yöntem ve teknikleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 408925)
- Kıran, H. (2005). *Etkili sınıf yönetimi*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Kızıltepe, Y. (2015). Nitel veri analizi. F. N. Seggie, & Y. Bayyurt (Ed.), *Nitel araştırma* içinde (ss. 280-304). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kocabey, A. (2008). *2005 İlköğretim programının uygulaması sırasında sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No.217074)
- Korkmaz, İ. (2006). İstenmeyen davranışların önlenmesi. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (6. Baskı, ss. 287-311). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Korkmaz, N. H., Korkmaz, F., & Özkaya, G. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin incelenmesi (Bursa ili örneği). *İlköğretim Online*, 8(1), 119-128.
- Koroğlu, H., & Yeşildere, S. (2004). İlköğretim yedinci sınıf matematik dersi tamsayılar

- ünitesinde çoklu zeka teorisi tabanlı öğretimin öğrenci başarısına etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 25-42.
- Köse, E. (2010). Bilimsel araştırma modelleri. R. Kıncal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (ss. 97-120). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (2004). *Sınıf Yönetimi* (6. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Lewis, R., Romi, S., Qui, X., & Katz, Y. J. (2005). Teachers' classroom discipline and student misbehavior in Australia, China and Israel. *Teaching and Teacher Education*, 21(6), 729-741. doi.org/10.1016/j.tate.2005.05.008
- Manning, M. A., & Bear, G. G. (2002). Are children's concerns about punishment related to their aggression? *Journal of School Psychology*, 40(6), 523-539. doi.org/10.1016/S0022-4405(02)00123-1
- Özdemir, E. (2015). Tarama yöntemi. M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (2. Baskı ss. 77-97). Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, İ.E. (2004). Sınıf ortamında istenmeyen davranışlar. M. Çağatay & Ş. Erçetin (Ed.), *Sınıf yönetimi* (269-295). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Özel, A., & Bayındır, N. (2008). *Yapılandırmacı anlayışa göre sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özer, N., & Bozanoğlu, B. (2016). Öğretim elemanları tarafından sergilenen istenmeyen davranışların üniversite öğrencilerinin algılarına göre değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(2), 245-66.
- Özgan, H., Yiğit, C., Aydın, Z., & Küllük, M. C. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin algılarının incelenmesi ve karşılaştırılması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(1), 615-635.
- Özmen, Z. K. (2011). *İlköğretim öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleriyle öğrencilerin istenmeyen davranışlarını algılamaları ve başa çıkma yöntemleri arasındaki ilişki* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 231782)
- Özsoy, O. (2003). *Etkin öğretmen etkin öğrenci etkin eğitim*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Öztürk, B., (2005), Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss.150-192). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özyürek, M.(2001). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Pala, A. (2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 171-179.
- Paliç, G., & Keleş, E. (2011). Sınıf yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Educational Administration: Theory and Practice*, 17(2), 199-220.
- Peker, S. (2011). Sınıf yönetimi ile ilgili kavramlar ve olgular. Y. İnandı (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 1-22). Adana: Karahan Kitabevi.
- PISA 2009 Ulusal Ön Rapor (2010). <http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/07/PISA-2009-Ulusal-On-Rapor.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Sabancı, A. (2008). Sınıf yönetiminin temelleri. M. Çelikten (Ed.), *Yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf yönetimi* içinde (ss. 27-52). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sadık F., & Doğanay A. (2008). Problem davranışlarla baş etme sürecinde öğretmen öğrenci ve veli beklentileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 178, 24-43.
- Sadık, F. (2006). *Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre incelenmesi ve güvengen disiplin modeli temele alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 205448)
- Sarıtaş, M. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* içinde (ss. 47-90). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Saygılı, G., & Gürşimşek, I. (2008). Sınıfta istenmeyen davranışlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 152-159.
- Servoss, T. J. (2017). School security and student misbehavior: A multi-level examination. *Youth & Society*, 49(6), 755-778.
- Siyez, D. M. (2009). Liselerde görev yapan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik algıları ve tepkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 67-80.
- Soylu, Y., & Aydın, S. (2006). Matematik derslerinde kavramsal ve işlemsel öğrenmenin dengelenmesinin önemi üzerine bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-95.
- Sönmez, S. (1999). *Genç öğretmen*. Yardımcı Ders Kitapları Serisi: Atatürk Üniversitesi.
- Sönmez, S. (2015). *Erzurum'un yüzleri Prof. Dr. Mümtaz Turhan*. Erzurum: Zafer Medya.
- Sözbilir, M., Güler, G., & Çiltaş, A. (2012). Türkiye'de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 565-580.
- Sun, R. C., & Shek, D. T. (2013). Classroom misbehavior in the eyes of students: a qualitative study. *International Journal of Child Health and Human Development*, 6(1), 1-13. doi.org/10.1100/2012/398482
- Şahin, Ç. (2010). Veri toplama teknikleri. R. Kıncal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (ss.121-127). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şahin, I., & Altunay, U. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışları. *İlköğretim Online*, 10(3), 905-918.
- Şahin, M., & Adıgüzelli, Y. (2015). Sınıf yönetimi sürecinde istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 799- 816. doi.org/10.7827/TurkishStudies.7838
- Şahin, S., & Arslan, M. C. (2014). Öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullanılan öğretmen stratejilerinin öğrenciler üzerindeki etkileri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1399-1415.
- Şentürk, E. (2010). *İlköğretim okullarında sınıf içinde gözlenen istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 257296)
- Şirin, T., & Cebeci, B. (2017). İlköğretim Kurumlarında Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarına Dair Öğretmen Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından

İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 13-33. <http://dergipark.gov.tr/intjces/issue/30950/309792> adresinden edinilmiştir.

- Tanhan, F., & Şentürk, E. Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 62-73.
- Taş, S. (2008). Sınıf yönetimi modelleri. B. Yiğit, (Ed.), *Sınıf yönetimi teori ve pratik uygulamalar* (ss. 129-144). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Taşdan, M. (2007). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Tatar, E., & Dikici, R. (2008). Matematik eğitiminde öğrenme güçlükleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 183-194.
- Tatar, E. ve Tatar, E. (2008). Fen bilimleri ve matematik eğitimi araştırmalarının analizi II: anahtar kelimeler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 89-103.
- Tertemiz, N. (2001). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (ss. 9-20). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155, 162-169.
- Tulley, M., & Chiu, L. H. (1998), "Children perceptions of the effectiveness of classroom discipline techniques", *Journal of Instructional Psychology*, 25(3), 189-197.
- Tulley, M., & Chiu, L.H. (1995). Student teachers and classroom discipline. *The Journal of Educational Research*, 88(3), 164-171.
- Tunç, B., Yıldız, S., & Doğan, A. (2015). Meslek liselerinde disiplin sorunları, nedenleri ve çözümü bir durum analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 384-403
- Turan, S. (2006). *Sınıf yönetiminin temelleri, teori ve uygulamada sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Tutkun, Ö. F. (2003). Sınıfta yerleşim düzeni. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (ss. 160-175). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Türnüklü, A., & Yıldız V. (2002). Öğretmenlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla başa çıkma stratejileri, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Şubat 284, 7-22.
- Ulutaş, F., & Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000 ile 2006 yılları arası. *İlköğretim Online*, 7(3), 614-626.
- Umay, A. (1996). Matematik öğretimi ve ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12), 145-149.
- Uysal, H., Altun, S. A., & Akgün, E. (2010). Okulöncesi öğretmenlerinin çocukların istenmeyen davranışları karşısında uyguladıkları stratejiler. *İlköğretim Online*, 9(3), 971-979.
- Ünal, S., & Ada, S. (2003). *Sınıf yönetimi (Classroom management)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi.
- Ward, C. M. (1998). Student discipline and alleviating criminal behavior in the innercity. *The Urban Review*, 30(1), 29-48. doi:10.1023/A:1023285328962
- Yalçınkaya, M., & Küçükkaragöz, H. (2006). Sınıfta disiplin kuralları belirleme ve uygulaması. M. Yılman (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (ss. 101-132). Ankara: Nobel Yayınları.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2008). Dersin akışını bozan istenmeyen davranışları yönetme stratejilerinin incelenmesi, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-38.
- Yiğit, B. (2009). Okul-toplum ilişkileri ve okula toplumsal katılım V. Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde (ss.198-221). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yüksel, A. (2005). *İlköğretim 1. kademe 1. 2. ve 3. sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen gözlem ve görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190140)
- Yüksel, A., & Ergün, M. (2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm yolları. *Yaşadıkça Eğitim*. (88),11-16.

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

Değerli Öğretmenim,

Bu çalışmada öğrencilerin matematik derslerinde istenmeyen davranışlarını ve öğretmenlerin bu davranışlarla baş etmek için kullandığı stratejilerini belirlemek amaçlanmaktadır. Elde edilecek tüm bilgiler araştırmacı tarafından gizli tutulacak ve amaç dışı kullanılmayacaktır. Değerli vaktinizi ayırarak çalışmamıza katkı sağladığınız için teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Bölüm 1.

Cinsiyet: Kadın() Erkek()

Yaşınız: 20-24() 25-29() 30-34() 35-39() 40-44() 45-49() 50+()

Öğretmenlik Yaptığınız Süre: 1-4() 5-9() 10-14() 15-19()
20-24() 25-29() 30+()

Çalıştığınız Okul: İlkokul() Ortaokul() Lise()

Medeni Durum: Bekar() Evli()

Varsa Çocuk Sayısı: Yok() 1() 2+()

Bölüm 2.

1-)Matematik derslerinde karşılaştığınız istenmeyen davranışlar nelerdir?

2-)Size göre matematik dersinde ortaya çıkan bu davranışlar derslerde hangi sebeplerle ortaya çıkmaktadır?

3-)Karşılaştığınız davranışlarla başetmek için uyguladığınız stratejiler nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

1. Adı ve Soyadı: Yusuf ÖZ

2. Kişisel Bilgiler

Uyruğu : T.C.

Doğum Yeri : Erzurum

Doğum Tarihi : 1989

e-posta : ozyusuf1@hotmail.com

Cep Tel : +905432481977

1. Öğrenim Durumu

2009-2013 :Lisans- Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi,
İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü

2004-2007 : Lise- Nevzat Karabağ Anadolu Öğretmen Lisesi

1996-2004 : İlköğretim- Kayakyolu Ç.M.İ.S. İlköğretim Okulu

2. Mesleki Bilgiler

2014-... : Söğütlü Ortaokulu; Aziziye/ ERZURUM